

Einde coronagolven in zicht

Burgemeesters willen betrokken zijn bij exitstrategie

Burgerkabinet Gent en Wetteraden

**Vijf bouwstenen voor een
volwaardige digitale transformatie**

**Welzijnswijzer: klare taal en
heldere informatie**

Regiovorming vergt niet enkel een andere manier van werken van de lokale besturen, maar evenzeer van de Vlaamse overheid.

Regiovorming dient om maatschappelijke vraagstukken op te lossen

Op vrijdag 12 maart nam de Vlaamse regering een beslissing over de regiovorming. Een beslissing waar al enkele weken naar uitgekeken werd. Een beslissing ook die een belangrijke stap zet in de richting van een ambitie die we vanuit de VVSG in ons memorandum naar aanleiding van de verkiezingen van 2019 gepresenteerd hebben. De regionale schaal wordt steeds relevanter en moet zich kunnen doorzetten als een pragmatische schaal voor afstemming, planning en uitvoering van beleid dat de gemeentegrenzen overschrijdt.

De VVSG heeft de afgelopen maanden verscheidene adviezen geformuleerd over de regiovorming. Hierin hebben we altijd gepleit voor regiovorming die van onderuit wordt opgebouwd en die zoveel mogelijk uit steeds dezelfde groep van gemeenten bestaat, met het burgemeestersoverleg als spil. Daarbij hebben we steeds beklemtoond dat regiovorming niet enkel moet gaan over het aanpassen van intergemeentelijke samenwerking die van onderuit is gegroeid, maar evenzeer – en vooral – over het aanpassen van regionale structuren die door de Vlaamse en federale overheid worden opgelegd of geïnitieerd, bijvoorbeeld de vervoerregio's, politiezones of de recente vorming van woonmaatschappijen.

De beslissing die de Vlaamse regering op voorstel van minister Bart Somers heeft genomen, komt op grote lijnen tegemoet aan het memorandum en de adviezen van de VVSG. Een kritische kanttekening die we hierbij moeten maken, is dat een aantal gemeenten zijn ingedeeld in een andere referentieregio dan die waarom zij gevraagd hadden. Positief is dan weer dat de Vlaamse regering uitdrukkelijk het engagement heeft opgenomen om ook de eigen sectorale regionale afbakeningen aan de referentieregio's aan te passen.

Nu het stof over de afbakening van de referentieregio's gaat liggen, is het tijd om werk te maken van waar regiovorming écht over moet gaan: de regeling van grote maatschappelijke uitdagingen op het vlak van vervoer, ruimtelijke ordening of energie. Dit zijn stuk voor stuk uitdagingen waarin de lokale besturen een essentiële rol te spelen hebben. Daar moeten lokale besturen voor samenwerken, met elkaar, maar ook met andere overheden. Verderop in deze editie van Lokaal verwoordt professor Joris Voets de verantwoordelijkheid van de Vlaamse overheid op dit vlak: de Vlaamse departementen en agentschappen moeten zich als partner aandienen en zich met hun volle gewicht in de referentieregio's inzetten om samen met de lokale besturen aan de slag te gaan. Regiovorming vergt daarmee niet enkel een andere manier van werken van de lokale besturen, maar evenzeer van de Vlaamse overheid.

Kris Snijkers is algemeen directeur van de VVSG

Reageren?
Twitter met ons mee op @vvsg

Dossier

Honderd jaar vrouwen in de lokale politiek

Op 24 april 1921 mochten vrouwen in België voor de allereerste keer stemmen, alleen voor de gemeente. Zo zouden ze de politiek van onderuit leren kennen. De gemeenteraden en colleges zijn nog altijd geen spiegel van de samenleving waar vrouwen met minstens de helft zijn.

Reportage

Burgemeesters na één jaar corona

‘Bij de burgemeesters leeft zeer sterk het gevoel dat ze te weinig betrokken werden bij de federale en Vlaamse maatregelen,’ zegt professor Herwig Reynaert. De gouverneurs krijgen in zijn onderzoek wel goede punten. Ondertussen blijft corona er ook bij de burgemeesters inhakken.

Interview

Corona: we konden niet anders dan de chaos organiseren

Ook commissaris-generaal van de federale politie Marc De Mesmaeker en voorzitter van de Vaste Commissie van de lokale politie Nico Paelinck hadden het druk tijdens de coronagolven. Ondertussen nam de informatica-criminaliteit toe, terwijl het wetgevend kader achterloopt.

IN ELK NUMMER

- 2 Opinie
- 4 Kort
- 8 Estafette
- 22 Verkozen en dan doen
- 32 De toekomst
- 56 In contact met
- 60 Agenda
- 61 Op zoek... naar nieuwe collega's?
- 62 Filip fileert
- 63 Burgemeester Triljoen

DOMEINEN

- 10 Honderd jaar vrouwen in de lokale politiek
- 14 Burgerkabinet Gent: van zwart-wit naar grijs
- 16 De Wetteraden, een participatieve (r)evolutie?
- 18 Burgemeesters na één jaar corona
- 24 Vlaams ombudsman coacht lokale besturen
- 28 Experts uit de privésector in de selectiejury
- 30 Vijf bouwstenen voor een volwaardige digitale transformatie
- 37 Het Booghuyts: technologie geeft meer vrijheid
- 41 Corona: we konden niet anders dan de chaos organiseren
- 46 Welzijnswijzer: klare taal en heldere informatie
- 48 Vijf tips voor weer een geslaagde Erfgoeddag
- 50 SDG-ambassadeurs: duurzame helden van het lokale bestuur
- 53 Nederlandse Heerlen innovatief in energietransitie
- 54 Verbouwen voor de toekomst
- 58 Organisatiebeheersing is nooit af

OP DE COVER

De blauwe mondkapjes die je overal ziet, helaas ook in de natuur, zijn voor *Lokaal*-fotograaf Bart Lasuy als golven in de zee.

COLOFON

HOOFDREDACTEUR Marlies van Bouwel **REDACTIE** Marleen Capelle, Tomas Coppens, Bart Van Moerkerke **COVERBEELD** Bart Lasuy **VORM** Ties Bekaert **DRUK** Graphius **ADVERTENTIES** Peter De Vester, peter@moizo.be, T 03-326 18 92 **VACATURES** Monika Van den Brande, vacatures@vmsg.be, T 02-211 55 43 **ABONNEMENT LOKAAL 2021** Een jaarabonnement kost 75 euro bij levering van minstens tien exemplaren op één adres en 100 euro voor een individueel postabonnement voor VMSG-leden, 150 euro voor niet-leden (allen krijgen toegang tot het digitale abonnement via info@vmsg.be). Een apart digitaal jaarabonnement kost 60 euro voor leden en 90 euro voor niet-leden. Een abonnement is jaarlijks opzegbaar in november. Leden betalen 10 euro en niet-leden 15 euro voor een los toegestuurd nummer. **VERANTWOORDELIJK UITGEVER** Kris Snijkers, directeur VMSG vzw **VERENIGING VAN VLAAMSE STEDEN EN GEMEENTEN VZW** Bischoffsheimlaan 1-8, 1000 Brussel, T 02-211 55 00, www.vmsg.be **CONTACT** info@vmsg.be

Ondertekende artikelen verbinden alleen de auteurs. Reacties zijn welkom. De redactie zal deze naar eigen inzicht al dan niet opnemen, inkorten of er melding van maken. Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, elektronische drager of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Zelfs een stevige stolp is maar een deel van de bouwshift

In het Vlaams parlement loopt de bespreking van het voorstel van decreet dat een 'stolp' moet zetten over de woonreservegebieden. De VVSG vindt die stolp een goed idee, maar het mag gerust wat meer zijn.

Welke gronden in aanmerking komen voor bebouwing is bepaald in bestemmingsplannen zoals het gewestplan. Er wordt onderscheid gemaakt tussen 'woongebied' en 'woonreservegebied'. In de meeste gevallen gaat het in die laatste categorie om 'woonuitbreidingsgebieden' die bedoeld zijn als reservegrond voor woningbouw. Een deel ervan ligt ver van de kernen, je hebt een auto nodig om er te geraken. Plekken om nieuwe woningen te bouwen zoeken we beter op locaties die goed ontsloten zijn met collectief vervoer en die een bijdrage leveren aan het versterken van de kernen. Als we dat goed doen, houdt dit de kernen leefbaar en blijft er meer ruimte beschikbaar voor landbouw en natuur. Een 'greenfield' ontwikkelen moet steeds meer een uitzondering zijn. Ook de Vlaamse overheid vindt dat. Zij wil dat de bijkomende ruimte-inname voor harde functies afneemt naar drie hectare per dag in 2025 en nul in 2040. Dat is de zogenaamde bouwshift, en die kan lukken want volgens berekeningen is het aanbod binnen de bestaande woongebieden ruimschoots voldoende om de vraag aan bijkomende wooneenheden op te vangen. De gemeenten zijn dan ook blij dat Vlaanderen een concreet initiatief neemt om de bouwshift mee te realiseren. Het voorstel houdt in dat

de woonreservegebieden niet meer bebouwd mogen worden, tenzij de gemeenteraad voorafgaandelijk toestemming geeft. De stolp gaat erover. In de toekomst kunnen ze alleen nog ontwikkeld worden voor woningbouw als zij ruimtelijk goed gelegen zijn. De gemeenteraad krijgt een beslissende stem via de afgifte of weigering van een vrijgavebesluit.

De stolp sterker maken

De VVSG vindt de stolp op een aantal punten te zwak. Het vrijgavebesluit wordt gelanceerd als snelle procedure, maar net de vrijgave van een woonreservegebied vraagt een weloverwogen afweging. De opmaak van een ruimtelijk uitvoeringsplan is de gepaste procedure hiervoor. Het bestaande instrumentarium volstaat dus.

Als er toch een vrijgavebesluit komt, vraagt de VVSG in de regelgeving op te nemen dat vrijgave alleen kan als de gemeente over een daadwerkelijk recente ruimtelijke visie beschikt. Een beslissing baseren op een structuurplan dat opgemaakt is in pre-bouwshift-tijden zou niet mogen. Als een bestaand woonreservegebied al voor negentig procent is ontwikkeld, mag het gebied zonder toestemming van de gemeenteraad ontwikkeld worden, maar enkel met eengezinswoningen. Ook deze kleinere gebie-

den kunnen waardevol zijn om niet te bebouwen, bijvoorbeeld omdat ze aansluiten op een grotere open ruimte of onderdeel zijn van een groen-blauw netwerk.

Socialehuisvestingsmaatschappijen krijgen een vrijstelling terwijl hun doelgroep juist gebaat is bij wonen in de nabijheid van openbaar vervoer en de nodige voorzieningen.

Als woonreservegebieden voor bebouwing worden vrijgegeven, pleit de VVSG ervoor dat de meerwaarde van deze gronden via een planbatenheffing deels wordt afgeroomd. Met die opbrengst kan de overheid dan weer de woonomgeving verbeteren.

En buiten de woonreservegebieden?

Het overgrote deel van de nog niet bebouwde bouwgronden situeert zich in woongebied, daarvan is een deel slecht gelegen. Om te voorkomen dat deze slecht gelegen gronden toch worden bebouwd, moeten gemeenten daarvoor een ruimtelijk uitvoeringsplan opmaken.

Samen met het voorstel over de woonreservegebieden wordt het ontwerp instrumentendecreet behandeld. De VVSG waarschuwde er vorig jaar in een hoorzitting in het Vlaams parlement al voor dat dit decreet de bouwshift net bemoeilijkt. Door de herziening van de berekeningswijze van de planschaderegeling dreigt de factuur voor de initiatiefnemende overheid vele malen hoger uit te vallen. En dan is het fini met de bouwstop.

.....
Xavier Buijs

De bouwshift doe je zo

elke dinsdag om 15 uur

#VVSGronde

derondevanvlaanderen.yellenge.nl/

Bijenhelden breken uit

Van zondag 30 mei tot en met zondag 6 juni organiseert het Departement Omgeving de achtste editie van Week van de Bij. Onder de slagzin 'Bijenhelden breken uit' zetten Dominique Persoone en Britt Van Marsenille, peter en meter van de Week van de Bij, het thema ontharding kracht bij.

Iedereen weet het stilaan: bijen zijn buitengewoon belangrijk voor de biodiversiteit en voor de voedselproductie. Zonder bijen geen bestuiving en dus geen plantengroei. Maar we maken het de bijen niet gemakkelijk. Door de droge zomers van de afgelopen jaren hebben veel mensen voor het gemak gekozen: ze vervangen verdorrende hagen en verpieterd gazon door kunstgras en steenkorven. Misschien dachten ze zelfs dat het een goede oplossing was, want dan konden ze water sparen en dat is toch schaars. Ongewild maken ze het nog erger: door de almaar toenemende verharding kan de neerslag minder doorsijpelen in de grond. En minder groen en bloemen betekent

minder voedsel voor bijen. Daar komt nog bij dat tachtig procent van de bijen op of onder de grond leeft en die zijn hun leefomgeving dus kwijt, als de bodem verhard wordt. Daarom wil de Week van de Bij gemeentebesturen, bedrijven en burgers dit jaar extra aanmoedigen om verharding zoveel mogelijk uit te breken en zo een betere leefomgeving te creëren voor zowel honingbijen als wilde bijen.

.....
Marleen Capelle

Nog tot en met 20 april kunnen gemeenten zich inschrijven voor de wedstrijd Bijenvriendelijkste gemeente via www.vvog.be.

Nieuwe kandidaten sturen een mail naar weekvandebij@vlaanderen.be.
weekvandebij.be

Oproep: Leefbuurten tot 31 mei

Vlaams minister Bart Somers, het Team Vlaams Bouwmeester, Fietsberaad Vlaanderen en het Agentschap Binnenlands Bestuur lanceren de oproep 'Leefbuurten' voor lokale besturen. Het doel is steden en gemeenten uit te dagen om een kwaliteitssprong te maken bij de inrichting van de publieke ruimte in woonbuurten. Een Leefbuurt wordt maximaal ingericht vanuit het oogpunt van wandelaars en fietsers, is gezond en aangenaam om in te verblijven, nodigt uit tot ontmoeting en biedt meer ruimte voor ontspanning, groen en water.

vlaamsbouwmeester.be zoek op leefbuurten

Burgerbegroting goedgekeurd. Inwoners van Diest gaan voortaan zelf beslissen (voorstellen en stemmen) over deel van budget. Meer zeggenschap over besteding middelen zou ook in Vlaamse en federale begroting goede zaak zijn.

Vlaams parlements lid @Mauritsvdr, Twitter - 25/2

Zeer blij met het akkoord dat we in de Vlaamse Regering hebben gesloten. Er komen 17 regio's, waarmee we de verrommeling aan intercommunales, bovenlokale structuren en mandaten aanpakken. Een interne Vlaamse staatshervorming om u tegen te zeggen. @BartSomers @crevits @BenWeyts

Vlaams Minister-president @JanJambon, Twitter - 12/3

We versterken de lokale bestuurskracht en kiezen voor een drastische vereenvoudiging. Minder structuren en mandaten. Meer transparantie en efficiëntie. Een grote Vlaamse interne staatshervorming. #regiovorming

Minister van Binnenlands Bestuur @BartSomers, Twitter - 12/3

Steden en gemeenten deden alles wat nodig was om crisis door te komen en hielden het hoofd boven water in 2020. Wel grote onzekerheid over financiële toekomst.

Woordvoerder VVSG @NDebast, Twitter - 1/3

Onze inwoners kunnen een beroep doen op een corona-buurtbudget om via eigen projecten het leven en wonen in de buurt aangenamer te maken.

Schepen Conny De Spiegelaere geeft een woord uitleg bij de beslissing van Stad Deinze om 10.000 euro te reserveren voor buurtactiviteiten. - Het Laatste Nieuws, 18/3

Gemeente Gooik behaalde recent het label van 'diervriendelijke gemeente': Samen met de Dierenwelzijnsraad konden we reeds heel wat acties op poten zetten. Zo is er in Gooik een vuurwerkverbod en kunnen inwoners via de gemeente een raamsticker krijgen die in geval van brand aangeeft welke dieren in huis zijn.

Schepen Christa Dermez. - Het Nieuwsblad, 17/3

Het is nu al zonneklaar dat er voor een succesvolle exit uit de coronacrisis een lokale aanpak nodig zal zijn. Lokale politici en ambtenaren zullen hierin een fundamentele rol moeten spelen.

U-Gent professor Herwig Reynaert. - VRT NWS, 5/3

Mijntuinlab.be

Negen procent van Vlaanderen bestaat uit tuinen. Maar wat groeit er, wat vliegt en kruipt er? Met Mijntuinlab help je de wetenschap en krijg je zelf zicht op wat je tuin betekent. Naast vlinder- en vogeltellingen is er nu een onderzoek naar teken in de Vlaamse tuinen. Een initiatief van Vlaanderen, KULeuven, Natuurpunt en Erasmushogeschool Brussel.

mijntuinlab.be

Gezondleven.be

Op deze website van het Vlaams Instituut Gezond Leven is een van de thema's beweging en sedentair gedrag. Hier vind je alle tips om je inwoners in beweging te houden. Andere thema's zijn voeding, huisvesting, tabak en mentaal welbevinden.

gezondleven.be

Onumenten: plekken om te rouwen en te hopen

Een van de dingen die de coronapandemie extra zwaar te verteren maken, is dat we niet behoorlijk afscheid kunnen nemen van mensen die overlijden. Dat heeft het afgelopen jaar al een immense golf van verdriet veroorzaakt. Kunstwerkt vzw, de Vlaamse organisatie voor beeldende amateurkunst, wil bijdragen aan een oplossing door in verschillende Vlaamse steden en gemeenten 'Onumenten' te plaatsen: cirkelvormige herdenkingsmonumenten. Aan de hand van een participatief proces worden de inwoners hierbij betrokken.

De Onumenten zijn van de hand van landschapsarchitect Bas Smets: grotere en kleinere, met gemeenschappelijke trekken, maar toch elk met eigen trekken. Elk Onument nodigt uit om meditatieve momenten, evenementen of rituelen te organiseren. Naast een plaats om te rouwen wordt het vooral een plek van hoop en inspiratie.

.....
Lieselot Decalf

Een Onument in jouw stad of gemeente of meer informatie: info@onumenten.org of onumenten.org.

Vaccinatie Belgen en buitenlanders zonder adres

Belgen zonder een adres in Vlaanderen die hier door COVID-19 vastzitten, kunnen zich laten vaccineren in België. Zij kunnen met het callcenter van het gekozen vaccinatiecentrum contact opnemen en zullen te zijner tijd dan een uitnodiging krijgen.

Buitenlanders zonder een adres in Vlaanderen kunnen in de gemeente of stad waar zij verblijven een BIS-nummer aanvragen. Daarmee kunnen zij het callcenter van het gekozen vaccinatiecentrum contacteren voor een afspraak. Belgen die in het buitenland verblijven, moeten wachten op een regeling die wordt uitgewerkt door de FOD Buitenlandse Zaken.

.....
Veerle Cortebeek

Oproep: Help bewonersbrieven verbeteren

Over infrastructuurwerken of grote evenementen in de buurt ontvangen de omwonenden vaak een brief in de bus. Hoe zet jouw bestuur bewonersbrieven in? En hoe kun je die nog (veel) beter maken? Kortom vzw, vereniging voor overheids- en socialprofitcommunicatie, organiseert hierover samen met Wabliëft een enquête en een onderzoek.

Heb je in 2020 minstens één bewonersbrief verstuurd? Vul dan de enquête in op <https://research.indiville.be/bewonersbrieven>. Het duurt hooguit tien minuten.
debra@kortom.be.

DANIEL GEERAERTS

Steun voor lokale fietsinfrastructuur

De Vlaamse regering keurde op vrijdag 26 februari het plan goed om de lokale besturen te ondersteunen bij hun investeringsprojecten in fietsinfrastructuur. Deze projectsubsidie van 150 miljoen maakt deel uit van het relanceplan 'Vlaamse Veerkracht'.

Elke gemeente heeft recht op 1 euro voor elke 2 euro die ze zelf in fietsinfrastructuur investeert. Het totale bedrag van 150 miljoen euro wordt verdeeld a rato van het inwonersaantal. Voor elke gemeente is er dus een trekkingsrecht van ongeveer 22 euro per inwoner. Lokale besturen die zelf 44 euro per inwoner investeren in hun fietsinfrastructuur, kunnen dat bedrag volledig ontvangen. De uitkering van de subsidie loopt via het Agentschap Binnenlands Bestuur. De investeringsprojecten moeten betrekking hebben op nieuwe of verbeterde fietsinfrastructuur, kunnen niet samengaan met andere subsidieregelingen voor fietsinfrastructuur (zoals voor het bovenlokaal functioneel fietsroutenetwerk) en moeten op het lokale wegennet liggen. Investeringsprojecten op wegen die onder het beheer van het Vlaamse Gewest vallen, komen dus niet in aanmerking.

Er zijn drie types projecten mogelijk: de aanleg, heraanleg of herinrichting van fietsinfrastructuur, het

duurzaam en structureel onderhoud van bestaande fietsinfrastructuur, de aanleg van kunstwerken die een onderdeel vormen van de fietsinfrastructuur. Het soort kosten die in aanmerking komen voor de projectsubsidie, is bijzonder ruim.

Toekenning van de subsidie

De betaling verloopt in twee schijven. Uiterlijk op 30 september 2022 moeten gemeenten hun project aanmelden. Daarna wordt het geheel aan projecten berekend en kunnen lokale besturen tot 80% van de subsidie als voorschot ontvangen, wanneer de opdracht is gegund. Na volledige afwerking wordt het saldo op basis van de facturen uitbetaald.

Volgens het streven van de Vlaamse regering zouden de investeringen voor 2025 voltooid moeten zijn.

Erwin Debruyne

Meer details staan in het nieuwsoverzicht op de VVSG-website en op <https://lokaalbestuur.vlaanderen.be/relance/fietspaden>. Er volgen nog webinars.

#VVSGronde

Je fietsbeleid in hogere versnelling met het relanceplan

elke dinsdag om 11 uur

derondevanvlaanderen.yellenge.nl/

gepost

Sint-Katelijne-Waver zette het personeel van de woonzorgcentra in de bloemetjes op de dag van de zorg: Voor de werknemers van de woonzorgcentra wilden we graag iets extra doen. Daarom bestelden we bij een lokale bakker verschillende grote cakes die we zondag overhandigden.

Schepen Sarah De Keyser. – Gazet van Antwerpen, 22/03

Kortrijk krijgt als eerste Vlaamse stad een Onument ter herdenking van de coronaslachtoffers: Het wordt een rust- en ontmoetingsplek voor alle Kortrijkzananen waar naast rouwen ook plaats is voor beleving.

Burgemeester Ruth Vandenberghen in Het Nieuwsblad. – 21/3

Omdat vaccineren de enige uitweg is naar vrijheid brengt de gemeente Maldegem iedereen die geen vervoer heeft of minder mobiel is gratis van en naar het vaccinatiecentrum. #COVID19

Burgemeester @BartVanHulleveld, Twitter – 16/2.

@stadGenk ontwikkelde een kaart die de leesbaarheid en vindbaarheid van fietsroutes op haar grondgebied vergroot: een communicatiecampagne, een mental map, signalisatie op het terrein en een digitale routeplanner.

@FietsberaadVL, Twitter – 10/3

Een nieuwe gemeente juridisch laten ontstaan, was het makkelijkste deel. Die gemeente vervolgens vormgeven, was veel moeilijker. We konden wel inventariseren en nadenken, maar knopen doorhakken kon meestal pas na de fusie op 1 januari 2019. Dat was een grote handicap.

Burgemeester Lode Ceyssens maakte vijf jaar geleden de fusie van Meeuwen-Gruitrode en Opglabbeek bekend. Het Belang van Limburg – 20/3

Na 42 jaar Leopold Lippens opvolgen doet toch wat.

Piet De Groote legde vorige week zijn eed af als burgemeester van Knokke. Krant van West-Vlaanderen – 19/3

Als je handelt alsof je zelf besmet bent en de ander besmet is, dan draag je je mondmasker sowieso goed en hou je vanzelf afstand.

Antwerps provinciegouverneur Cathy Berx doet een beroep op wat iedereen zelf kan doen en lanceert het idee van groene zones, wijken of gemeenten zonder besmettingen. Wie daar wil komen, moet zich laten testen. Gazet Van Antwerpen – 22/3

Romi Soors

Schepen
Lummen

Romi Soors, schepen van Sport, Bibliotheek, Communicatie en Ontwikkelingssamenwerking, kreeg het estafettestokje van de Eeklose schepen Isaura Calsyn, om een vragenlijstje à la Proust te beantwoorden. Aan het eind geeft zij het door aan een andere lokale politicus, van een andere partij en ver van Lummen.

Wat betekent het schepenambt voor jou? Dienstbaarheid: luisteren naar de wensen en behoeften van onze inwoners. Als schepen heb ik de kans aan de realisatie te werken. Daar haal ik enorm veel voldoening uit.

Wat was je eerste politieke daad (in de ruimste betekenis)? Als hoofdleidster bij Chiro Lummen heb ik altijd geprobeerd de belangen van onze leden zo goed mogelijk te behartigen. De lachende gezichten zullen me steeds bijblijven. Opnieuw dienstbaarheid: iets doen waar je anderen gelukkig mee maakt.

Kom je uit een politiek nest? Aan de keukentafel wordt er al eens over politiek gepraat, maar mijn ouders of grootouders zijn nooit actief geweest in de politiek. Mijn betovergrootvader is wel schepen geweest in Halen, een buurgemeente van Lummen. Dus misschien zit politiek toch in onze genen.

Wat zie je als je grootste prestatie? Ik ben nog jong en hoop nog veel prestaties op mijn lijstje te kunnen zetten. Op dit moment denk ik dat het behalen van mijn diploma rechten mijn grootste prestatie is. Ik heb er vijf jaar hard voor gewerkt en een mooi resultaat bereikt.

Neem je dit ambt mee naar huis? Natuurlijk. Ik denk dat dat vanzelfsprekend is. Lokale politiek gaat immers over zaken en personen uit je eigen leefwereld en omgeving.

Heb je vrienden in de politiek? Absoluut, ik heb het geluk een aantal goede vrienden te hebben in de politiek. Zij begrijpen sommige dingen vaak beter dan anderen en ik kan hen steeds om raad vragen.

Met wie overleg je het eerst als je een belangrijke politieke beslissing moet nemen? Soms toets ik mijn beslissingen op voorhand af bij mijn partner. Hij geeft altijd zijn ongezuete mening. En verder ga ik in overleg met mijn collega's en partijgenoten.

Wat vind je zelf je meest uitgesproken positieve eigenschap? Ik ben een harde werker. Ik verdiep me graag in dossiers. Daardoor kan ik goed doordachte beslissingen nemen. Verder ben ik een volhouder, wat ook goed van pas komt in de politiek!

Welke eigenschap bij jezelf betreur je het meest? Bij tegenslagen of na een slechte dag op het werk ben ik niet altijd even aan-

genaam gezelschap voor de mensen die met mij moeten samenleven. Gelukkig waait dat ook snel weer over!

Welke eigenschap waardeer je het meest bij een oppositied? Dat ze constructief maar kritisch hun kijk geven op dossiers. Ik denk dat je daar altijd uit kunt leren en dat het je ook scherp houdt.

Met welke historische figuur identificeer je je het meest? Niet meteen een historische figuur maar als jurist van opleiding hecht ik veel waarde aan rechtvaardigheid, dus is Vrouwe Justitia misschien wel een toepasselijke figuur.

Wie zijn je huidige helden? Door corona besef ik dat we de grootste helden niet ver moeten zoeken: de mensen uit de zorg, al de vrijwilligers, de leerkrachten die het beste uit hun leerlingen willen halen. Mijn helden zijn mensen die vanuit hun passie de wereld een beetje beter willen maken. Dat klinkt misschien cliché, maar dat mag af en toe ook.

Waar zou je nu het liefste zijn? Op vakantie! Ik denk dat ik op dit moment niet de enige ben die droomt van reizen.

Welk woord of welke zin gebruik je te vaak? Ik heb de verschrikkelijke gewoonte "euhm" te gebruiken als stopwoord terwijl ik aan het spreken ben. Ik probeer erop te letten, maar niet altijd even succesvol.

Wat koester je het meest? Mijn familie en vrienden, de mensen waar ik het meest van hou.

Wat is volgens jou de diepste ellende? Eenzaamheid. Het moet verschrikkelijk zijn om je eenzaam te voelen. Helaas hebben veel mensen dat moeten ondervinden tijdens de coronacrisis.

Wat is je favoriete bezigheid? Samen met vrienden afspreken en genieten van lekker eten!

Ga je nog af en toe op café in de gemeente? Zeker en vast, niets zo gezellig als in de zomer een terrasje doen bij de Lummense horeca.

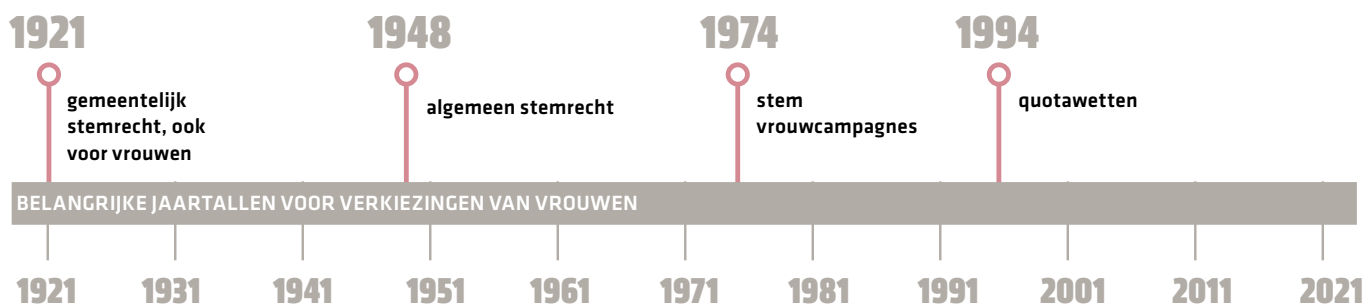
Wat is je motto? Waar een wil is, is een weg. Of carpe diem. Ik kan niet kiezen. Hard werken en genieten van het leven, daar komt het in essentie op neer.

Aan wie geef je de estafettestok door? Aan Tess Minnens, gemeenteraadsvoorzitter in Deinze.

BART LASY

Honderd jaar vrouwen in de lokale politiek

Op 24 april 1921 gingen twee miljoen Belgische vrouwen voor het eerst stemmen. Voor het eerst werden toen vrouwen naar de gemeenteraad gestemd: honderd jaar geleden waren dat er bijna tweehonderd of één procent van het totale aantal raadsleden. Dertien van deze vrouwen werden ook burgemeester. De stap was gezet, maar kwantitatief leverde dat de eerste halve eeuw weinig op. Pas de laatste dertig jaar gaat het dankzij de quota wat vlugger.

We zeggen het hier in *Lokaal* wel meer: lokale besturen zijn voorlopers en vernieuwers. Dat is duidelijk al een hele tijd zo, want het geldt ook voor het vrouwenstemrecht. Dat werd in België in 1948 ingevoerd, maar op gemeentelijk vlak konden vrouwen al stemmen en zich verkiesbaar stellen vanaf 1921. Even samenvatten: De Belgische staat nam bij de onafhankelijkheid de Franse gelijkheidsidee over, en ogenblikkelijk bleek al dat *égalité* niet voor iedereen gelijk was, en dat *fraternité* iets anders is dan *sisterhood*. In een eerste fase gold het cijnskiesrecht. Alleen wie een bepaalde hoeveelheid belasting betaalde, mocht stemmen. Dat kwam erop neer dat het mooie stemrecht heel broederlijk werd toegekend aan 46.000 mannen op een totaal van 4,6 miljoen Belgen. Eén procent dus. Na een dikke halve eeuw maakte het cijnskiesrecht plaats voor het algemeen meervoudig stemrecht voor mannen, een soort stembewijs met punten: alle mannen van boven de 25 jaar kregen één stem, maar op basis van hun diploma's of financiële status konden ze er nog één of twee bij krijgen. Toen werd ook de opkomstplicht ingevoerd: wie mócht stemmen, móest stemmen. Na de Eerste Wereldoorlog werd het principe 'één man, één stem' ingevoerd en verlaagde de stemberechtigde leeftijd naar 21 jaar.

Stem, vrouw

En de vrouwen? Het verhaal is wel bekend en doet velen vandaag nog blozen van plaatsvervangende schaamte. Het waren de socialisten en de liberalen die het vrouwenstemrecht probeerden tegen te houden, omdat ze bang waren dat

al die vrouwen onder invloed van de Kerk op de katholieke partij zouden stemmen. Marijke van Hemeldonck – zelf overigens familie van Trien van Hemeldonck, die in 1921 schepen van de Kempense gemeente Zoersel werd en er van 1924 tot 1938 burgemeester was – schrijft in haar boek *Een schip met acht zeilen*: 'Aan het socialisme, dat vrijheid, gelijkheid en solidariteit hoog in het vaandel draagt, vergeef ik zijn congenitale vrouwenblindheid niet. [...] Als Vander-

Omdat vrouwen in 1921 volgens de Belgische wetten nog voor een deel onbekwaam waren, kregen de eerste vrouwelijke burgemeesters geen politiemacht zoals hun mannelijke collega's.

velde later het algemeen stemrecht voor alle burgers eist, laat hij de vrouwen achter. Jawel, als hij merkt dat Emilie Claeys een socialistische vrouwenbeweging voor het stemrecht op de been aan het brengen is, stuurt hij zijn eigen vrouw, Lalla Vandervelde, uit om het werk van de Gentse militante te ondermijnen. Komaan, gezellinnen, laten we de kansen van onze kameraden niet in gevaar brengen met onze ongepaste eisen...'

Als eerste voorzichtige toegeving raakten de heren politici het uiteindelijk eens over gemeentelijk stemrecht voor vrouwen. Toen dan later bleek dat het allemaal nogal meeviel met de invloed van meneer pastoor, waren het dan juist de

niet-kerkelijke strekkingen die voor stemrecht op alle niveaus ijverden.

Dat het gemeentelijk stemrecht eerst kwam, verklaart Kristof Steyvers (UGent) in zijn reader *Vrouwen & besluitvorming* uit 2002 zo: 'Het lokale bestuursniveau werd immers beschouwd als een goede maar onschuldige leerschool, een oefenterrein waar vrouwen "zonder al te veel schade aan te richten" konden participeren aan themata die in hun directe belangstellingsfeer zouden liggen (doordat zij in het verlengde lagen van met huishoudelijke taken verbonden issues die in de gemeenteraden werden behandeld).'

Bij wet van 15 april 1920 kregen vrouwen dus gemeentelijk stemrecht (met opkomstplicht), de eerste verkiezingen hadden plaats op 24 april 1921. Ruim twee miljoen Belgische vrouwen gingen toen voor het eerst stemmen, in 146 van de goed tweeduizend gemeenten werden in totaal 196 vrouwelijke raadsleden gekozen. Wie even niet op die tweeduizend gemeenten let, kan dat op het eerste gezicht zelfs een heel behoorlijk resultaat vinden voor zo'n eerste keer, maar die bijna tweehonderd vrouwen vormden toch maar één procent van het totale aantal raadsleden in België. Dertien van die vrouwen schopten het tot schepen en zes tot burgemeester. Zo wordt Léonie Keingiaert de Gheluveld burgemeester in Geluveld, nu een deelgemeente van Zonnebeke, en Isabella Segers burgemeester in Appels, nu deelgemeente van Dendermonde.

Omdat vrouwen in 1921 volgens de Belgische wetten nog voor een deel onbekwaam waren, kregen de eerste vrouwelijke burgemeesters geen politiemacht zoals hun mannelijke collega's. Ze moesten trouwens toestemming van hun man hebben om schepen of burgemeester te worden. Mijn generatie reageert verontwaardigd op zo'n melding, ik hoop van harte dat jonge mensen gewoon hun oren niet geloven, maar volgens de heersende zeden van toen was het niet meer dan logisch, vrouwen hadden toen ook toelating van hun man nodig om buitenshuis te werken, ze konden zelf geen bankrekening openen en hun man mocht hun salaris opstrijken. Nog een electorale eigenaardigheid: vrouwen konden vanaf 1921 opkomen bij de provinciale en nationale verkiezingen, maar zelf stemmen mochten ze op dat niveau niet. Al was er ook op die regel een uitzondering: vrouwen die tijdens de

Grote Oorlog verzetsdaden hadden verricht en daarvoor tijdens de bezetting in de cel hadden gezeten, niet-hertrouwd oorlogsweduwen en alleenstaande moeders van gesneuvelde soldaten mochten wel stemmen bij nationale verkiezingen.

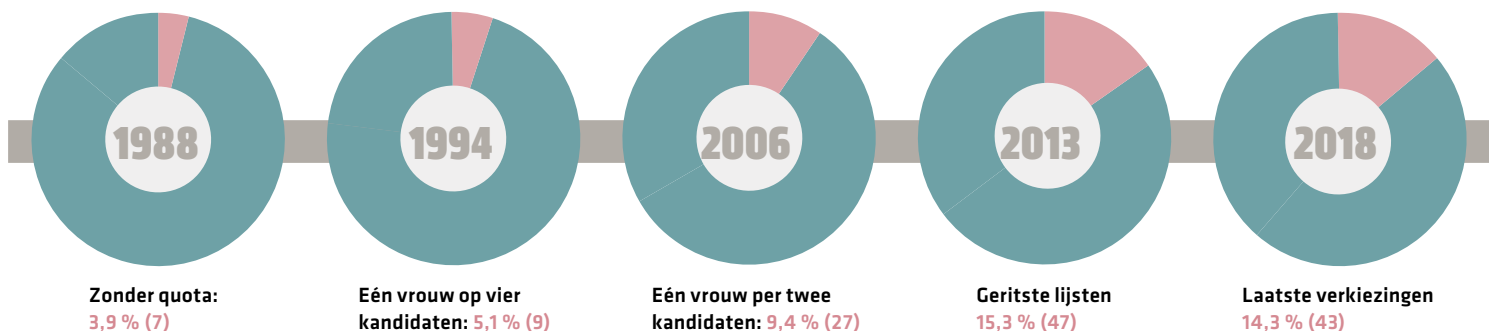
In Brugge verschenen voor de gemeenteraadsverkiezingen van 1970 de eerste folders die opriepen om voor vrouwen te stemmen met de veelzeggende slagzin 'Heb vertrouwen - stem voor vrouwen'.

Het mag vooruitgaan

Het ging traag met de politieke macht van vrouwen. Jarenlang bleef het aantal vrouwelijke verkozenen rond de drie procent steken: 2,6 in 1946, 2,9 in de jaren 1950, 3,1 in 1964. Pas in 1970 was er een relatief fikse sprong naar 7,2 procent. De eerste fusies van 1964, 1970 en 1971 speelden indirect in het voordeel van de vrouwen die in 1974 eindelijk boven de tien procent raakten, 11,9 procent om precies te zijn. In Brugge waren intussen voor de gemeenteraadsverkiezingen van 1970 de eerste folders verschenen die opriepen om voor vrouwen te stemmen met de veelzeggende slagzin 'Heb vertrouwen - stem voor vrouwen'. De rest van het land volgde. Overal verdubbelde het aantal vrouwen in raden en parlementen. En waren er toen geen wetten en regels in verband met quota gekomen, dan zaten we misschien nog op dat niveau. Mondjesmaat steeg het aantal wel, maar echt schot in de zaak kwam er toch pas in 1994. Toen werd de wet Smet-Tobback van kracht. Die bepaalde dat ten hoogste twee derde van het aantal kandidaten op een lijst van hetzelfde geslacht mocht zijn, als overgang mochten het er in de lokale verkiezingen van 1994 nog drie kwart zijn. De resultaten waren direct merkbaar: in 1994 waren er 20,9 procent vrouwelijke verkozenen en in 2000, het eerste jaar dat de quota volledig golden, 27,1 procent.

Bij de uitvoerende macht gaat het nog niet zo'n vaart. In 1988 waren er zeven vrouwelijke burgemeesters in Vlaanderen, in 2001 nauwelijks twee meer, maar in 2007 ging het

HET EFFECT VAN DE QUOTA OP AANTAL VERKOZEN VROUWELIJKE BURGEMEESTERS

De aller-allereerste

Een van de eerste 'burgemeesteressen' van Vlaanderen was Léonie Keingiaert de Gheluvelt. Ze was zelfs de aller-allereerste. Er hoefden in Geluveld geen verkiezingen georganiseerd te worden, omdat er maar één lijst was ingediend. Léonie Keingiaert mocht al op 16 oktober 1921 de burgemeesterssjerp omgorden. Het werd een combinatie van een plechtig moment en een groots feest. Pieter Ghesquière, landbouwer, medewerker aan plaatselijke bladen, briefschrijver voor burens en vrienden en gelegenhedsdichter, huldigde haar die dag met een lang gedicht, waaruit we een fragment publiceren. Wie het helemaal wil lezen, vindt het op de website van de gemeente Zonnebeke.

's Burgemeesteres inhuldiging:

Wie kan er dat beschrijven?

Voor wie 't gezien heeft hoe het ging

't Zal in 't geheugen blijven

Hoe 't kleine, lieve Gheluvelt

Zoo eensgezind, in feestgeweld

"Haar Edelheid" kan vieren

Die 't dorp nu zal bestieren!

[...]

Gedichten haast aan elke woonst

Zoo bondig en zoo knedig:

Elk had geïeverd om ter schoonst,

Om koddig en om snedig:

Men bood het een of ander aan

't Was zoo eenvoudig om verstaan:

Bedoelend waar, of kunste,

Aan Jufvrouw Hare gunste!

[...]

Burgemeesteres, Uedelheid,

Waart door het "Feest" bewogen!

Gij hebt gezien wat "Dankbaarheid"

En "Eendracht" hier vermogen!

Op Uwen steun rekt en telt

Het weer-rijzend Gheluvelt:

Moge God U veel jaren

Aan 't hoofd van 't dorp bewaren!!!

Léonie Keingiaert de Gheluvelt bleef maar aan 't hoofd van 't dorp bewaard tot de volgende verkiezingen in 1926. Ze verhuisde naar de oppositie, maar in 1932 begon ze aan een tweede termijn als burgemeester. Na een lange en stevige oppositiekuur was ze van 1959 tot 1965 nog schepen van Financiën en Onderwijs. Ze was een vrouw met haar op haar tanden, geëngageerd en scherp. Dat ze even fervente voor- als tegenstanders had, werkt nog altijd door: het idee om in Geluveld een plein naar haar te vernoemen ligt gevoelig.

in één keer naar 29. Nu (gegevens van november 2020) zijn er 45 vrouwelijke burgemeesters in Vlaanderen, dus nog steeds niet veel meer dan een zevende van het totaal van driehonderd. In Gent of Oostende is er nog nooit een vrouwelijke burgemeester geweest, en op dit moment is er maar een op de negentien in Brussel...

Verkozen raken

Een vorm van bekendheid om het tot kandidaat en dan tot verkozene te brengen helpt, maar een liedje kunnen zingen is zeker niet nodig. De vlag van BV-raadsleden is een beetje overgewaaid. Lokaal bekend geraken door mee te draaien in plaatselijke organisaties en initiatieven levert terecht veel meer op. Je bouwt er een netwerk op en kunt er laten zien wat je in je mars hebt. En omgekeerd ontwikkel je er ook allerlei vaardigheden op bijvoorbeeld communicatief en leiderschapsvlak. Dat geldt uiteraard voor mannen én vrouwen. Het valt wel op dat mannen makkelijker uit zichzelf in de politiek gaan en vrouwen iets meer gevraagd worden. Dat zal wel te maken hebben met tradities, verwachtingen

Activisme in het verenigingsleven werkt in twee richtingen: de vrouwen krijgen er een soort politieke vorming door, en ze vallen er ook door op bij mensen die op zoek zijn naar kandidaten voor hun lijst.

gen en tijdsbesteding – aan mannen wordt nog steeds niet gevraagd hoe ze dat toch kunnen, werken en een politiek mandaat bekleden, terwijl ze thuis een tweeling van vier hebben rondlopen – maar er is nog een heel simpele reden: lokale partijverantwoordelijken moeten soms op zoek naar kandidaten om hun lijst vol te krijgen en dan nog volgens de huidige quota. Maar dat betekent niet dat vrouwen maar lijstenvullers zonder echte belangstelling zijn. Ze hadden wellicht alleen een duwtje nodig. De politieke belangstelling en overtuiging is er al van tevoren. Dat blijkt ook uit de al vermelde publicatie van Kristof Steyvers. Over de rekrutering van vrouwelijke kandidaten in de jaren negentig schrijft hij: 'Van de ondervraagde vrouwelijke lokale mandatarissen bleek 83,20% in de periode vóór hun eerste kandidaatstelling een uitgesproken politieke voorkeur te hebben, een percentage dat vrijwel gelijk is aan dat van hun mannelijke collega's.' En hij ziet ook het belang van een 'geschiedenis van activisme' voor het proces van politieke rekrutering: 'Zo verwijst bijna 20% van de vrouwelijke lokale mandatarissen naar het verenigingsleven in brede zin als de primaire factor voor het in contact komen met de lokale politiek. Activisme in het verenigingsleven [...] draagt ook bij tot de vorming van politiek kapitaal doordat men er vaardigheden en sociale netwerken kan opbouwen die

Eind 2018 nodigde Lokaal de vrouwelijke burgemeesters al eens uit in Sint-Truiden om het te hebben over hun verwachtingen in deze beleidsperiode maar ook over de specifieke uitdagingen van vrouwen in de politiek.

Honderd jaar na de benoeming van de eerste vrouwelijke burgemeester willen we opnieuw vrouwelijke burgemeesters rond de tafel zetten. Hierbij alvast een eerste uitnodiging voor een samenkomst eind augustus in Berlare. Voor de zomer volgt er een mail met de precieze datum.

dienstbaar kunnen zijn in het politieke leven.’ Dat werkt dus in twee richtingen: de vrouwen krijgen er een soort politieke vorming door, en ze vallen er ook door op bij mensen die op zoek zijn naar kandidaten voor hun lijst.

Uit Nederlands onderzoek blijkt dat politieke interesse in de eerste plaats in het gezin gewekt wordt: politieke ambities komen het vaakst voor bij mensen van wie de vader (en hopelijk nu dus ook de moeder) politiek actief is of was, en bij uitbreiding ook bij mensen uit gezinnen waar over politiek gediscussieerd werd. Bij ons is dat zeker niet anders. Kijk maar even op p. 8 wat schepen Romi Soors antwoordt op de vraag of ze uit een politieke familie komt. De Antwerpse oud-burgemeester Leona Detiège volgde het voorbeeld van haar vader Frans en gaf het politieke vuur door aan haar dochter Maya. Freya Van den Bossche, Hilde Claes, Anne Martens, Marleen Vanderpoorten, het zijn maar enkele van de vele vrouwen die de politiek met de soep mee ingelepeld kregen.

Hogerop?

En hoe zit dat nu met de vraag of het gemeentelijk stemrecht een eerste stap was in een groeiproces naar algemeen stemrecht? De vrouwen hebben, zoals Steyvers ironisch opmerkt, ruim de tijd gehad om te leren. Pas 27 jaar later mochten ze ook op de hogere beleidsniveaus een bolletje mee kleuren. En het heeft zijn tijd geduurd voordat dit zich weerspiegelde in vrouwen op lijsten en in raden en parlementen.

Ruim een halve eeuw na de invoering van dat eerste stukje stemrecht voor vrouwen, was er niet alleen op lokaal vlak nog niet veel te bespeuren van vrouwelijke verkozenen – wat uiteraard nog iets anders is dan kandidaten –, ook op de andere niveaus kwamen we nog niet veel verder dan een excuustruus hier en daar. Hoewel, dat is erg negatief uitgedrukt. Misschien waren het gewoon de enige vrouwen die de heren der schepping in hun politieke omgeving zagen rondlopen. Die bijziendheid kunnen we niet eens altijd superioriteitsgevoel of kwade wil noemen. Rita Mullier, medestichter van het VOK (Vrouwenoverlegcomité, het

huidige Furia) vertelt in haar autobiografie *Dwars en loyaal*: ‘Ik schreef mijn eerste lezersbrief voor de krant en hij veroorzaakte hilariteit in het parlement. Ik bezorgde hem aan Louis Meerts, hoofdredacteur van *De Gazet van Antwerpen*. De titel was “Aan het geslacht nog niet gedacht” en hij verscheen op 25 juni 1968. Hij bevatte een commentaar op het povere aantal vrouwen dat na de verkiezingen de helft van de bevolking zou vertegenwoordigen. De Belgische kiezers stuurden één vrouw naar de Kamer en drie naar de Senaat. Premier Gaston Eyskens vond het niet nodig ook maar één vrouw in de regering op te nemen. Hij interesseerde zich niet voor “het geslacht” van zijn ministers. Ik schreef: “Natuurlijk hebben de ministers bij de uitoefening van hun functie hun geslacht niet van doen.” Het artikel drukte verantwoordiging uit over het feit dat een billijke verdeling van de zorg voor het algemene welzijn niet door de twee seksen werd gedragen. De tekst eindigde met een zinspeling op de assepoester aan de Belgische haard. Het was waarschijnlijk de laatste keer dat een zin als “Ver van ons het noodzakelijk te vinden dat de vrouwen hun moeizaam verworven stemrecht zouden moeten gebruiken om voor vrouwelijke kandidaten te stemmen” uit mijn pen vloeyde. Ik werd een fervent pleiter voor stem-vrouw-acties.’

En nu, honderd jaar na Léonie Keingiaert, is de politiek nog altijd een strijd, zeker voor vrouwen, maar een bestuur zonder vrouwen is niet meer denkbaar, en vrouwen krijgen niet meer automatisch ‘zachte’ bevoegdheden toegewezen, zoals de allereerste Belgische vrouwelijke minister, Marguerite De Riemaecker-Legot, die van 1965 tot 1968 minister van het Gezin en de Huisvesting was in de regering-Harmel en de regering-Vanden Boeynants I.

Tot slot, even persoonlijk: Al sinds de eerste keer dat ik aan verkiezingen mocht deelnemen, benadruk ik dat ik wens te kiezen op basis van kunde en engagement, niet op basis van geslacht. En ik herinner me dat ik eens op een man heb gestemd, omdat ik overtuigd was van zijn kunde en engagement, en wellicht was dat niet de enige keer. Maar het is toch curieus dat ik zonder er moeite voor te doen al altijd heel vanzelfsprekend vrouwen heb gevonden die aan mijn criteria voldoen en die dus mijn stem krijgen. ■

MARLEEN CAPELLE IS REDACTEUR VAN LOKAAL

Burgerkabinet Gent: van zwart-wit naar grijs

Een ingrijpende koerswijziging als het Gentse circulatieplan brengt logischerwijze veel vragen en bezorgdheden mee van inwoners, zaakvoerders en andere belanghebbenden. Het stadsbestuur besloot het plan te evalueren in open dialoog met de Gentenaren die dagelijks in aanraking komen met de gevolgen. Er kwam een heus Burgerkabinet tot stand, bestaande uit interactieve samenkomsten. 'Oorspronkelijk wilden we vier keer samenkomen, maar dat werd al snel negen keer. Ook al was de weg niet eenvoudig, het was de inspanning waard. Via deze weg zijn we tot 186 adviezen gekomen waarmee het stadsbestuur aan de slag kon,' zegt Marc Verheirstraeten van de dienst Beleidsparticipatie in het kader van het Labo lokale burgerparticipatie.

Het burgerkabinet doorbrak het zwart-witverhaal van het circulatieplan en kwam tot pragmatische oplossingen.

STEFAN DEWICKE

Begin 2017 werd het startschot gegeven voor dit participatief traject, met een oproep via diverse kanalen – van affiches tot folders en posts op sociale media – en de niet mis te verstane boodschap: 'Het circulatieplan, wat denkt gij daarvan?' De wervingscampagne miste haar doel niet en leverde 808 potentiële kandidaten op. Om het allemaal werkbaar te houden koos het bestuur voor een wetenschappelijk onderbouwde loting in samenwerking met de vakgroep Politieke Wetenschappen van de UGent. 'We hebben daarbij vooral aandacht besteed aan twee criteria met een aanzienlijke impact op de evaluatie van het plan: enerzijds de woonzone en anderzijds de verplaatsingsmodus van de kandidaten. Ook met demografische kenmerken als geslacht en leeftijd hielden we rekening. Zo konden we de omvangrijke pool van 808 geïnteresseerden reduceren tot een inzetbaar aantal van 150 deelnemers,' zegt Marc Verheirstraeten. In de aanwezigheid van de toenmalige burgemeester Daniel Termont en de schepenen van Mobiliteit en Openbare Werken Filip Watteeuw kregen de geselecteerde leden tijdens de plechtige

installatie van het Burgerkabinet op 22 maart 2017 extra duiding bij het verloop van het participatietraject en werden meteen ook de werkafspraken scherp gesteld. De eerste adviezen stroomden al enkele maanden later binnen, tijdens de eerste inhoudelijke samenkomst van het Burgerkabinet.

Constructieve dialoog

Van bij de start tot en met de praktische uitwerking probeerde het team van Marc Verheirstraeten de constructieve dialoog optimaal te stimuleren. 'Om het proces in goede banen te leiden en te vermijden dat we een tweestrijd tussen het stadsbestuur en de deelnemende Gentenaars aanwakkeren, hebben we gekozen voor een neutrale figuur als voorzitter. Die vonden we in professor Bram Verschuere die een warme affiniteit met Gent combineert met een doorgedreven specialisatie in lokale participatie.' Inspraak stond ook centraal bij het vastleggen van de agenda voor de verschillende bijeenkomsten. Zo konden deelnemers hun agendapunten via meerdere kanalen aanleveren, waaronder het gelijknamige participatieplatform 'Burgerkabinet Online', en

werd een voorbereidende sessie met het Kabinet opgezet om zeven agendapunten vast te leggen, gaande van de economische impact van het circulatieplan tot de verkeerstechnische knelpunten en milieu-impact.

186 adviezen

De discussies over deze agendapunten gingen door aan verschillende gesprekstafels, elk met een eigen moderator, verslaggever en expert om een stevig en gefundeerd debat te stimuleren. De kabinetsleden werden toegevoegd aan een tafel op basis van een zelfgekozen top drie van thema's. Ze konden rekenen op een waaier aan methodieken om complexe onderwerpen te behandelen.

'In totaal leverden de negen bijeenkomsten van het Burgerkabinet maar liefst 186 adviezen op. Die hebben we vervolgens overgemaakt aan het

stadsbestuur, ze gingen gepaard met mondelinge en schriftelijke feedback van de toenmalige burgemeester en schepenen van Mobiliteit en Openbare Werken,' aldus Marc Verheirstraeten.

Weg van de zwart-wittegenstelling

Naast het grote aantal bruikbare en relevante adviezen kwamen er ook enkele andere mooie resultaten uit de bus. 'Met dit initiatief zijn we er meer dan eens in geslaagd om afstand te nemen van het zwart-witverhaal dat zo eigen was aan het circulatieplan en te evolueren naar gemeenschappelijke bezorgdheden en pragmatische oplossingen. Daarnaast hebben we met het Burgerkabinet ook een nieuw publiek kunnen bereiken. In totaal had 78% van de leden tevoren geen deel uitgemaakt van dergelijke participatieve trajecten. De *usual suspects* krijg je makkelijk mee, maar het is natuur-

lijk essentieel dat burgerinspraak niet beperkt blijft tot een select groepje. Helemaal mooi: op het einde van de rit bleek de helft van de deelnemers bereid om ook in de toekomst samen te werken met het stadsbestuur, wat toch wel getuigt van enige positieve impact.'

Toch heeft het stadsbestuur ook lessen getrokken uit deze onderneming. Naast een onderschatting van inzet en kosten was een van de meest voelbare struikelblokken de lange duur van het traject. Telde het kabinet bij de start 150 leden, het eindigde met maar 44 aanwezigen op de laatste sessie. Marc Verheirstraeten: 'Op een bepaald moment hebben de deelnemers het gevoel dat ze hun punt gemaakt hebben. Dan is het aan het beleid om hiermee aan de slag te gaan.' ■

TOMAS COPPENS IS REDACTEUR VAN LOKAAL

"Moet het ontslag van een contractueel personeelslid gemotiveerd worden?"

GSJ advocaten deelt haar kennis

Reeds meer dan 35 jaar is GSJ de **juridische partner van steden en gemeenten** en is het kantoor bijzonder geplaatst om ook uw bestuur bij complexe aangelegenheden bij te staan.

Achter elk dossier dat GSJ behandelt, staat een team van **58 gespecialiseerde advocaten**.

Neem contact met ons op via **+32 (0)3 232 50 60** of info@gsj.be. Wij helpen u graag verder.

Borsbeeksebrug 36 bus 9, 2600 Antwerpen • T +32 (0)3 232 50 60 • info@gsj.be • www.GSJ.be

De Wetteraden, een participatieve (r)evolutie?

Inwoners bij het beleid betrekken is een uitdaging voor veel lokale besturen. Vaak zijn er structuren of systemen voorhanden om dit te bewerkstelligen, maar er is niet altijd een garantie dat deze hun doel ook waarmaken. De gemeente Wetteren besloot daarom de huidige inspraaksystemen kritisch te evalueren en te kijken hoe ze geoptimaliseerd kunnen worden. Deze oefening leidde tot de introductie van de Wetteraden, een nieuw concept waar niet het verlenen van advies, maar het stimuleren van participatie omtrent specifieke thema's centraal staat. Tijdens het Labo Burgerparticipatie geeft Pieter Bracke, directeur bij het Departement Beleven, een toelichting bij het systeem en de afgelegde weg.

Indirect werd het startschot voor de Wetteraden gegeven tijdens een inspraakavond over burgerparticipatie in maart 2019. 'We vonden dat het tijd was om de werking van de adviesraden en andere inspraaksystemen door te lichten en vooruit te blikken naar nieuwe methodes en ideeën. Het is belangrijk dat zo'n oefening niet en petit comité gebeurt, dus werkten we met een brede uitnodiging, met extra aandacht voor vertegenwoordigers van de klassieke adviesraden,' legt Pieter Bracke uit.

Het werd een avond met een flinke dosis interactiviteit. Zo bogen de aanwezigen zich over een drietal cases met de opdracht zoveel mogelijk Wetteraars bij de voorgestelde projecten te betrekken.

Een van de belangrijkste conclusies uit de inspraakavond was dat de traditionele adviesraden op barrières stootten om snel en gefundeerd advies te verlenen en de bevolking optimaal te weerspiegelen.

Aanvulling of alternatief

De conclusies uit de inspraakavond maakten duidelijk dat de tijd rijp was om uit te kijken naar een aanvulling op of alternatief voor de adviesraden. 'Om ons onder te dompelen in de kansen en methodieken voor burgerinspraak namen we met een tiental lokale medewerkers die al enige ervaring met participatie hebben, deel aan een opleidingstraject onder leiding van Levuur, om de inzichten die we daaruit haalden mee te nemen tijdens onze zoektocht en actief uit te dragen binnen onze gemeente,' vertelt Pieter Bracke. Ongeveer gelijktijdig aan de opleiding kwam er nog meer inspiratie, ook door de cultuurraad van het Antwerpse district Deurne, die zich onderscheidt door zijn zelfstandige werking. Het initiatief vertrekt er immers niet vanuit de ambtenarij, maar vanuit de cultuurraad zelf. Die kiest ook zelf de agendapunten en bepaalt op welke wijze hij vergadert en rapporteert. Met de inzichten uit de opleiding en het model van de Deurnse

cultuurraad in hun rugzak broedden schepen van Participatie Robbe De Wilde en Pieter Bracke op een model dat verder zou gaan dan de huidige adviesraden en een nieuw publiek zou kunnen engageren.

Plan W

Het resultaat van deze brainstorm, 'de Wetteraden', werd uiteindelijk op 6 november 2019 gelanceerd, tijdens de inspraakavond over het meerjarenplan 'Plan W!' waarop maar liefst 350 Wetteraars aanwezig waren na een intensieve campagne via sociale media, nieuwsbrieven, huis-aan-huis-acties en een audiovisuele tentoonstelling bij het meerjarenplan. De avond was een moment om te informeren en input te verzamelen, maar tegelijkertijd een uitgelezen kans om inwoners te identificeren die graag mee willen bouwen aan hun gemeente. Via een invullijst konden geïnteresseerden hun contactgegevens en de thema's waarvoor ze belangstelling hebben delen. Zo kwam er een lijst

van 250 Wetteraars tot stand. ‘Dankzij deze methode kregen we voor het eerst zicht op het inhoudelijk kapitaal dat rondloopt in Wetteren en konden we er meteen ook een naam op plakken. Dat schept natuurlijk nieuwe mogelijkheden om de kloof tussen beleid en inwoners te dichten,’ merkt Pieter Bracke op. Voor deze Wetteraars was het ook de eerste keer dat ze in aanraking kwamen met het concept van de Wetteraden, een nieuw inspraakstelsel dat zich in tegenstelling tot de adviesraden niet toespitst op het verlenen van advies, maar op het samenbrengen van inwoners en andere belanghebbenden rond inhoudelijke thema’s om tot een sterkere weerspiegeling van de wil van de Wetteraars binnen het beleid te komen. Opmerkelijk is dat de introductie van de eerste vier Wetteraden ook samen gaat met de afschaffing van de niet-verplichte adviesraden. ‘Het kan een beetje als een revolutie klinken nu we bestaande inspraaksystemen afschaffen, maar zelf zien we het eerder als een evolutie naar een directere vorm van burgerparticipatie. Belangrijk is wel dat de resterende adviesraden in de toekomst meer en meer de werking van de nieuwe Wetteraden overnemen wat een behoorlijke verandering is.’

Laagdrempelig engagement

Door COVID-19 liep de uitrol van de eerste vier Wetteraden – telkens één

vertegenwoordigen, kunnen inwoners zich heel laagdrempelig engageren: ‘Op de website van de gemeente hebben we

Pieter Bracke:

‘We vonden dat het tijd was om de werking van de adviesraden en andere inspraaksystemen door te lichten en vooruit te blikken naar nieuwe methodes en ideeën.’

voor sport en beweging, cultuur en toerisme, levenskwaliteit en zorg – enige vertraging op. Het is immers belangrijk dat de opstart kan rekenen op de nodige toeters en bellen om mensen warm te maken om binnen deze nieuwe structuur samen te werken. De Wetteraden voor sport en beweging en voor cultuur en toerisme zijn ondertussen wel operationeel. Beide zijn zelforganiserende instanties die niet orakelen bij adviesvragen, maar participatieve trajecten opzetten voor grote en kleine projecten binnen hun respectievelijke thematieken en daarvoor ook in de nodige communicatie en ontmoetingsmomenten voorzien. Om ervoor te zorgen dat deze Wetteraden alle Wetteraars zonder uitzondering

een invulformulier gezet waarmee geïnteresseerden kunnen signaleren dat ze hun gemeente mee willen vormgeven en over welke thema’s zij het liefst zouden meedenken. Het gaat hier niet over een formeel lidmaatschap of engagement voor meerdere jaren, maar over een uitgestoken hand. Open en vrij.’ Om in de nodige professionalisering te voorzien zullen de Wetteraden zich ook moeten bijscholen en worden gecoacht door een ervaren vertegenwoordiger van de administratie. De twee actieve Wetteraden leveren al goed werk en laten zien dat meer zelfsturende methodieken resultaten kunnen leveren. Op de lancering van de twee nog op te richten Wetteraden is het voorlopig nog wachten. ‘Deze laten we nog even in de koelkast zitten tot de coronasituatie gekeerd is en het weer mogelijk wordt om fysieke bijeenkomsten te houden. De opstart moet er immers boenk op zitten,’ klinkt het. ■

#VVSGrande

Burgerparticipatie, hoe doe jij dat?

elke dinsdag om 9 uur

derondevanvlaanderen.yellenge.nl/

TOMAS COPPENS IS REDACTEUR VAN LOKAAL

Burgemeesters na één jaar corona

De Vlaamse burgemeesters hebben een zeer moeilijk jaar achter de rug. COVID-19 sloeg hard toe in alle gemeenten. Bovendien moesten ze de soms verwarrende en snel wijzigende Vlaamse en federale maatregelen zien te vertalen naar hun burgers die met allerlei vragen bij hen aanklopten. Overleg met collega's en met de gouverneurs bracht regelmatig opheldering. Nu de exit uit de crisis aan de einder gloort, vragen de burgemeesters meer betrokken te worden bij de Vlaamse en federale strategie.

Radio 2 en het Centrum voor Lokale Politiek van de UGent organiseerden de voorbije maanden een grote digitale enquête bij de Vlaamse burgemeesters over een jaar COVID-19. 280 van de 300 burgemeesters namen deel. De resultaten zijn nog lang niet tot in detail geanalyseerd, er wacht professor Herwig Reynaert en zijn collega's de komende

weken nog veel werk. 'De analyse wordt later dit jaar in boekvorm uitgegeven en de resultaten zullen ook ter sprake komen op ons congres "Lokale en provinciale politiek" op 11 oktober. Enkele grote lijnen zijn wel al duidelijk,' zegt Herwig Reynaert. 'Zo is het voor alle burgemeesters een zwaar jaar geweest, ruim de helft geeft aan dat ze het emotioneel zeer

moeilijk gehad hebben. Inwoners zijn ziek geworden, in alle gemeenten zijn mensen overleden, in woonzorgcentra was de tol zeer hoog. Dat heeft er echt wel ingehakt bij burgemeesters, het was een jaar vol emotie en stress. De balans tussen werk en privéleven werd grondig verstoord. Steun kregen ze in de eerste plaats van hun gezinsleden, familie en vrienden maar ook

STEFAN DRIECKERE

van hun schepenen, van de leden van de lokale veiligheidscel en van de korpschef. Dat heeft hun goed gedaan. Eigenlijk hebben de politieke geleerden zich gesloten, de tegenstelling meerderheid-oppositie heeft niet of nauwelijks meegespeeld in deze crisis. Op gemeentelijk niveau heeft zich hetzelfde afgespeeld als op Vlaams of federaal niveau, partijen hebben niet geprobeerd zich te profileren op het gezondheidsthema. Pas nu begint de discussie weer op gang te komen, bijvoorbeeld over de avondklok.’

Gemeenteraad doet nauwelijks mee

De relatieve (partij)politieke rust kan ook deels verklaard worden door de zeer bescheiden rol die de gemeenteraden in de crisis hebben gespeeld. Herwig Reynaert: ‘De burgemeesters geven zelf aan dat er in de meeste gemeenteraden, net als in de parlementen overigens, geen discussie ten

gronde is geweest over de crisis, de omgang ermee en concrete maatregelen. Daarvoor moest er gewoon te snel worden geageerd. De burgemeesters moesten voortdurend zeer snel knopen doorhakken. Er was wel overleg met de algemeen directeur en de leden van de lokale veiligheidscel, soms ook met het college, maar de gemeenteraad speelde in veel gemeenten nauwelijks mee. De gemeenteraadsleden werden achteraf geïnformeerd over de beslissingen, ze zaten niet mee aan het roer. Dat veel raden digitaal vergaderden, was een bijkomende factor die een grondig debat bemoeilijkte.’

Crisiscommunicatie faalt

Burgemeesters moesten het voorbije jaar zeer snel beslissingen nemen, vaak zonder dat ze over goede informatie beschikten en zonder dat ze de gevolgen precies konden inschatten. Dat veroorzaakte uiteraard veel stress

en ook frustratie, in de eerste plaats tegenover het Vlaamse en federale overheidsniveau. ‘Bij de burgemeesters leeft zeer sterk het gevoel dat ze te weinig betrokken werden bij de federale en Vlaamse maatregelen,’ zegt professor Reynaert. ‘Terwijl de burgers natuurlijk wel bij hen aanklopten met zeer concrete vragen waarop ze het antwoord schuldig moesten blijven en waarvoor ze ook niet wisten waar ze wel de nodige informatie konden vinden. Dat politici op federaal en Vlaams niveau voortdurend ballonnetjes opletten, dat ook allerlei belangengroepen zich lieten horen en dat virologen hun mening gaven, maakte het er niet eenvoudiger op. Ik heb me zelf ook geërgerd aan de crisiscommunicatie, nu nog overigens. In aanloop naar een overlegcomité op vrijdag, begint op maandag het lanceren van allerlei denksproten. Burgers pikken die op en de vragenstroom richting burgemees-

UW PARTNER VOOR ALLE PERCELEN VAN HET ASTRID-RAAMCONTRACT

- ✓ 1 leverancier voor alle percelen
- ✓ 1 aanspreekpunt
- ✓ 1 centraal gecertificeerd repaircenter
- ✓ 1 adres, ook voor de montage
- ✓ 1 centraal programmeerplatform
- ✓ 1 gelijke user interface voor alle ASTRID-radio's
- ✓ 1 partner voor maatwerk

IWITNESS
BODYCAM'S

SEPURA
MOBIELE RADIO'S

SEPURA
DRAAGBARE RADIO'S

BREED ASSORTIMENT
ACCESSOIRES

TPL
PAGERS

IDECS
MELDKAMEROPLOSSINGEN

Abiom en Sepura no.1 in missiekritische communicatie in de Benelux!

Met meer dan 60.000 randapparaten in gebruik bij hulp- en veiligheidsdiensten kunnen wij u een uitgebreid programma aan producten en service bieden. Wij realiseren graag maatwerk en speciale oplossingen voor u. Uw vraag is onze uitdaging, bij ons staat de klant op nr1!

www.abiom.be

VRAAG NAAR DE ONLINE CATALOGUS VOOR EEN COMPLEET OVERZICHT VAN AL ONZE OPLOSSINGEN

Herwig Reynaert:

‘De COVID-crisis heeft eens te meer bewezen dat veel koterij het best afgebroken kan worden en dat we met homogene bevoegdheidspakketten al een eind ver zouden komen.’

ters en andere mandatarissen komt op gang. Dat is zeer frustrerend, omdat ze geen antwoord kunnen geven. In de loop van vrijdag begint er van alles uit te lekken over de beslissingen van het overlegcomité. Journalisten zijn veel sneller op de hoogte dan de burgemeesters. Die moeten wachten op de nieuwsuitzendingen van 19 uur voor de formele beslissingen, waarna ze aan de slag kunnen gaan om die te vertalen naar het lokale niveau. Dat de burgemeesters helemaal nergens bij betrokken zijn, is natuurlijk overdreven. Via de politieke partijen en de contacten met de gouverneur stroomt er uiteraard lokale informatie door naar het Vlaamse en federale niveau. En omgekeerd weten de burgemeesters in grote lijnen wel wat er speelt op die niveaus, maar er is duidelijk veel ruimte voor verbetering.’

Pluim voor gouverneurs

In die ruimte kunnen de gouverneurs belangrijk zijn. 85 procent van de burgemeesters is zeer tevreden over de rol die de gouverneurs in het eerste coronajaar hebben gespeeld, als tussenschakel tussen de lokale besturen en de Vlaamse en federale overheid. ‘Ook Cathy Berx van Antwerpen en Carl Decaluwé van West-Vlaanderen krijgen zeer goede punten, hoewel ze soms onpopulaire maatregelen namen. De gouverneurs krijgen vooral waardering omdat ze dicht bij de lokale besturen

stonden met nuttige informatie, veel en regelmatig overlegden met de burgemeesters, goede duiding gaven bij de Vlaamse en federale maatregelen,’ verklaart Herwig Reynaert. ‘In een ideale wereld zouden federale en Vlaamse regering in alle stilte mogelijke beslissingen voorleggen aan de gouverneurs, die na overleg met de burgemeesters feedback geven, waarna het overlegcomité dan de knopen doorhakt. Dat model had twintig, dertig jaar geleden kunnen werken, maar nu wordt het onmogelijk gemaakt door het opbod bij politici en media. Toch zal een lokale aanpak noodzakelijk zijn voor een succesvolle exit, want gemeenten staan zeer dicht bij de mensen. Daarom vragen de burgemeesters meer betrokkenheid, duidelijkheid en steun in de moeilijke maanden die hun nog te wachten staan. Ons bestuurlijke model zit die duidelijkheid natuurlijk in de weg. Het is een Big Mac met vele lagen, voor burgers en ook voor burgemeesters is het lang niet altijd helder waar ze met een vraag terecht kunnen. De COVID-crisis heeft eens te meer bewezen dat veel koterij het best afgebroken kan worden en dat we met homogene bevoegdheidspakketten al een eind ver zouden komen.’

Zachte sectoren

Uit de burgemeestersenquête blijkt dat het overgrote deel van de gemeenten initiatieven heeft genomen om de een-

zaamheid van burgers tegen te gaan en mensen in armoede te ondersteunen. Ze hebben inspanningen gedaan om het verenigingsleven te stutten, binnen de COVID-krijtlijnen. Ze hebben de lokale ondernemers ondersteund. Zodra het kan, willen veel gemeenten een lock-outfeestje organiseren. Herwig Reynaert: ‘De gezondheids crisis zet grote druk op het lokale verenigingsleven met zijn vele vrijwilligers. Als dat stilvalt en niet meer opstart na de crisis valt het lokale sociale weefsel uit elkaar. Daarom hebben gemeenten, terecht, veel gedaan om bijvoorbeeld cultuur en sport extra te ondersteunen. Hetzelfde geldt voor de lokale economie die voor werkgelegenheid, dynamiek en sfeer zorgt. Ook in de zorg waren vanzelfsprekend grote inspanningen nodig.’ Al die noodzakelijke maatregelen hebben een negatieve invloed op de lokale financiën, zo zeggen 85 procent van de burgemeesters. Een kwart zal daarom geplande, grote investeringen uitstellen, in de eerste plaats wegenwerken en de herinrichting van dorpskernen. ‘Besparingen zullen vooral in de “harde” sectoren vallen, terwijl de “zachte” sectoren gespaard blijven. Maar de financiële toestand van de lokale besturen is niet zo dramatisch dat er de komende jaren niets meer zal kunnen,’ besluit professor Reynaert. ■

BART VAN MOERKERKE IS REDACTEUR VAN LOKAAL

Tijdens de wekelijkse digitale opening van de Ronde van Vlaanderen praat Fatma Taspinar met burgemeesters uit de streek over het effect van corona op hun gemeente.

#VVSGronde

derondevanvlaanderen.yellenge.nl/

De Europese Green Deal biedt kansen voor Vlaamse steden en gemeenten!

Schrijf u nu in voor een gratis webinar!

De **Europese Green Deal**, 's werelds meest uitgebreide klimaatactie-initiatief, wordt ook wel *Europa's man op de maan*-moment genoemd. De doelstellingen van het programma zijn terecht ambitieus: het bereiken van een koolstofneutraal continent tegen 2050, waarbij onze economie hand in hand gaat met een nieuwe, duurzame manier waarop we de grondstoffen van onze planeet gaan gebruiken. Het **investeren in duurzame infrastructuur** zoals wegen, fietspaden, bruggen... en het renoveren van (openbare) gebouwen zitten in de kern van de Green Deal.

En laat nu net **verlichting de eenvoudigste manier** zijn om gebouwen of wegen energie-efficiënter en slimmer te maken! Investeren in **energiezuinige LED-verlichting is echt noodzakelijk en haalbaar**: meer dan 80% procent van alle lichtpunten in Vlaanderen moet nog vervangen worden door LED-technologie.

De tijd is voorbij dat verlichting stond voor laaghangend fruit in onze strijd tegen klimaatverandering. Het fruit ligt gewoon voor het grijpen, naast de boom. We moeten het gewoon oprapen...

GRATIS WEBINAR!

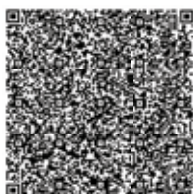
Om Europese klimaatdoelstellingen te bereiken zijn **steden en gemeenten verplicht** op korte termijn een **verduurzamingsstrategie** in te dienen. Deze biedt volop kansen, ook op het gebied van **verledden en verslimmen** van openbare verlichting in straten of gebouwen. Bezoek het gratis webinar van **Signify** (het vroegere Philips Lighting) op **donderdag 22 april (11-12h00)** en kom te weten hoe uw stad of gemeente in aanmerking komt voor financiering via het EU-herstelfonds. Tijdens dit webinar gaan **Patrick Van den Bossche**, Director bij Agoria, en **Gert Roeckx**, Country Leader Signify Belux, u inspireren: Wat kan uw stad of gemeente doen aan verduurzaming zoals verledden en verslimmen?

Tijdens dit seminar krijgt u antwoorden op vragen zoals:

Wat betekent de Europese Green Deal voor Vlaamse steden en gemeenten?

Hoe komt u in aanmerking voor de financiering van uw plannen via het EU-herstelfonds?

Welke kansen zijn er en hoe draagt slimme verlichting daartoe bij?

> **INSCHRIJVEN**

Scan de QR-code op deze pagina.

Klik bij Event Status op "Register" voor het registratieformulier.

*Patrick Van den Bossche,
Director bij Agoria en expert
in Duurzaamheid en Circulaire
Economie*

*Gert Roeckx, Country Leader
Signify Benelux*

De ideologische verschillen tussen de partijen in de gemeente zijn klein, toch zijn partijpolitieke spelletjes legio. Ik blijf hopen dat er in de gemeenteraad, in het belang van de inwoners, een dynamiek ontstaat die de partijgrenzen overstijgt.

Jolien Lootens

Politiek parcours

Ik werd in 2017 lid van de N-VA in Koekelare. Bij de gemeenteraadsverkiezingen het jaar daarop was ik meteen lijsttrekker. Mijn grootvader en grootmoeder waren respectievelijk burgemeester en schepenen van Koekelare, dat was een bijkomende motivatie om de opdracht te aanvaarden. Sinds twee jaar ben ik gemeenteraadslid, in de oppositie.

Waardevolle oppositie

Dossiers moeten volledig zijn, de oppositie moet over alle flankerende stukken beschikken. Dat was bij het begin van de bestuursperiode niet het geval: er ontbraken dossiers, ze waren onvolledig, ze puilden uit van de legislatieve en andere fouten. Daar ben ik met mijn studies rechten en notariaat als basis zeer gevoelig voor. In de gemeenteraad ben ik, decreten in de hand, blijven hameren op dat pijnpunt. Ik ben fier dat na twee jaar de dossiers die de meerderheid voorlegt beter en vollediger zijn. Zo heb ik vanuit de oppositie fundamenteel bijgedragen aan beter beleid.

Statuut van het gemeenteraadslid

De gemeenteraadsleden zijn het hart van de democratie en staan het dichtst bij de burger, maar hun bijdrage aan het beleid is ondergewaardeerd. Net zoals de ministers in het parlement geen stemrecht hebben, zouden burgemeester en schepenen dat ook niet mogen hebben in de gemeenteraad. Zij moeten ten dienste staan van de raad, het wetgevend orgaan, en er hun beleid toelichten. Het debat en de beoordeling van de dossiers hoort toe aan de verkozen gemeenteraadsleden. Daarnaast zou de oppositie in de gemeenteraad, net als in Nederland en sommige grotere steden, over externe medewerkers moeten beschikken.

BESTE REALISATIE

Vanuit de oppositie hebben we het gemeentelijke beleid naar een hoger niveau getild, het respect voor de oppositie is gegroeid. Maar mijn belangrijkste realisatie is de constante druk voor een positief klimaatbeleid in Koekelare, zodat ook de meerderheid hier intussen meer aandacht voor heeft. Met sterke inhoudelijke oppositie kun je voor de inwoners vaak meer realiseren dan met de steekvlampolitiek van de meerderheid.

Vlaams Ombudsman coacht lokale besturen

Zeventien steden en gemeenten doen een beroep op de Vlaamse Ombudsdienst als lokale ombudsman. 'Dat een gemeente geen enkele klacht rapporteert, wil niet zeggen dat er geen klachten zijn. Het wijst er vooral op dat er nog geen cultuur is om met klachten om te gaan. Omgekeerd hoeven veel klachten niet te betekenen dat de dienstverlening slecht is,' zegt Vlaams Ombudsman **Bart Weekers** bij de voorstelling van zijn jaarverslag en het lokaal bemiddelingsboek.

De Vlaamse Ombudsdienst diende op 9 maart zijn jaarverslag 2020 in bij het Vlaams Parlement. Het kreeg 'Alle zeilen bij(zetten)' als titel, iets wat de hele samenleving al meer dan een jaar doet om COVID-19 eronder te krijgen. Ombudsman Bart Weekers: 'We willen met onze aanbevelingen het dynamische crisisbeheer van de overheden op alle niveaus ondersteunen, ook al heeft dat het voorbije jaar vaak gewrongen met wat we zijn.'

Hoe bedoel je?

'De Vlaamse Ombudsdienst, een team van zestien medewerkers, probeert zoveel mogelijk ter plaatse te gaan. Hebben we een bemiddeling in de buurt van een school waar te veel auto's parkeren of is er een klacht over de huisvuilwagen die week na week niet langskomt, dan willen we dat zien en met de mensen praten. Dat hebben we vorig jaar vaak niet kunnen doen. Ook op inhoudelijk vlak zaten we dikwijls gewrongen. We pleiten altijd voor helder overheidsbeleid, voor beleid dat een tijd standhoudt, zodat we met een kritische blik kunnen meekijken als iemand ontevreden is. Vorig jaar hebben we zeer vaak overheidsbeleid moeten toelichten. Mensen waren boos omdat de scholen dichtgingen of net open bleven, dan moesten wij het beleid uitleggen. Maar een dag later werd er misschien een andere beslissing genomen. Dan is het lastig om als geëngageerd bemiddelaar te moeten zeggen dat wat je gisteren zei vandaag niet meer van toepassing is. Toen er in de eerste coronagolf geen bezoek mogelijk was in woonzorgcentra, had een burgemeester die maatregel uitgebreid naar de serviceflats in gemeentelijk beheer. Hoewel ik ervan overtuigd ben dat die maatregel te ver ging

voor bewoners van een serviceflat die toch een zekere zelfstandigheid en bewegingsvrijheid hebben, konden we niet anders dan dat burgemeestersbesluit verdedigen. Dat vloekte met wat we zijn, een onafhankelijke instantie die besturen op het rechte pad wil houden, met het oog op onder meer mensenrechten.'

Waarom kon dat niet?

'We zaten in dynamisch crisisbeheer, wat wil zeggen dat maatregelen voortdurend konden wijzigen. Kijk vandaag naar de discussie over de avondklok. Als er een goed democratisch debat is met voldoende stemmen in verschillende richtingen, dan moet de ombudsman dat niet nog eens extra moeilijk maken. Als ik nu een vraag krijg over de avondklok, zal ik mensen aanraden op tijd thuis te zijn. Maar voor hetzelfde geld is de maatregel volgende week niet meer van toepassing. Die gewrongenheid plakt gewoon op dynamisch crisisbeheer.'

Hoe kun je dan in het voorbeeld van de woonzorgcentra en de serviceflats toch iets meer doen dat het beleid toelichten?

'We hebben dat vorig jaar opgelost met ons rapport "Stemmen uit de stilte" waarin we mensen laten spreken over hoe het was om afgesloten te zijn in een woonzorgcentrum, om geen afscheid te kunnen nemen van een familielid. We hebben niet met het vingertje gewezen naar beleidsmakers, we hebben kanalen gezocht om de stem van de betrokkenen te laten klinken. Achteraf heeft de overheid wel ingezien dat het absolute bezoekverbod tijdens de eerste coronagolf niet de beste maatregel was. Met het rapport hebben we geprobeerd te werken aan wat we "beter voor morgen" noemen, maar de persoon die over het bezoekverbod klaagde, hebben we daarmee niet onmiddellijk geholpen. En dat is zuur.'

‘De ombudsdienst heeft een coachende rol. Om die te kunnen spelen moeten wij individuele gevallen blijven behandelen. Die geven voeding aan onze opdracht om er tendensen uit te halen en de processen en dienstverlening van een overheid te verbeteren.’

Je gaat vaak ter plaatse, je bemiddelt in concrete dossiers. Dat lijkt zeer operationeel werk. Dat is toch niet doenbaar op Vlaamse schaal?

‘We zijn een tweedelijns ombudsdienst. Klachten en meldingen worden eerst opgenomen door een dienst zelf en zijn klachtenbehandelaar of -dienst. Pas als die de zaken niet kunnen oplossen, komen wij in beeld als brugfiguur. Uiteraard is het niet de bedoeling om zelf zeer operationeel te zijn. De ombudsdienst heeft in mijn visie een coachende rol. Maar om die te kunnen spelen moeten wij individuele gevallen blijven behandelen. Die geven voeding aan onze opdracht om er trends en tendensen uit te halen en de processen en dienstverlening van een dienst of overheid te verbeteren. Ik ben sinds kort de ombudsman van Fluvius. Het is niet de bedoeling dat we elke klacht van de twee miljoen klanten behandelen. We willen wel helpen om de processen van Fluvius te verbeteren, zodat ineens een hele groep klanten geholpen wordt. Maar dat kan niet, als we ook niet tot op zekere hoogte operationeel werken.’

De Vlaamse Ombudsdienst is intussen ook de lokale ombudsdienst van zeventien lokale besturen. Waarom sluit je overeenkomsten met steden en gemeenten?

‘De stad Kortrijk was in 2018 de eerste waarmee we een overeenkomst hadden. Die is onlangs met drie jaar verlengd. Intussen zijn er zestien andere gevolgd, ook heel wat kleinere gemeenten, en we staan open voor samenwerking met nog meer besturen. Een van de redenen om die taak op te nemen is dat burgers niet bezig zijn met de opdeling Vlaams-lokaal. Bovendien zijn veel projecten ook cocreatie. Iemand die wegenwerken heeft voor de deur, daardoor zijn huisvuilzak niet buiten kan zetten en trillingshinder ondervindt, heeft met allerlei diensten tegelijk te maken: het gemeentebestuur, Fluvius, AWV... Een andere reden is dat

we de kennis en ervaring die we hebben opgebouwd op Vlaams niveau, ook lokaal kunnen inzetten. Met het Agentschap Wegen en Verkeer bijvoorbeeld hebben we veel knowhow ontwikkeld over hoe de toegang vanaf de gewestweg tot een huis het best wordt uitgevoerd. Als er een discussie is tussen een gemeentebestuur en een bewoner over de oprit naar een woning, dan hebben wij dat in de vingers. We kunnen dat uitleggen aan het bestuur en aan de bewoner. En natuurlijk willen we de klachtenbehandeling op lokaal niveau helpen professionaliseren. Het Gemeentedecreet heeft in 2005 al enkele elementen uit de organisatie van de Vlaamse klachtenbehandeling willen enten op het gemeentelijke niveau. Toch komt dat maar schuchter van de grond. Het decreet Lokaal Bestuur kiest voor een eerstelijns klachtenbehandeling op ambtelijk niveau. Dat model wordt evenwel nog vaak doorkruist door colleges van burgemeester en schepenen die zelf zeer graag dicht bij de klachten blijven. Als partner van het decreet Lokaal Bestuur willen we proberen om dat wat te professionaliseren. Dat wil niet zeggen dat colleges niet meer mogen weten welke klachten er zijn of niet meer mogen praten met burgers en diensten, maar een ambtelijke manier van werken en professionalisering van de klachtenbehandeling bij de Vlaamse overheid hebben de zaken de voorbije twintig jaar flink vooruit geholpen. Dat kan ook op lokaal vlak.’

Komt de Vlaamse Ombudsdienst in zijn lokale werking ook in de tweede lijn?

‘De bedoeling is altijd dat een operationele dienst – Vlaams of lokaal – eerst alles probeert om ervoor te zorgen dat de dienstverlening goed is. Lukt dat niet,

‘De klachtenbehandelaar zit te vaak op een eiland in de organisatie en is soms te weinig gekend. Een klachtendienst heeft pas succes als de eigen operationele diensten beginnen in te zien dat het interessant is om er een te hebben.’

dan kijkt de klachtendienst van het lokale bestuur er met een tweede paar ogen naar. Toen de Kortrijkse bibliotheken na de eerste coronagolf al een tijdje weer open waren en de verlengde inlevertermijn verstreken was, klaagden verschillende mensen over boetes voor het te laat inleveren van materialen. De eerstelijnsklachtendienst in Kortrijk vroeg uiteindelijk ook onze mening. Wij hebben het boetebeleid kritisch tegen het licht gehouden en geoordeeld dat het billijk was. Daarmee kon de klachtendienst verder met de individuele klachtenbehandeling. We proberen vooral coachend en bijsturend te werken, we zullen niet aan de bibliotheek zeggen dat ze een boete moet kwijtschelden.’

Hoe gaat dat in kleine gemeenten?

‘Die hebben vaak geen klachtendienst, daar komen wij in beeld als de operationele diensten iets niet kunnen oplossen. We brengen ook daar expertise in bij de diensten.’

In het lokaal bemiddelingsboek 2020 dat samen met het jaarverslag werd voorgesteld, staan alle jaarverslagen van de zeventien lokale besturen. Sommige melden zo goed als geen klachten.

‘Dat wil niet zeggen dat er geen klachten zijn, maar dat de cultuur om met klachten om te gaan nog niet echt gevestigd is. In het begin worden klachten nogal eens toegedekt, dat zie je ook nog altijd bij sommige Vlaamse diensten. De zwaar bevraagde partners zoals De Lijn, AWV of VDAB hebben grote klachtendiensten. Die zijn niet bang voor klachten, ze weten dat veel klachten niet wijzen op slechte dienstverlening of slecht beleid. Het is zaak om andere diensten rustig en via concrete interventies te tonen dat een goede, professionele klachtenbehandeling een toegevoegde waarde heeft. Heel belangrijk is de interne bekendheid van de klachtendienst. De klachtenbehandelaar zit te vaak op een eiland in de organisatie en is soms te weinig gekend. Een klachtendienst heeft pas succes als de eigen operationele diensten beginnen in te zien dat het interessant is om er een te hebben. Veel technische diensten heb-

ben enorm veel last van telefoontjes van burgers die gewone werkprocessen doorkruisen. Als klachten- en ombudswerking begint te werken, valt die last weg. De klachtendienst heeft een FAQ-systeem en een meldingsformulier ingevoerd, de klachten komen in handen van een meer geprofessionaliseerd systeem. De operationele dienst kan zich weer toelagen op zijn kernwerk. Als dat gebeurt, gaat het dikwijls zeer snel vooruit met de cultuur van klachtenbehandeling en ombudswerk.’

Zie je trends in de klachten bij lokale besturen?

‘Mensen klagen over dingen die ze zien en ervaren rond hun huis, veel minder over de grote tendensen. Ook lokaal zijn klachten over het openbaar domein, de huisvuilophaling, parkeren oververtegenwoordigd. Over de werking van een woonzorgcentrum of het toekennen van een leefloon zijn er veel minder klachten.’

Sommige lokale jaarverslagen in het bemiddelingsboek zijn zeer summier, andere behandelen elke klacht extensief. Wat verwacht je van lokale besturen?

‘Het decreet Lokaal Bestuur zegt dat de klachtenbehandeling in elk lokaal bestuur sinds vorig jaar moet worden voorgelegd aan de gemeenteraad. Via het lokaal bemiddelingsboek willen we die decretale verplichting mee ondersteunen. We vinden het belangrijk om al begin maart te rapporteren, kort na het afsluiten van het jaar, zodat het verslag de pols voelt van de inwoners. Een goed klachtenverslag geeft trends aan en thema’s waaraan gewerkt is. We blijven bijvoorbeeld veel vragen krijgen over de vrijstelling van saneringskosten voor mensen met een individuele behandelingsinstallatie voor afvalwater. Dat zijn burgers die willen meewerken en hun afvalwater niet in de beek lozen: help die dan als gemeente om een vrijstelling te krijgen! Een goed klachtenverslag vertelt die verhalen. Het beschrijft niet elke individuele klacht en wat ermee is gebeurd. Maar dat is een fase waar je door moet. In het begin werd mij ook altijd gevraagd hoeveel klachten ik had ontvangen, terwijl impact natuurlijk veel belangrijker is dan kwantiteit. Heb je dienstverlening en processen verbeterd en diensten ontlast? Daarover gaat het.’ ■

BART VAN MOERKERKE IS REDACTEUR VAN LOKAAL

Laten we samen

uw missie realiseren

ing.be/publicsector

Experts uit de privésector in de selectiejury

Een stedelijke administratie die werkt met de spirit van een onderneming, met snelle en slimme dienstverlening door medewerkers met een zeg-en-doe-mentaliteit die leidt tot een grote klantentevredenheid, dat is de visie van het Kortrijkse stadsbestuur. Om nog meer mensen op de juiste plaats te krijgen zetelen regelmatig ook professionals uit de privésector in selectiejury's. 'Wij leren van de privé, maar het omgekeerde is evengoed waar,' zegt algemeen directeur Nathalie Desmet.

In de jury voor de aanwerving van een nieuwe medewerker bij een gemeente zetelen doorgaans enkele interne mensen, meestal aangevuld met collega's van een ander lokaal bestuur. Sommige steden en gemeenten kijken ook naar de privésector. Kortrijk is er een van. Het voorbije jaar heeft de stad al voor een tiental aanwervingen experts uit een privéonderneming in de jury opgenomen. Algemeen directeur Nathalie Desmet: 'De cultuurswitch van een stadsadministratie oude stempel naar een dynamische, moderne organisatie is de voorbije jaren nog in een stroomversnelling geraakt. Het ondernemende is een van onze belangrijkste waarden. We willen bedrijfsmatiger werken, ook in ons HR-beleid. In selectiejury's kom je vaak dezelfde mensen tegen, het is goed om dat open te trekken en ook experts te hebben die een externe blik en een andere invalshoek inbrengen.' Dat kunnen mensen van grote bedrijven zijn, maar ook van eenmanszaken. De directeur HR en Logistiek van de grote bouwonderneming Stadsbader hielp al enkele keren bij de aanwerving van een projectleider. Het kleine copywritingbureau Goed Getikt was

betrokken bij de selectieprocedure voor een medewerker van de communicatiedienst. Ook op het consultancy-bedrijf Stardekk, AZ Groeninge, LVdB Parkeeradvies, Immobel, marketing-onderneming Wisely en management-bedrijf id punt kon Kortrijk al een beroep doen.

Veel gelijkenissen

Natuurlijk is een overheid meer dan een privébedrijf gebonden aan regels bij het aanwerven van medewerkers.

'Het voordeel van die procedure is dat we grondig te werk gaan. Dat moet, want we werken met publieke middelen. Het nadeel is dat de doorlooptijd langer is dan in de privé en dat er meer administratie bij komt kijken,' zegt Nathalie Desmet. 'Toch mag je de verschillen tussen overheid en privésector niet overdrijven. Natuurlijk heeft een onderneming meer mogelijkheden op het vlak van bijvoorbeeld een resultaatgericht loon, maar ook een bedrijf moet goed verantwoorden waarom een

Nathalie Desmet:

'Het onderscheid publiek-privé is lang niet zo groot als de meeste mensen denken. We hebben dezelfde bezorgdheden, denk aan het organiseren van telewerk of de krapte op de arbeidsmarkt voor bepaalde profielen.'

medewerker een bonus krijgt en een collega in dezelfde functie niet, dat gaat niet zomaar. Aan de andere kant zijn wij bezig met het vereenvoudigen van onze procedures en het herbekijken van onze evaluatiecyclus. We onderzoeken hoe we onze mensen ook andere incentives kunnen geven, naast het loon. We praten met de andere centrumsteden over het inschalen van medewerkers en daarbij kijken we ook naar de privésector. Het onderscheid publiek-privé is dus lang niet zo groot als de meeste mensen denken. We hebben dezelfde bezorgdheden, denk aan het organiseren van telewerk of de krapte op de arbeidsmarkt voor bepaalde profielen. We kunnen veel van elkaar opsteken.'

Sparringpartners

Niet voor elke selectie is een expert van een privéonderneming een toegevoegde waarde. Als een lokaal bestuur een medewerker zoekt met juridische deskundigheid over overheidsopdrachten, dan is de mogelijke inbreng van de privésector beperkt. Dat ligt anders voor een projectleider infrastructuur die een vergelijkbare functie heeft als een collega uit de privé. Het aanspreken van kandidaat-juryleden gebeurt vrij informeel op basis van hun profiel en de aard van de onderneming waarvoor ze werken. Het HR-team van de stad neemt daarin het voortouw. Bij de start van de selectieprocedure stelt de stad het competentieprofiel en de functiebeschrijving op. Daarover volgt een eerste, kort overleg met de juryleden. Zij tekenen vervolgens samen een case uit die sollicitanten moeten uitwerken en voorstellen. Het meest intensieve luik voor de juryleden zijn uiteraard de mondelinge gesprekken met de kandidaten. Nathalie Desmet: 'Soms volstaat één namiddag om met alle kandidaten te spreken. Voor functies zoals communicatiemedewerker die veel gegaagden aantrekken, zijn er meerdere namiddagen nodig. Daarna volgt dan

Expertise delen

Walter Schoonvaere, directeur HR en Logistiek van Stadsbader nv, zetelde al drie keer in een selectiejury van de stad Kortrijk voor de aanwerving van werf- en projectleiders. 'We voeren regelmatig projecten uit in opdracht van de stad. We zien Kortrijk, net als andere steden en gemeenten, als een van onze stakeholders.

Het sprak voor zich dat we ingingen op de vraag van Kortrijk om deel te nemen aan hun selectiejury. In de loop der jaren hebben we veel ervaring opgebouwd in het aanwerven van onder meer projectleiders. Die expertise stellen we graag ter beschikking van de stad. Ik stel als lid van de selectiejury dezelfde vragen als aan sollicitanten in ons bedrijf. Het grote verschil tussen overheid en privé is snelheid. Wij moeten snel zijn omdat veel kandidaten vaak bij verschillende ondernemingen solliciteren, we beslissen op zeer korte termijn. De stad volgt een veel uitgebreidere procedure. Ze kan dat ook doen omdat veel kandidaten interne sollicitanten zijn, mensen die willen doorgroeien in de organisatie. Bij ons stromen goede interne medewerkers automatisch door, die moeten niet kandideren voor een functie. Onze vacatures zijn gericht op het vinden van nieuwe medewerkers. Ondanks die verschillen heeft de samenwerking een meerwaarde, ik heb er een en ander van opgestoken. Beslisten we vroeger bij HR doorgaans alleen over een aanwerving, dan halen we er nu regelmatig iemand van de betrokken afdeling bij voor een tweede opinie. Met enkele mensen oordeel je beter dan alleen, dat heb ik geleerd van de stad. Ik heb ook een heel ander beeld gekregen van de stedelijke administratie. Kortrijk is een dynamische organisatie die op zoek is naar gedreven mensen, die verjongt en met haar manier van werken meer en meer aanleunt bij een privébedrijf. De grondige en competente aanpak van een selectie heeft me zeer aangenaam verrast.'

nog de bespreking. Het vraagt dus een niet te onderschatten investering van de juryleden.' Toch zijn privéondernemingen bereid die te doen. Netwerking en PR spelen ongetwijfeld een rol in hun engagement. Maar er is meer, zegt de Kortrijkse algemeen directeur. 'Ze kennen ons soms van strikte procedures zoals overheidsopdrachten, door deel te nemen aan selectiejury's maken ze ook op een andere manier kennis met de stad. Ze leren door het clichébeeld van de stad heen te kijken. Ze zien dat wij professioneel, snel en digitaal werken. Dat ook wij bezig zijn met processen, met kwaliteitscontrole, met telewerken, met kantoorindeling. We kunnen sparringpartners zijn om bepaalde thema's te bespreken.'

Imago versterken

Soms kan het voordeel van samenwerken in jury's voor de privéonderneming wel zeer concreet zijn. Zo

kon een kandidaat die niet als eerste werd geselecteerd voor een functie bij de stad, na afloop van de procedure aan de slag bij het bedrijf dat deelnam aan de jury. Overigens zit er ook voor de stad een luik communicatie en marketing vast aan de samenwerking met privébedrijven. 'Door hen op te nemen in onze selectiejury's versterken we het beeld van Kortrijk als ondernemende en dynamische stad. Ik ben ervan overtuigd dat dit mensen kan overtuigen om bij ons te komen solliciteren. We hebben al heel wat medewerkers die vroeger aan de slag waren in een privébedrijf, ook in ons managementteam,' besluit Nathalie Desmet. ■

BART VAN MOERKERKE IS REDACTEUR VAN LOKAAL

www.kortrijk.be/vacatures

Vijf bouwstenen voor een volwaardige digitale transformatie

De digitale transformatie is niet langer een verre droom, maar een realiteit waaraan we niet kunnen ontsnappen. Nu we massaal van thuis uit werken en meer dan ooit gebruikmaken van digitale dienstverlening, wordt duidelijk dat de digitale sneltrein zijn vaart niet meer zal minderen. Een hele uitdaging voor onze besturen! In 2020 werkten we daarom met onze leden en bestuursorganen aan een heldere visietekst. Dit betoog vormt een eerste, maar belangrijke stap voor verdere samenwerkingsvormen, nieuwe standpunten en daadkrachtige beleidsdossiers.

Bij een term als ‘digitale transformatie’ denken we aan de digitale ontwikkelingen en nieuwe toepassingen. Dit is maar het topje van de ijsberg. De nieuwe digitale werkelijkheid dwingt de lokale

besturen om bestaande processen te vernieuwen en slim samen te werken. De volledige organisatiestructuur en -cultuur maakt deel uit van deze niet altijd even eenvoudige oefening, en dat vraagt natuurlijk om een sterke

fundering met een mix van mensen, beleid en technologie. In het kader van de recente visietekst werden vijf bouwstenen gedefinieerd waar steden en gemeenten, maar ook de andere overheden hun schouders onder moeten

Cyberveilige infrastructuur
en open toepassingen

Goed georganiseerde
datahuishouding

Vooruitstrevende en
duurzame toekomststrategie

Skills en
kennis

Ambitieuw
e-inclusiebeleid

zetten om een digitaal succesverhaal te schrijven.

Een belangrijke eerste bouwsteen is het opzetten van *performante, maar ook veilige IT-infrastructuur*, waar open toepassingen en generieke, vereenvoudigde processen de mogelijkheid bieden om de krachten te bundelen en tot betere en meer kostenefficiënte oplossingen te komen. Samenwerking is hier het sleutelwoord. Door zich te verenigen kunnen steden en gemeenten vermijden dat ze naast elkaar werken en kunnen ze sterkere, meer geïnformeerde keuzes maken bij de aankoop van generieke softwaretoepassingen of het vastleggen van voorwaarden met toeleveranciers. De Vlaamse en federale overheid kunnen hun steentje bijdragen door nog meer in te zetten op generieke digitale infrastructuur en IT-bouwstenen als MAGDA of het burgerprofiel. Dankzij vereenvoudigde processen hoeven lokale besturen minder dienst te doen als fysiek loket voor de andere overheden en kunnen ze meer tijd en middelen vrijmaken om digitaal minder vaardige inwoners te begeleiden.

Een *goed georganiseerde datahuishouding* mag natuurlijk niet ontbreken. Gevoelige data beschermen is een prioriteit, maar het loont de moeite om ook werk te maken van maximale gegevensdeling met bedrijven, handelaars, overheden en andere partners. Door een maximale inzet van centrale dienstenintegratoren als de Kruispuntbank Sociale Zekerheid en de Kruispuntbank Vlaanderen (MAGDA) kunnen we erop toezien dat data niet aan toepassingen plakken, wat de inzetbaarheid aanzienlijk kan beperken. Binnen diezelfde logica is het ook belangrijk dat toeleveranciers net als steden en gemeenten bestaande datastandaarden zoals OSLO omarmen en dat de drempels verlaagd worden om toegang te krijgen tot relevante persoonsgegevens. Aan de hand van bijkomende protocollen en de ontwikkeling van nieuwe data- en uitwisselingsstandaarden kunnen de centrale overheden en lokale besturen samen snel stappen vooruit zetten.

Met de visienota zetten we een eerste stap naar een *duurzame toekomststrategie* door de huidige stand van zaken in kaart te brengen. Hier mag deze denkoefening niet stoppen. Er zijn concrete strategieën nodig die een kader scheppen voor samenwerking en ze ook actief stimuleren, met collega-

Tijdens infosessies, vorming en studiedagen merk je een grote gretigheid bij lokale besturen om bijkomende inspanningen te leveren voor de digitale geletterdheid van burgers en medewerkers. Het wordt belangrijk om die inzet aan te houden en waar nodig ook nieuwe vaardigheden en profielen aan te trekken.

besturen en centrale overheden, maar evengoed met burgers, middenveldorganisaties, bedrijven en kennisinstellingen. Een Vlaamse digitale strategie kan ook een belangrijke bijdrage leveren als ze de bestaande initiatieven coördineert en de subsidiemiddelen en ondersteuningsprogramma's niet langer versnipperd.

Wie de digitale boot niet wil missen moet er vanzelfsprekend ook voor zorgen dat medewerkers over de nodige *kennis en vaardigheden* beschikken om aan de slag te gaan met innovaties en trends. Het personeelsbestand van lokale besturen telt veel kortgeschoolde medewerkers, bij wie vaardigheden als computational thinking, data-, informatie- en IT-skills niet standaard aanwezig zijn. Tijdens infosessies, vorming en studiedagen merk je al snel een grote gretigheid bij lokale besturen om bijkomende inspanningen te leveren voor de digitale geletterdheid van burgers en medewerkers. Het wordt belangrijk om die inzet aan te houden en waar nodig ook nieuwe vaardigheden en profielen aan te trekken. Ondersteuningsacties en gezamenlijke vormingsinitiatieven door de andere overheden kunnen een boost geven aan de ontwikkeling van gespecialiseerde kennis en het verhogen van de algemene digitale maturiteit.

De aanhoudende digitale kloof vormt een belangrijk struikelblok voor de digitale transformatie. Een aantal bevolkingsgroepen, zoals mensen in armoede en oudere inwoners, kunnen de omslag naar de digitale maatschappij niet zomaar maken, terwijl zij de lokale dienstverlening wel nodig heb-

ben. Tijdens de aan de gang zijnde pandemie zetten veel lokale besturen talrijke acties op om ook de kwetsbaarmen mee te nemen, van digipunten op openbare plekken tot laagdrempelige workshops. Een *ambitieuze e-inclusief beleid* zal ook post-corona van tel zijn. Een aanspreekpunt voor vragen en instrumenten en bijkomende kennisdeling tussen lokale besturen onderling kunnen belangrijke hefboomen zijn om de aandacht voor e-inclusie te verankeren en te blijven voeden.

Er ligt een pak werk te wachten, maar lokale besturen zijn bereid de handen uit de mouwen te steken en in gesprek te gaan om de bestaande uitdagingen aan te gaan en nieuwe kansen te creëren. Met de visietekst bieden we houvast voor de te bewandelen weg en het zal er in de komende jaren op aan komen om deze bouwstenen te laten uitkristalliseren in concrete acties en strategieën. Een volwaardige digitale transformatie in lokale besturen is binnen handbereik wanneer we er allemaal samen naar streven. ■

TOMAS COPPENS IS REDACTEUR VAN LOKAAL

vvsb.be: Naar een volwaardige digitale transformatie van het lokaal bestuur

De regiovorming moet leiden tot versterkte gemeenten die op een grotere vaste schaal maatschappelijke vraagstukken beantwoorden. Maar volgens professor bestuurskunde **Joris Voets** is intergemeentelijke samenwerking om individuele gemeenten sterker te maken iets anders dan regionaal maatschappelijke opgaven op zich nemen. Dat laatste kan alleen slagen als de Vlaamse overheid als partner mee aan tafel gaat zitten met haar volle gewicht, zoals omtrent mobiliteit, omgeving en wonen. 'Als dat lukt, heeft de regiovorming echt potentieel om op maat van de regio's – gebiedsgericht dus – een antwoord te bieden op dringende maatschappelijke opgaven, zoals de energietransitie, de bouwshift en duurzame mobiliteit. Dat vergt samenspel van lokale besturen en de Vlaamse overheid.'

Joris Voets is hoofddocent bestuurskunde en publiek management aan de UGent. Zijn onderzoek is gericht op samenwerkingsverbanden en lokale besturen. Hij trekt het regio-onderzoek van het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing. Leestip: De Rynck, F., P.J. Schraepen, J. Voets (2021). *Eindrapport bovenlokale en stadsregionale arrangementen*. UGent - SBV.

'De regiovorming wil het bestuurlijk landschap vereenvoudigen, maar er zit veel complexiteit onder en ze raakt aan veel aspecten. Enerzijds is er de ambitie om veel intergemeentelijke samenwerking **binnen vaste referentieregio's te organiseren. Die samenwerking is erop gericht om individuele gemeenten sterker te maken of een dienstverlening efficiënter aan te bieden.** Dat is zeker nuttig, maar het is nog iets anders dan regionale strategieën ontwikkelen voor duurzame energie of groen-blauwe netwerken.'

'Vaker samenwerken met dezelfde gemeenten biedt zeker voordelen en gebeurt nu al meer en meer zoals in Neteland, de Westhoek of Midwest. Dat maakt het voor deelnemende gemeenten eenvoudiger om op te volgen en te sturen en er kunnen inhoudelijke verbindingen tussen die activiteiten ontstaan. Nu hebben de gemeenteraad en het college van burgemeester en schepenen niet altijd het overzicht of voldoende vat op hun samenwerking, op dat vlak is veel verbetering mogelijk. De agenda van de uitvoerende politici wordt dan zwaarder maar ook interessanter. Maar de wetgevende macht dreigt achter te blijven, daarom moet de gemeenteraad ook versterkt worden.'

'Maar sommige intergemeentelijke samenwerking omvat belangrijke financiële en langetermijnverbintenissen: hoe zal dat **precies geregeld worden? Daar is bij sommige samenwerkingsverbanden en "grensgemeenten" begrijpelijk ongerustheid over.** Ze vragen zich af wat het voordeel is als hun afvalintercommunale bij wijze van spreken verknipt moet worden omdat die niet in de matroesjka past. Moet een uittredende gemeente haar engagementen dan verder afbetalen? Of krijgt ze de beginwaarde of de actuele waarde van haar aandeel uitbetaald? En onder welke voorwaarden kan ze dan ergens anders aansluiten? De vraag rijst **in welke mate de Vlaamse overheid gemeenten kan verplichten om voor opdrachten van zelfbestuur op een vaste regioschaal samen te werken.** Het idee om naar het Grondwettelijk Hof te stappen leeft, er worden al juridische adviezen ingewonnen, hoor ik.'

'Naast het rationaliseren van de vrijwillige intergemeentelijke samenwerking binnen vaste referentieregio's, mikt regiovorming ook op het opnemen van maatschappelijke opgaven die een regionale werkwijze vergen. Denk in

#VVSGrande

Tijdens de wekelijkse digitale opening van de Ronde van Vlaanderen praat Fatma Taspinar met burgemeesters uit de streek over de regiovorming in je provincie.

derondevanvlaanderen.yellenge.nl/

Individueel gemeenten versterken en regionaal vraagstukken aanpakken

STEFAN DE VEGE

het omgevingsdomein aan duurzame mobiliteit, de bouwshift of de energietransitie. **Na zes staats hervormingen heeft Vlaanderen in veel domeinen grote beslissingsmacht, een stevig overheidsapparaat en dito budgetten: regionaal beleid in die domeinen gaat dan ook om Vlaams beleid**, concluderen we in ons regio-onderzoek. Dat de Vlaamse overheid de referentieregio als gemeenschappelijke schaal meer zal gebruiken bij erkenningen of subsidie-oproepen – wat een goede zaak is – lost die regionale vraagstukken nog niet op. Daarvoor moeten Vlaamse departementen en agentschappen zich als partner aandienen en hun volle gewicht op het vlak van bijvoorbeeld wonen, ruimte en mobiliteit in de referentieregio's inzetten. **De referentieregio wordt dan echt een belangrijke werkingsschaal. Het voorbeeld van de vervoerregio is interessant.** De Vlaamse overheid krijgt het mobiliteitsvraagstuk niet opgelost en probeert aan goed georganiseerde en ondersteunde regionale tafels met de lokale besturen vooruitgang te boeken. Het gaat weliswaar nog “maar” om openbaar vervoer, om beperkte middelen, maar zulke structurele samenwerking, waarbij de Vlaamse overheid zich ook intern reorganiseert om zelf op die regio-schaal mee te werken, zien we hier voor het eerst. Dit wordt wellicht de manier van werken in de toekomst. **Als Vlaanderen en de gemeenten samen aan de regiotafel zitten, als de politieke discussies daar beslecht worden en ieder een deel van het werk opneemt, is dat bestuurlijke en maatschappelijke winst.** Dan kun je die werkwijze verder verruimen naar omgeving en wonen of zorg en welzijn – al is de overheidsrol daar toch anders dan in het omgevingsdomein. Dit vergt een Vlaamse overheid die het eigen huis zelf ook wil vertimmeren, zoals ze ver-

wacht van de gemeenten en hun intergemeentelijke samenwerkingen.’

‘Of de referentieregio's logisch afgebakend zijn? Als je naar sociaal-geografisch onderzoek kijkt en in het ruimtelijke domein naar de schaal van de vervoerregio's, dan komen we hier al een heel eind mee. **Of die schaal voor alles past, is nog wat anders. En verder is zo'n kaart natuurlijk een politiek compromis.** Maar er zijn uitzonderingsmogelijkheden en sommige activiteiten (zoals werken aan grote natuurgebieden) zijn al vrijgesteld. Ik ben benieuwd hoe het “pas toe of leg uit”-principe in de praktijk zal werken: vanaf wanneer heb je als gemeente, sector of samenwerkingsverband genoeg argumenten om af te wijken van de referentieregio? **Flexibiliteit is zeker nodig, maar te veel uitzonderingen maken van de regiovorming dan weer een lege doos die onnodig tot veel bestuurlijk gedoe geleid zal hebben.**’

‘Het vergt voldoende capaciteit om de regiovorming in de praktijk te brengen. Er waren wellicht niet zoveel mensen die dachten dat de Vlaamse regering politiek zou landen met de regiovorming, en **de echte test volgt nu bij de uitvoering van deze agenda. Het zal veel tijd en energie vergen op het terrein, maar ook de Vlaamse overheid moet genoeg capaciteit vrijmaken.** De rol van de VVSG en het regio-onderzoek via het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing zijn slechts stukjes van die capaciteitspuzzel. Of ik er zin in heb? Tuurlijk, meewerken aan sterke besturen in sterke regio's die maatschappelijke resultaten helpen boeken, dat is toch waar een bestuurskundige voor leeft.’ ■

MARLIES VAN BOUWEL IS HOOFDREDACTEUR VAN LOKAAL

Kijk, zo eenvoudig maak
je een planning :-)
#plannenismakkelijk
#iedereenblij

JCC-Personeelsplanning

- ▶ Speciaal ontwikkeld voor gemeenten en steden;
- ▶ In Excel puzzelt u, JCC-Personeelsplanning puzzelt voor u;
- ▶ Online werknemersportaal: de actuele planning inzien en verlof aanvragen;
- ▶ Koppeling met ons afsprakensysteem JCC-Afspraken;
- ▶ Koppeling met persoonlijke agenda's;
- ▶ Geautomatiseerde foutcontroles op fouten in de planning.

**Benieuwd naar de mogelijkheden voor uw gemeente/stad?
Neem dan contact met ons op.**

HANDBOEK BESTUURSRECHT

Door **Steven Van Garse**

Deze publicatie is de handleiding voor iedereen die **verantwoordelijkheid** draagt in de publieke sector.

De content is onmisbaar voor al wie vertrouwd wilt geraken met de **hoofdpijnen van het algemeen bestuursrecht** en de **bronnen en basisbegrippen** van het bestuursrecht. We bespreken onder meer de **volgende thema's**:

- De organisatie en werking van de openbare besturen - met aandacht voor verschijnselen zoals verzelfstandiging en het bestuurlijk landschap
- Het bestuurlijk optreden en de uitoefening van bevoegdheden - met zorg voor de beginselen van behoorlijk bestuur
- De overheidsgoederen – inbegrepen de onteigeningen en het openbaar en het privaatdomein
- Overheidsopdrachten
- Overheidspersoneel
- Bestuurlijke handhaving en administratieve sancties
- Rechtsbescherming - met bijzondere aandacht voor de mechanismen voor preventieve en curatieve rechtsbescherming

Handboek Bestuursrecht

Auteur: Steven Van Garse
ISBN (print): 9782509037992
Formaat: 170 x 240 mm

Meer info & bestellen:
www.politeia.be

DANIEL GEERLEERTS

In het Booghuis kunnen mensen komen en gaan, er is geen onthaal.

Technologie geeft meer vrijheid

Het Leuvense Booghuis zet in acht woningen zijn zeventig bewoners met dementie centraal en biedt hen een huiselijke omgeving waarin zij zelfredzaam en autonoom kunnen bewegen, mensen kunnen ontmoeten en dingen kunnen doen. Het Booghuis opende begin dit jaar.

In de Vlamingenstraat tussen het Leuvense stadspark en de Tiensestraat is het Booghuis een gewoon huis in de straat. Eerst was hier een psychiatrisch ziekenhuis, maar in 2006 werd dit erkend als woonzorgcentrum en gingen de psychiatrische bedden naar het UZ Leuven. Het gebouw was oud, ingericht als een ziekenhuis en miste elke vorm van huiselijkheid. 'Het was

Niet alleen in het woonzorgcentrum, ook in het park achter de huizen kunnen bewoners van de vierde leefcirkel zich vrij bewegen. De tracking zit verscholen in de pimpelmeeskastjes die her en der op het terrein hangen.

In elk van de acht huizen wonen telkens negen mensen. De bewoners leven samen volgens de principes van kleinschalig genormaliseerd wonen. De sfeer is die van een gezinssituatie waarbij de bewoners ondersteund worden waar nodig.

geen fijne plek voor je laatste levensjaren,' zegt Bieke Verlinden, de Leuvense schepen van Sociale Zaken. Directrice Els Ronsmans wist dat er meer moest gebeuren dan wat schrijnwerk en een nieuw behang, vooral ook om het woonzorgcentrum te doen beantwoorden aan de hedendaagse normen van energiehuishouding.

'In de meeste afdelingen voor dementie gaat de deur op slot vanwege het dwaalgedrag van de bewoners. Hun verwardheid neemt het soms over,' zegt Bieke Verlinden. 'Je kunt ervoor kiezen om iedereen in het regime te zetten van de zwakste schakel of je kunt iedereen die vrijheid geven die hij of zij nog aankan. Dat is het principe van het Booghuis.'

'Onze bewoners hebben een zekere mate van kwetsbaarheid en dat is dementie,' zegt ook Els Ronsmans. 'Dementie is een containerbegrip van vele onderliggende aandoeningen en met veel symptomen.' Els Ronsmans en haar team kijken in de eerste plaats naar wat elke bewoner wel kan en welke ondersteuning zij kunnen bieden.

Aan alles in het Booghuis voel je dat er goed werd nagedacht over wat mensen in hun laatste levensjaren nodig hebben, zowel om hun dag door te brengen als om nog veilig aan de samenleving te kunnen deelnemen. Hiervoor baseert Els Ronsmans zich op wetenschappelijk onderzoek. In het Booghuis werd op voorhand ook bekeken waarvan mensen met dementie echt last hebben en hoe de infrastructuur en technologie hierop kunnen anticiperen. Mensen met dementie keren soms de dag en de nacht om. 'We hebben het daglicht naar binnen getrokken door de inplanting van het gebouw,' zegt Els Ronsmans. 'We hebben ook onze verlichting aangepast, met groenblauwe tinten in de morgen wat een mens opwekt en roodoranje in de avond, wat je hersenen ertoe aanzet om je lichaam in slaapmodus te brengen.'

Mensen met dementie gaan soms dwalen. 'Voor elke persoon stellen we de persoonlijke armband met zender op bluetooth zo in dat de grenzen individueel zijn afgebakend,' zegt Els Ronsmans. De eerste of kleinste leefcirkel is die van de eigen kamer, delen van de woning en het terras of tuintje. De vierde leefcirkel is die binnen de gebouwen en het park van het Booghuis. De tuin staat open, behalve als iemand van de vierde leefcirkel de poort nadert want dan gaat de poort dicht.

Mensen met dementie hebben soms hulp nodig, soms is die dringend, soms niet. 'In elke kamer, keuken en leefruimte zijn er camera's die registreren en die de medewerkers kunnen consulteren als de bewoner op de oproepknop om hulp vraagt,' zegt Els Ronsmans. 'Door zelf een inschatting te mogen

maken over wie het eerst hulp nodig heeft, verlagen we hun prestatiedruk.' Mensen met dementie zijn bij het wakker worden soms verward. 'We willen mensen niet op hun bed fixeren of achter hoge sponzen leggen, daarom bakenen we 's nachts virtueel een veilige zone af rondom het bed,' zegt Els Ronsmans. Als een bewoner over die virtuele lijnen komt, gaat het licht in de badkamer automatisch aan, terwijl ook de nachtmedewerker kan opvolgen of de persoon niet valt.

Alles in het Booghuys is gericht op optimale vrijheid. 'Dikwijls worden in een woonzorgcentrum met de beste bedoelingen mensen dingen uit handen genomen waar ze zelf nog plezier aan hebben en die hen eigenwaarde geven maar dat is niet huiselijk,' zegt Els Ronsmans. Hier kunnen de mensen nog wel kleren strijken, taart bakken of groenten snijden en soep koken, ook al levert de cateraar dagelijks het eten kant-en-klaar in ovenschotels. 'We zetten die schotels op tafel en geven ieder wat hij of zij wil. Bij voorgeproportioneerde borden kun je niet herverdelen, hier wel.'

Het Booghuys is een woonzorgcentrum van de toekomst. 350 zonnepanelen geven niet alleen aan het Booghuys elektriciteit maar ook aan het woonzorgcentrum Edouard Remy, het kinderdagverblijf DoRemy en de kantoren van de Leuvense thuiszorgdiensten Zorgzeker. ■

Het nieuwe meubilair is zo huiselijk mogelijk gekozen. Alles in Het Booghuys is gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek. Over de grootte van de groepen en de ideale zorgorganisatie maar ook over welke technologische ondersteuning denkbaar is.

MARLIES VAN BOUWEL IS HOOFDREDACTEUR VAN LOKAAL

Politie

Corona: we konden niet anders dan de chaos organiseren

De gezondheidsinspectie is een stap te ver; met al wat er in de schoenen van de politie wordt geschoven, vrezen Nico Paelinck, de voorzitter van de Vaste Commissie van de lokale politie, en Marc De Mesmaeker, commissaris-generaal van de Belgische federale politie, dat de politie het draagvlak bij de burger kwijt speelt. En dat terwijl nieuwe vormen van criminaliteit oprukken.

Op de vraag van *Lokaal* of de gezondheidscrisis geen grote mindshift betekent, omdat de politie na jaren van terreurbestrijding ineens mensen moet bekeuren omdat ze op een bankje zitten, zonder mondkapje lopen of met meer dan vier zijn, schudden zowel Nico Paelinck als Marc De Mesmaeker het hoofd. Zo mogen we het werk van de politie niet zien. Want terwijl de gezondheidscrisis woedt, moet evengoed de openbare orde verzekerd worden, de zware misdaad bevochten, en dan hebben we het nog niet eens over de Brexit of extremisme. Het is dus én-én.

Nico Paelinck: ‘We mogen het draagvlak van de burgers wel niet kwijt raken. Medische controle is op of zelfs over het randje van wat een burger aanvaardt van de politie. Daarvoor bestaan andere diensten zoals de gezondheidsinspectie. Soms lijkt het alsof van ons wordt verwacht dat we alles doen. Maar een aantal dingen verdragen mensen niet, zoals aanbellen om te vragen of de zieke thuis blijft.’

Marc De Mesmaeker: ‘Het is wel degelijk een en-en-kwestie. Onze reguliere werking is tijdens de gezondheidscrisis altijd doorgegaan, zowel het vervullen van de basisfunctionaliteiten als de gespecialiseerde politiezorg. Omdat er geen evenementen plaatsvinden, heeft de federale politie die capaciteit vrij snel

Eenheid van commando was tijdens de eerste coronagolf beter geweest, zeggen zowel commissaris-generaal van de Belgische politie Marc De Mesmaeker als Nico Paelinck, de voorzitter van de Vaste Commissie van de lokale politie en korpschef van politiezone Westkust. Over de ideale grootte van een politiezone zijn ze het minder met elkaar eens.

Marc De Mesmaeker:
'Ondertussen beseffen alle lokale besturen wat een noodplanningsambtenaar waard is. Voordien was dat niet het geval. Plots lag alles in handen van de burgemeesters.'

STEFAN DEWICKERE

geheroriënteerd, maar liever niet naar tegenna-
tuurlijke opdrachten.'

Nico Paelinck: 'Daarom gaan we als lokale politie niet in de frontlinie staan om mensen te wijzen op gepast gedrag tijdens de pandemie. Jobstudenten en gemeentelijke ambtenaren kunnen beter fungeren als coronacoaches, wij treden pas op als zij in problemen komen.'

Wat had er beter gekund tijdens de coronacrisis?

Nico Paelinck: 'De communicatie vanuit de overheid, die was niet eenduidig en transparant, op één lijn. Voor de ene was een essentiële verplaatsing niet verder dan vijftien kilometer van je huis, de andere zei twintig, voor nog een ander mocht je niet buiten sporten maar wel naar de Ardennen. Die verspreide communicatie maakte de zaken op het terrein nodeloos moeilijk.'

Marc De Mesmaeker: 'En eenduidige en redelijke regelgeving. We hebben onze taken vervuld, maar geef ons alstublieft deftige regels om ons op te baseren. Na een uitspraak van de premier of de minister van Volksgezondheid op woensdag volgde er op vrijdagavond een ministerieel besluit dat 's maandags al in werking trad en waarvoor, vooral in het begin van de crisis, op dinsdag dan een FAQ-lijst verscheen met de nodige uitleg.'

Nico Paelinck: 'Voor het werk op het terrein hebben we zelf de handleidingen geschreven. Elk ministerieel besluit van de federale regering vertaalden we in operationele richtlijnen.'

Marc De Mesmaeker: 'Zo hebben we de richtlijnen ondertussen twintig of dertig keer aangepast.'

Nico Paelinck: 'Wat doe jij als agent op het terrein in een concrete situatie? Skireizen beboeten met 250 euro, dat werkt niet. Nu meldt de overheid dat quarantaine bij terugkeer verplicht gecontroleerd wordt, ook bij essentiële reizen. Hoe gaan wij dat organiseren? Laat de politie alstublieft niet voor Piet Snot staan.'

Marc De Mesmaeker: 'Met enig onbehagen hebben agenten op een gegeven moment de Nederlanders aan de grens tegengehouden, want ze konden zich niet op een inbreuk beroepen met betrekking tot funshopping. De meeste Nederlanders reden trouwens braaf terug.'

Nico Paelinck: 'Er waren te veel niveaus die apart en soms tegenstrijdig communiceerden: de premier, de ministers, de virologen, het crisiscentrum, de pers, de gouverneurs... en sommige burgemeesters hadden dan nog een andere mening. Als korpsschef sta je dan in een spagaat. Vanuit de vaste commissie gaven we adviezen, maar ondertussen was de FAQ vanuit het crisiscentrum al onderweg en die hielden er soms bredere interpretaties op na. Dat was onuitgegeven.'

Hoe was die periode voor jullie persoonlijk?

Marc De Mesmaeker: 'Het is een intensief jaar geweest, vooral die eerste weken en maanden. Elke dag werd de taskforce bijeengeroepen, alsof er niets anders bestond dan corona.'

Nico Paelinck: 'Ik ben de eerste vijf maanden geen dag thuis geweest.'

Marc De Mesmaeker: 'Dag en nacht ben je voor alles verantwoordelijk en moet je iedereen op dezelfde golflengte krijgen. In maart en april keek de gemeente naar de politie. Ondertussen beseffen alle lokale besturen wat een noodplan-

ningsambtenaar waard is. Voordien was dat niet het geval. Plots lag alles in handen van de burgemeesters.’

Nico Paelinck: ‘De gouverneurs hebben schitterend werk verricht.’

Mark de Mesmaeker: ‘Gelukkig ging begin januari eindelijk de Vlaamse verbindingsofficier Luc Vanlouwe aan de slag, voor deze functie ijverden we al jaren, we zullen er ook gebruik van maken.’

De lokale politie valt onder de gemeentelijke bevoegdheden, de federale politie onder de federale regering, maar nu hebben de gewesten ook bevoegdheden op het vlak van veiligheid. Hoe verliep dat tijdens de coronacrisis?

Nico Paelinck: ‘Soms namen de burgemeesters als eersten maatregelen. Zo hadden we hier aan de Westkust plots overlast van de Fransen door de maatregelen van de Franse overheid. Dat is iets dat de federale overheid sneller had moeten opvolgen. Soms was de federale overheid ook strenger en waren de burgemeesters soepeler, soms andersom.’

Marc De Mesmaeker: ‘De taskforce stond in nauw contact met het overlegcomité waarin zowel de regionale overheden als de federale regering gezamenlijk beslissingen namen. Op onze vragen over test- en quarantainemaatregelen hebben we maar traag respons gekregen. Ze kijken te veel naar waar ze politie kunnen inzetten, maar ze vragen zich niet af hoe dat moet gebeuren en of de politie wel het beste middel is.’

Nico Paelinck: ‘Als korpschef wil ik alle informatie, zodat ik mijn mensen preventief kan laten beschermen. Ik kan hen toch niet naar interventies met zeer besmettelijke mensen sturen? Ik zou graag de lijst krijgen van mensen die in isolatie moeten zitten. Omdat het Agentschap Zorg en Gezondheid niet doet wat het moet, moesten de lokale besturen veel naar zich toe trekken. De burgemeesters vragen toch al maanden om die informatie? Ze hebben pas in de laatste fase antwoord gekregen, maar mogen het niet communiceren aan de politie. Pas als het niet lukt, wordt de hete aardappel doorgeschoven.’

Is de pandemiewet de oplossing voor de problemen op het terrein?

Marc De Mesmaeker: ‘In de commissie heb ik gepleit voor de pandemiewet, want ze geeft ons parlementaire dekking voor ons optreden in materies van fundamentele rechten en vrijheden. Bij een pandemie biedt een wet een goede architectuur.’

Nico Paelinck: ‘Dan nog kunnen we een ramp niet perfect afhandelen. Want als er zich een andere ramp afspeelt met andere factoren, wordt het weer organiseren van de chaos. Maar in ieder geval is er dan een duidelijke bescherming van de rechten en vrijheden. Persoonlijk vind ik dan ook dat een pandemiewet juridisch een betere omkadering geeft, anders blijft het behelpen met interpretaties. De discussie over het

betreden van de woonst in het kader van het be- teugelen van lockdownfeestjes heeft zes maanden geduurd, pas dan was de noodzakelijke wijziging aan de Wet op het Politieambt er.’

Of zouden grotere politiezones zo’n crisis beter aankunnen?

Nico Paelinck: ‘Een pandemie los je op met eenheid van commando, niet met grotere zones. Als de federale politie de vereiste gespecialiseerde diensten kan aanbieden, zijn grotere politiezones niet nodig. De federale politie kan niet meer zoals vroeger de nodige steun geven. Omdat de federale politie kapot werd bezuinigd, moeten de lokale zones gespecialiseerde taken uitvoeren. Een schaalvergroting is dan wel zaligmakend.’

Marc De Mesmaeker: ‘Dat is juist, de laatste zes à zeven jaar zijn we een derde van onze werkings- en investeringskredieten kwijtgeraakt. Voor de terreurbestrijding was er wel geld, daarvoor heeft de overheid haar verantwoordelijkheid wel genomen, maar voor de reguliere werking zijn we een derde van onze kredieten kwijt en dat voelen ze hier, tot in Koksijde, want als je bespaart op het ene, ontwricht je het andere.’

‘Sinds vorig jaar hebben we zelfs niet genoeg geld voor de structurele basiskosten, dus voor de dagelijkse werking en de herstellingen. Voor het eerst heeft de regering in 2020 en nu een injectie gegeven om die achterstand in te halen. Het zal niet genoeg zijn, de besparingen gingen immers hard. We hebben een marshallplan nodig voor deftige huisvesting. Dit laatste is echt problematisch.’

En tegelijkertijd heeft de lokale politie meer financiële ondersteuning nodig?

Nico Paelinck: ‘Tussen de zones is het nog veelal een vestzak-broekzakoperatie. Een aantal krijgen al jaren te veel, een aantal al jaren te weinig. We moeten de financiering herbekijken.’

Marc De Mesmaeker: ‘Daar wordt deze legislatuur werk van gemaakt. Bij de Octopushervorming trad een solidariteitsmechanisme in werking; pas over twintig jaar zullen de rijkere zones hun lening vereffend zien. Ik vind dat ze verduiveld veel geduld hebben, maar billijk en professioneel maatwerk kun je dit niet noemen.’

Nico Paelinck: ‘Een gestructureerde financiering zou beter zijn, maar wie betaalt dat? Nu betalen de gewesten niets voor de politie en een andere schaalgrootte verandert daar niets aan. Die financiering moeten we apart bekijken. We moeten ons ook afvragen of de zeven basisfunctionaliteiten

niet aan herziening toe zijn. Zo hebben we voor de strijd tegen de informaticacriminaliteit meer slagkracht nodig.'

Gemeenten werken samen in de vervoerregio's, de hulpverleningszones, de eerstelijnsgezondheidszones, en er is de discussie over de regiovorming. Ook op het vlak van veiligheid werken al gemeenten samen. Is zo'n regiowerking de toekomst voor de politie?

Nico Paelinck: 'De politiezones bleken te klein voor de hulpverleningszones, maar de burgemeesters zijn niet tevreden met de schaal van de hulpverleningszones. Moeten de politiezones groter worden of de hulpverleningszones kleiner? En wat als het de noodplanning, GAS of preventie betreft? Waarom zouden civiele en politio-nale veiligheid niet samen aangestuurd kunnen worden door één veiligheidscollege binnen één veiligheidszone? Voor psychologische bijstand is er geen verschil tussen politie en brandweer. Ook wat het inzetten van drones betreft. Er kan veel synergie tussen politie en brandweer worden ontwikkeld. Als we dit willen uitproberen, hebben we een parlementaire meerderheid nodig en een proefproject. Wij waren kandidaat, net zoals Limburg en Wallonië. We wilden zoals in Engeland een Fire, Police and Crime Commissioner.'

Marc De Mesmaeker: '185 zones is sowieso te veel in een land zoals België dat maar een zakdoek groot is. Een zone met zeventig of tachtig mensen is te klein.'

Nico Paelinck: 'De vraag luidt of een fusie dan het juiste model is. Is een netwerkorganisatie met pakweg duizend personeelsleden waarin we alles delen behalve het contact met de burgemeester en de financiering dan niet beter? Nu heb je in West-Vlaanderen al vier politiezones die zich op alle domeinen engageren, we kunnen zelfs niet meer uit elkaar, want voor trauma moet je bij de

Nico Paelinck:

'Er kan veel synergie tussen politie en brandweer worden ontwikkeld. Als we dit willen uitproberen, hebben we een parlementaire meerderheid nodig en een proefproject.'

zone Westkust zijn, voor DPO bij Vlas en de snellerespons-teams zitten in twee zones en krijgen zo nodig bijstand van de twee anderen. Deze netwerking wordt wetenschappelijk opgevolgd door een doctoraatsstudent. Ook dit kan een interessante optie van schaalvergroting zijn. Het biedt korte lijnen met de burgemeesters. Want dat leerden we toch bij de hulpverleningszones: de burgemeesters betalen, maar ze hebben minder gratis dienstverlening en vooral te weinig inspraak. Volgens mij is fusie niet per se het goede model, ik geloof meer in een netwerkorganisatie waarin je technisch naar schaalvergroting gaat.'

Marc De Mesmaeker: 'Ik kan je volgen, maar van 196 naar 185 zones in twintig jaar tijd is niet om vrolijk van te worden. De nieuwe financieringsfundamenten moeten aan "op-schaling" worden gekoppeld als incentive.'

Hoe gaat de politie om met de digitalisering?

Nico Paelinck: 'Het is logisch dat we investeren in digitalisering, want de criminaliteit neemt nieuwe vormen aan. Als er iemand verloren loopt op het strand kun je die te voet gaan zoeken of met een drone die via sensors en algoritmen iemands bewegingspatroon gemakkelijk kan herkennen. Elk modern bedrijf houdt zich bezig met technologie, zeker als de tegenpartij dat ook doet. Er was geen discussie over de inzet van drones tot de pers zich ermee moeide en onbestaande dysfuncties in de schijnwerpers zette. De pers zoekt polemiek. Als elk twijfelgeval wordt uitvergroot, kun je dat niet counteren.'

Marc De Mesmaeker: 'Om een deftige politie te zijn moet je innoveren. De nieuwste technieken zijn onontbeerlijk, van sniffing (het internetverkeer in de gaten houden) tot datastockage en artificiële intelligentie. We kunnen toch niet de laten zijn die dat invoeren! Vroeger had je maanden

nodig om verbanden te leggen, terwijl je dat via artificiële intelligentie zoveel sneller kunt. We gaan naar een e-police toe, ook bij de lokale politie.'

Is daar een wetgevend kader voor?

Marc De Mesmaeker: 'Nee.'

Nico Paelinck: 'We willen het liefst een technologie-arme wet die beschrijft hoe informeren, capteren, verwerken, opslaan en toegang organiseren moet, zodat ze in de toekomst kan blijven gelden, want anders heb je bij elke vernieuwing een aanpassing nodig.'

Marc De Mesmaeker: 'België is er volgens mij nog niet rijp voor om dit techniekneutraal te reguleren. Het inboeten op privacy wordt te weinig afgezet tegen de voordelen van veel technologische mogelijkheden in het politiewerk.'

Nico Paelinck: 'En dus rijden we ons vast op de biometrie. Als een kind op het strand verloren loopt, moet er een helikopter in de lucht, een commandocentrum opgericht, boten het water in. Terwijl elke moeder wel een filmpje van haar kind op haar gsm heeft waardoor een drone dankzij gezichts- en bewegingsherkenning met negentig procent nauwkeurigheid dat kind uit de massa kan halen. De boot en helikopter kosten veel geld en je verliest al gauw een half uur voor alles in het gelid staat, terwijl je met een drone direct performant werkt. Maar de wetgeving laat dit nog niet toe. De politie werkt niet efficiënt, zeggen ze dan, terwijl er wel een visie is.'

'De informatica-criminaliteit was tien jaar geleden federale materie, nu is dat ook onderdeel van lokale basiszorg. Het eeuwige probleem is dat je in informatica geschoold moet zijn en voor die profielen is de politie niet attractief genoeg.'

Valt dat op te lossen door een zij-instroom?

Marc De Mesmaeker: 'Dat is een moeilijk parcours, maar er is geen alternatief. We hopen dit jaar zo wel de eerste mensen aan te trekken. Immers, waarom zouden we geen burgers of contractuelen betalen voor hun specifieke kennis? Het idee dat elke generalist zich kan specialiseren is voorbij. Naast dat generalistische pad moeten we op de markt andere profielen plukken die vijf of zes jaar bij de politie werken, wat goed staat op hun cv. Met ons klassieke patroon zullen wij het niet redden. Voor ons is 2021 een kanteljaar.'

Nico Paelinck: 'We moeten die mensen kunnen binnenhalen en dat betekent met een auto, meer loon en toekomstmogelijkheden. Anders moeten we een autonoom agentschap oprichten zodat we marktconform kunnen betalen en rechtstreeks speciale profielen rekruteren.'

Marc De Mesmaeker: 'Het doel is om op vier tot vijf maanden na je digitale kandidatuurstelling op de reservelijst te belanden.'

Nico Paelinck: 'Op termijn moet dat op twee maanden kunnen. Nu duurt het bijna tien maanden, de beste kandidaten

zitten dan al ergens anders onder dak. De tijd dat je de politie binnenkomt zonder diploma, is al lang voorbij. Dit zijn bachelors en masters.'

Geldt de zij-instroom dan alleen voor de gespecialiseerde functies?

Marc De Mesmaeker: 'Anders heeft het geen meerwaarde.'

Nico Paelinck: 'Een ethische hacker moet niet leren hoe je met betogers omgaat, een boekhouder hoeft niet te kunnen schieten, zulke mensen moeten niet de hele politieopleiding te volgen.'

Marc De Mesmaeker: 'Je moet hen ook geen uniform geven. Het is een bewust tweesporenbeleid.'

Nico Paelinck: 'Ik zie ook een kans in burgerparticipatie, een boekhouder of gepensioneerde bedrijfsanalist zou zoveel dagen per week als vrijwilliger bij de politie kunnen werken.'

Marc De Mesmaeker: 'Voor de grenscontrole in Zaventem vinden we geen kandidaten, of toch maar drie voor honderd plaatsen. Dat kan ook burgerpersoneel zijn, ook burgers kunnen zien of documenten vals of echt zijn.'

Onze laatste vraag gaat over geweld, zowel tegen als door de politie. Is dat nu meer dan vroeger of wordt het meer uitvergroot?

Marc De Mesmaeker: 'Omdat er geen cijfers waren, hebben we een nulmeting gedaan. Maar maatschappelijk bekeken lijkt het gezag tanende, mede door de opruiende sociale media, niet?'

Nico Paelinck: 'Het respect voor het uniform staat onder druk, ook al vergroot een bepaalde pers altijd alles uit.'

En geweld door de politie? Volstaat de tuchtwet?

Nico Paelinck: 'We hebben het monopolie op geweld, soms moeten we dat toepassen. Zolang dat gewettigd is, is er geen probleem.'

Marc De Mesmaeker: 'De tuchtwet werd in 1999 door voornamelijk externen aan de administratie geschreven, het was zowat de eerste tekst van de politiehervorming die klaar was. Die wet kan veel eenvoudiger, er zitten ongerijmdheden in en het algemeen belang verdient extra plaats in het verhaal. In haar beleidsverklaring heeft minister Annelies Verlinden een aanpassing aangekondigd. Het zal er ooit van komen.' ■

MARLIES VAN BOUWEL IS HOOFDREDACTEUR VAN LOKAAL,
BJORN COOLS EN KOEN VAN HEDDEGHEM ZIJN
VVSG-STAFMEDEWERKERS POLITIE

Klare taal en heldere informatie

ROESELARE - Voor klare taal en heldere informatie over hulp en welzijn kunnen de inwoners van Roeselare terecht op hun Welzijnswijzer, de digitale wegwijzer van het Welzijnshuis. Het was ook een van de drie genomineerden voor de Wabliefst-prijs in 2020. In Roeselare vonden ze het niet oneervol om te verliezen van Steven Van Gucht.

Ruim vijf jaar geleden verdween het letterwoord OCMW in Roeselare. De zorginstellingen en thuiszorgdiensten van het OCMW van Roeselare werden ondergebracht in het zorgbedrijf Motena. De maatschappelijke dienstverlening werd samen met welzijnsdiensten van de stad ondergebracht in het Welzijnshuis Roeselare. 'Het OCMW verdween niet alleen uit het straatbeeld, digitaal was de informatie over maatschappelijke dienstverlening ook niet meer zo vlot vindbaar op het internet,' zegt Mario Denys, stafmedewerker van het Welzijnshuis Roeselare. De vroegere OCMW-website transformeerde stapsgewijs naar een Motena-website en inhoud over maatschappelijke dienstverlening werd op-

genomen op de algemene website van de stad.

'Maar burgers en potentiële cliënten willen en moeten een antwoord op elke vraag over welzijn of hulp kunnen vinden,' zegt Mario Denys. Zoals elke hulpverlener stelde het Welzijnshuis vast dat mensen het meest gediend zijn met hapklare informatie. Waaruit bestaat het aanbod? Wanneer is die zitdagpartner te bereiken? Kom ik in aanmerking voor bepaalde voordelen? Hoe kan ik mij eenvoudig inschrijven voor een laagdrempelige activiteit? Waar kan ik terecht met mijn specifieke vraag, en wanneer?

'Welzijnsvragen hebben betrekking op veel levensdomeinen zoals inkomen, energie, wonen, vrije tijd, opvoeding,

sociaal netwerk, Nederlands leren en oefenen, (geestelijke) gezondheid, mobiliteit of zorg,' zegt Steve Vanryckeghem, stafmedewerker stad en OCMW Roeselare. 'Daarop probeerden we met het Welzijnshuis een antwoord te bieden door de folders die we al hadden te digitaliseren en ze later op een google-site te zetten waarmee de informatie online beschikbaar werd. Welzijnswijzer 1.0 was geboren.

Welzijnswijzer 1.0 was voor iedereen

Iedereen kon meteen al die eerste versie raadplegen. 'De hulpverleners maakten er gretig gebruik van,' zegt Mario Denys. 'En ze deelden de informatie met hun cliënt. Cliënten die een contact zochten, konden ook zelf in het aan-

bod zoeken. Bovendien konden ze al of niet samen met een hulpverlener direct online intekenen op een activiteit in het aanbod.' Studenten en groepen die graag met het aanbod van het Welzijnshuis wilden kennismaken, ontdekten op die manier nog veel meer. 'Het handige van deze site was dat je voor het eerst alle welzijnsinformatie altijd op zak had, dat de informatie up-to-date was en dat je een overzicht had van het laagdrempelig activiteiten-aanbod waarop je met een smartphone eenvoudig digitaal kon inschrijven,' zegt Mario Denys.

Upgrade naar Welzijnswijzer 2.0

Het bestuur zag het belang van dit organisch gegroeide initiatief in en ging in 2018 over tot een upgrade.

Een projectgroep met medewerkers van het Welzijnshuis, de stad en de dienst communicatie, ondersteund door Philippe Bocklandt, expert online hulpverlening van de Arteveldehogeschool, begon de Welzijnswijzer 2.0 uit te werken.

'Door op te lijsten welke informatie al digitaal voorhanden was, werd duidelijk wat er nog ontbrak op andere levensdomeinen. En soms was die informatie er wel, maar was ze versnipperd over de website van de stad,' zegt Steve Vanryckeghem.

De projectgroep ordende en clusterde de informatie in betekenisvolle thema's voor de burgers. Het inhoudelijk aanbod werd vertaald naar vragen waarin de bezoeker als het ware aan het woord is.

'De informatie moet niet alleen inhoudelijk juist zijn,' zegt Mario Denys. 'Een zo breed mogelijke doelgroep moet ze ook kunnen begrijpen. Klare taal is voor ons het sleutelwoord.' De Welzijnswijzer liet zich inspireren door de duidelijke-taal-tips van Wablieft en van de Vlaamse overheid. Daarnaast volgden enkele medewerkers een workshop Klare Taal bij Basiseducatie om zich de taalgevoeligheid eigen te maken. Spreekende beelden worden met zorg gekozen. Als de informatie elders bestaat, kan de bezoeker op de site doorklikken naar sites van andere overheden of diensten. Als een online afspraak

maken al mogelijk is, kun je ook dat vanuit deze site automatisch doen. De Welzijnswijzer is op zowel computer, tablet als smartphone gemakkelijk te lezen.

De projectgroep liet niets aan het toeval over. 'We hebben de inhoud laten screenen door medewerkers, onder wie ook ervaringsdeskundigen in armoede en diversiteitswerkers. Ook cliënten

Mario Denys:

'We hebben de inhoud laten screenen door medewerkers, onder wie ook ervaringsdeskundigen in armoede en diversiteitswerkers. Ook cliënten hebben alles nagelezen.'

hebben alles nagelezen,' zegt Mario Denys. Bovendien kun je deze website, net zoals alle andere Google Chrome-websites, rechtstreeks in een andere doeltaal vertalen. 'Anderstaligen vinden dat top,' zegt Steve Vanryckeghem. De Welzijnswijzer maakt die mogelijkheid nog eens extra duidelijk via de knop 'Ik wil deze en andere websites vertalen'. Een redactieraad van medewerkers met verschillende invalshoeken waakt over de kwaliteit van de site. 'We willen weten of het aanbod op de site ook effectief is wat cliënten/burgers zoeken,' zegt Mario Denys. 'Is de formulering duidelijk? Welke overbodige ballast kunnen we schrappen? Gaat de inhoud over direct toegankelijk aanbod? Geeft de inhoud ook antwoorden die nieuwe medewerkers vooruit helpen? Is het nieuwste aanbod van dienstverlening al opgenomen?' Alle medewerkers kijken ondertussen alert toe op lacunes of informatie die niet meer up-to-date is en geven dit door.

Ik wil...

De openingspagina bestaat uit tegels met het opschrift 'Ik heb vragen over werk', 'Ik heb vragen over geld', 'Ik heb vragen over opvoeden', 'Ik zoek juridische hulp'. Door op de tegel te tikken krijg je de gepaste informatie. Voor activiteiten ga je naar de geïntegreerde activiteitenkalender waar je ontmoetingskansen vindt of ander laagdrempelig aanbod en waar je je

meteen kunt inschrijven zonder een account aan te maken. Zo wordt inschrijven zeer laagdrempelig. Als je wilt weten welke zitdagpartners wanneer in het Welzijnshuis zijn en hoe je een afspraak kunt maken, is dat gemakkelijk terug te vinden. Ook de hulpverleningsprincipes, 'het DNA van het Welzijnshuis', zijn opgenomen op de site.

Met het Welzijnshuis in contact komen kan op verschillende manieren. De tegels onder 'Contacteer ons' tonen de weg naar hoe en wanneer je kunt bellen, mailen of langsgaan. Intussen wordt er ook gewerkt aan een vervolgtraject om GDPR-proof berichten te kunnen uitwisselen via sms, chat en videochat.

Ondanks de opbouw van de site via een logische tegelstructuur is er ook gekozen om informatie te kunnen opzoeken via een zoekfunctie. Ervaring leert dat mensen verschillende wegen volgen om naar hun doelpagina te navigeren.

Op naar de digitale hulpverlening

Dit is nog maar een eerste aanzet tot digitale hulpverlening. Volgens Mario Denys is er nog veel groeimarge. 'Denk maar aan digitaal een afspraak maken met je begeleider, veilig chatten of videobellen met je begeleider, op een veilige manier documenten opladen of op een veilige manier je dossier consulteren.'

Roeselare blijft zoeken naar oplossingen die gedragen worden door de hele organisatie van stad en OCMW, maar ook naar veilige oplossingen die de dienstverlening ondersteunen en die vlot toegankelijk zijn voor elke individuele medewerker en de hulpzoeker en voor alle burgers zonder meer. ■

MIET REMANS IS VVSG-STAFMEDEWERKER SOCIAAL BELEID

Vijf tips voor weer een geslaagde Erfgoeddag

Al twintig jaar maakt Erfgoeddag het rijke roerend en immaterieel erfgoed in Vlaanderen en Brussel zichtbaar door het op een originele manier in de kijker te zetten. In Vlaanderen zijn er 21 intergemeentelijke en vijf stedelijke erfgoedcellen erkend. Op lokaal vlak dragen zij mee de organisatie van de Erfgoeddag. In Lanaken en Ninove bijvoorbeeld wordt de Erfgoeddag al meer dan tien jaar gedragen door een geëngageerde groep van medewerkers en vrijwilligers.

1 Het publiek lust wat het al een beetje kent

Katelijne Beerten is coördinator erfgoed in Lanaken, dat betekent zowel cultureel erfgoed als onroerend erfgoed. Zij combineert de organisatie van de Erfgoeddag met het adviseren van bouwaanvragen waar gebouwen bij betrokken zijn die in de inventaris van onroerend erfgoed staan. Zelf ziet ze deelname aan evenementen als de Erfgoeddag of de Open Monumentendag als een basisopdracht. 'Het bereik van dergelijke evenementen voor het brede publiek kan groot zijn,' zegt Katelijne Beerten. Het is de gelegenheid om mensen kennis te laten maken met erfgoed, met de verhalen die erachter zitten. Op de eerste Erfgoeddag

waaraan ze mee werkte, was er een tentoonstelling van oude keukentoe- stellen. 'Ik werkte toen nog in Tongeren, de bakermat van de Nova-fabriek. Die producent van keukenelektro sloot eind jaren negentig de deuren. De tentoonstelling van daar geproduceerde toestellen raakte duidelijk een snaar. Er kwamen talloze bezoekers.' De toestellen vertelden het verhaal van de Vlaamse eetcultuur – denk aan een wafelijzer of een mixer – maar mensen haalden ook herinneringen op aan gebeurtenissen die verbonden waren met die maaltijden, zoals verjaardagen. Daarnaast waren ze getuige van een stukje sociale geschiedenis, van fabricatie en tewerkstelling in eigen streek. Voor Katelijne Beerten was dit meteen een duidelijke les: hoe dicht- ter de gebrachte verhalen of getoonde voorwerpen aansluiten bij het dagelij- kse leven van de bezoekers, hoe gro- ter de herkenning en de bijval. Erfgoed uit de twintigste eeuw kan vaak op de grootste respons rekenen.

2 Wie bij de voorbereiding betrokken is, supportert het hardst

'Helden' was het thema van de Erf- goeddag van 2012. Hiervoor bracht Lanaken de vrijwilligers uit verschil- lende heemkundige kringen bij elkaar. Ze besloten een activiteit op te zetten in verband met dorpsdokters. Het the- ma verwees ook naar de televisiereeks en het boek *Meneer dokter*, waarin huisartsen werden geïnterviewd die

in de periode vlak na de Tweede We- reldoorlog actief waren. 'In Lanaken kenden we ook een dokter van die ge- neratie, zijn verhaal werd opgetekend. Hij had de omslag meegemaakt van de huisarts die alles doet, van thuis- bevallingen tot tanden trekken, naar toenemende specialisatie en uitbouw van de gezondheidszorg. Ik herinner me bijvoorbeeld dat zijn vrouw altijd wist in welke volgorde hij zijn ronde deed,' zegt Katelijne Beerten. 'Als er een noodgeval was, wist ze aan de hand van het tijdstip ongeveer waar hij was en dan werd er iemand op uitgestuurd om de dokter te verwit- tigen.' Ook tal van getuigenissen van oudere inwoners en patiënten werden opgetekend. Doordat er op voorhand al zoveel mensen betrokken waren bij het voorbereiden van deze dag, kwam er ook veel volk langs op de kleine ten- toonstelling. 'Het loont zeker om men- sen op voorhand te betrekken bij de organisatie, want zij vormen ook voor een deel het publiek dat op de dag zelf zal komen.'

3 Haal iets uit de kast wat mensen nog niet kennen of bijna vergeten waren

Enkele jaren later voer de Erfgoeddag onder de vlag 'Grenzeloos'. In Lana- ken rijpte het idee om iets op te zetten

Wat is erfgoed?

Onroerend erfgoed: gebouwen, landschappen en archeologische sites. Die zijn 'onroerend' of niet-verplaatsbaar.

Roerend erfgoed: kunstwerken, gebruiksvoorwerpen, archiefstukken, manuscripten, documenten, foto's... Die zijn verplaatsbaar of 'roerend'.

Immaterieel erfgoed: tradities, rituelen, ambachten, streekgerechten... Dit erfgoed is niet of moeilijk vast te nemen.

Het Vlaamse beleid neemt roerend en immaterieel erfgoed samen in één koepelbegrip 'cultureel erfgoed'.

20 jaar Erfgoeddag met als thema 'De nacht' op zaterdag 24 en zondag 25 april 2021

Dit jaar stelt de Erfgoeddag de nacht centraal. Overal in Vlaanderen zullen er activiteiten zijn die verband houden met de nacht. Hoe sliepen mensen vroeger thuis of als ze onderweg waren? Ook 's nachts zijn er mensen aan het werk. Er zijn de spannende verhalen over spoken, geesten en de onderwereld. De nacht is ook vertier, uitgaan en ontmoeten. En de nacht hangt samen met duistere kanten, zoals criminaliteit.

Informatie en activiteiten vind je op www.erfgoeddag.be

rond de gemeentelijke fusie van de jaren zeventig. Al in de eerste gesprekken bleek dat het verhaal daarvan nog bij heel wat inwoners sterk leefde. Wat onderzoek in de gemeentelijke archieven leverde boeiend materiaal op. Er was bijvoorbeeld een advies van de provincie over de op handen zijnde fusie en de gemeenteraadsbeslissing. Het teruggevonden anti-fusielied toonde aan dat niet iedereen het met de provincie en de gemeenteraad eens was geweest. Het tijdsvenster van de kleine expo liep tot de eerste verkiezingen, waarbij fusiegemeente Lanaken dus voor het eerst naar de stembus moest. De opkomst was groot. 'Ook over dit thema konden veel bezoekers nog meespreken. De teruggevonden documenten maakten het ook allemaal erg concreet. In de loop der jaren hebben we ondervonden dat een thema als zorg voor erfgoed bijvoorbeeld lastiger ligt. Het gaat dan bijvoorbeeld over objecten bewaren, collecties digitaliseren en dergelijke. Hier is de band met het dagelijkse leven en het recente verleden voor veel mensen minder duidelijk,' zegt Katelijne Beerten. In 2018 werden de vijf reuzen tevoorschijn gehaald op de Erfgoeddag met als thema 'Rituelen'. In combinatie met een kleine expositie in de bibliotheek en een lezing, lokte het buitenkomen van de gigantische poppen veel kijklustigen. 'De reuzen waren al zo'n dertig jaar opgeslagen zonder buiten te komen. Ze waren ondertussen minstens een halve eeuw oud. We kwamen in contact met de makers, of met hun kinderen. Inwoners beschouwden het als een unieke kans om de reuzen te zien.'

Voor het dragen van de reuzen waren veel vrijwilligers nodig, mensen die op hun beurt op een nieuwe manier in contact kwamen met erfgoed.

4 Regionale samenwerking binnen een erfgoedcel maakt cultureel erfgoed sterker

In Ninove is Ben Schokkaert als diensthoofd cultuur en evenementen het aanspreekpunt voor Erfgoeddag. De erfgoedraad is al lang een van de deelraden van het cultuurbeleid in de stad en evolueerde binnen de stad naar een sterke adviserende rol op het vlak van erfgoedbeleid. Daarnaast ontstond er de voorbije jaren op regionaal vlak samenwerking voor erfgoed. Vanuit Aalst groeide de stedelijke erfgoedcel uit tot een regionaal samenwerkingsverband dat ondertussen aan zijn tweede termijn toe is. Erfgoedcel Denderland bundelt nu de krachten voor cultureel erfgoed uit Denderleeuw, Ninove, Haaltert, Aalst, Erpe-Mere en Lede. 'Samen met de erfgoedcel konden we onze schouders zetten onder een project over dialect dat samenviel met de verschijning van een nieuw dialectwoordenboek. Er kwamen opnames van de verschillende dialecten binnen de Erfgoedcel Denderland en er was de verkiezing van het mooiste dialectwoord op de Erfgoeddag. De erfgoedcel coördineert bijvoorbeeld ook de inventarisatie van het religieuze erfgoed binnen haar werkingsgebied. De gemeente zoekt hier vrijwilligers voor, want op haar eentje komt ze wellicht niet aan zo'n project toe,' zegt Ben Schokkaert.

5 Erfgoed verbindt mensen en doet ontmoeten

Via de werking van de erfgoedcel zijn er nieuwe mogelijkheden om het publiek bij erfgoed te betrekken. Er was bijvoorbeeld de reiskoffer van dokter Frans Hemerijckx die in de jaren vijftig en zestig in Congo en India ambulante zorg voor leprapatiënten organiseerde. 'De tropendokter werd ereburger van de stad Ninove en er is een plein naar hem vernoemd, maar via de koffer brachten we zijn verhaal ook terug naar de inwoners,' zegt Ben Schokkaert. In 2014-2018 beschreef een blog vier jaar lang de gebeurtenissen in Ninove tijdens de turbulente periode een eeuw eerder. Vrijwilligers plozen hiervoor de krantenarchieven uit. In de loop van deze vier jaar verschenen dertien oorlogskranten over thema's als ziekenzorg of voedselbedeling. De tentoonstelling op het einde van deze periode liep in een leegstaande kerk waarvan de herbestemming als buurthuis in de steigers stond. Niet alleen voor de vele individuele bezoekers, ook voor scholen was dit een interessant aanknopingspunt. Bij de Erfgoeddag van 2014 met als thema 'Grenzeloos' werd de Ninoofse Turkse en Marokkaanse gemeenschap uitgenodigd. In filmpjes vertelden ze over hun geschiedenis en cultuur als nieuwkomer in onze stad. 'Erfgoed als aanleiding om een ontmoeting te creëren, erfgoed toegankelijk en tastbaar maken voor iedereen, blijft voor mij een belangrijke uitdaging,' zegt Ben Schokkaert. ■

LIESELOT DECALF IS VVSG-STAFMEDEWERKER
CULTUUR EN ERFGOED

SDG-ambassadeurs: duurzame helden van het lokale bestuur

De Vlaamse lokale besturen lopen in de wereld voorop in het lokaal vertalen van de duurzaamheidsdoelstellingen die de Verenigde Naties in 2015 goedkeurden. De voorbije jaren creëerden ze ook meer bewustzijn, ze vuurden het politiek engagement aan en integreerden de ontwikkelingsdoelstellingen in hun beleidsplannen. Bovendien zijn er almaar meer gemeenten die kiezen voor SDG-ambassadeurs.

SDG-ambassadeurs informeren collega's en burgers, delen duurzame praktijken en zetten het lokale SDG-beleid kracht bij. In Brasschaat maken de duurzaamheidsambassadeurs deel uit van een intern project om binnen de gemeentelijke diensten draagvlak en een duurzaamheidsreflex te creëren. In samenwerking met de Antwerp Management School ontwikkelde de gemeente een duurzaamheidsvisie en bepaalde ze prioritaire SDG's. Als vervolg daarop zagen de duurzaamheidsambassadeurs in 2020 het levenslicht. Deze zijn aangesteld op basis van een vrijwillige oproep en bevinden zich in verschillende diensten. Als aftrap van het project werd een affiche verspreid waarop de gezichten van de ambassadeurs bedekt waren, zodat collega's konden raden. De ambassadeurs hebben vooral als taak om duurzaamheid binnen hun eigen dienst te verankeren. Het gemeentebestuur in Herne zocht zijn ambassadeurs op het politieke to-

neel. Elk van de zeventien raadsleden is pater of meter van een doelstelling. 'Elk raadslid heeft de taak een co-peter of -meter aan te duiden. Dit kan een inwoner, bedrijf of vereniging zijn. Samen ondernemen zij actie voor "hun" SDG, zodat er transversale samenwerking tot stand komt. Er mogen zoveel co-peters en co-meters aangeduid worden als nodig,' zegt raadslid Frank Nevens.

Leiderschap voor de SDG's

De gemeente Edegem kiest voor een sterke spilfiguur op strategisch niveau. 'De duurzaamheidsdoelstellingen maakten lange tijd deel uit van de mondiale werking. Omdat er een transversale werkwijze nodig was, werd de positie van beleidsmedewerker duurzameontwikkelingsdoelstellingen gecreëerd,' zegt Wim De Geest. De waarde van de functie is tweeledig: 'Iemand bewaart het overzicht en is heel flexibel. Bovendien geeft de cre-

atie van een beleidsmedewerker voor de SDG's ook een sterk signaal. Het feit dat je als gemeente iemand aanduidt om elke dag met de SDG's bezig te zijn, betekent dat je echt stappen vooruit wilt zetten.' Hetzelfde geldt voor Lommel. Burgemeester Bob Nijs is als een van de enige burgemeesters in Vlaanderen specifiek bevoegd voor de duurzaamheidsdoelstellingen. 'Het feit dat ik als burgemeester de SDG's uitdraag, onderstreept het belang dat wij als stad aan duurzame groei hechten. Het heeft voor gevolg dat er in het algemeen beleid meer aandacht is voor duurzaamheid.'

Brugfiguren voor duurzaamheid

SDG-ambassadeurs hebben verschillende taken. Zo denken de Brasschaatse duurzaamheidsambassadeurs na over interne duurzame acties, waaraan ze zelf meewerken maar waarvoor ze ook hun collega's warm maken. 'Dit jaar staan waterverbruik en plasticvermindering centraal, al elf diensten hebben initiatieven geformuleerd,' zegt Marit Baelus, SDG-ambassadeur van Brasschaat. 'Om het project op te starten werken we momenteel op thematische basis, maar in de toekomst moeten de doelstellingen in de diensten op alle vlakken ingebakken zitten.' Het bestuur in Edegem verwacht van SDG-beleidsmedewerker Wim De Geest dat hij de visie op duurzaamheid

Zet lokale duurzame helden in de kijker

De VVSG organiseert in september de Week van de Duurzame Gemeente. De voorbije jaren nam telkens een op de drie Vlaamse gemeenten deel. Ze zetten lokale helden voor duurzame ontwikkeling in de bloemetjes. Hiermee krijgen geëngageerde burgers, bedrijven, scholen of organisaties de pluiem die ze verdienen.

Verschillende besturen zetten hun helden ook na de campagne blijvend in als SDG-ambassadeurs. In Turnhout bijvoorbeeld vindt voor het derde jaar op rij het 'Streetwise Worldwide'-project plaats. De stad werkt hiervoor samen met de lerarenopleiding van de Thomas More Hogeschool Turnhout. Na een voortraject in de klas houden de studenten rondetafelgesprekken met de lokale helden. Daarna krijgen ze de opdracht om er één SDG uit te pikken en deze dieper uit te werken, waarbij ze ook met een lokale partner gaan praten. In de Turnhoutse winkelstraat bouwen zij dan infostands op waar ze inwoners sensibiliseren over de SDG's.

Ook in Nazareth worden de lokale helden buiten de Week van de Duurzame Gemeente zoveel mogelijk in de kijker gezet. Elke maand komt er een andere held in beeld via communicatiekanalen zoals de infokrant, Facebook en affiches. Waar mogelijk worden de helden ook ingeschakeld voor andere activiteiten, bijvoorbeeld als panellid op een infoavond. Ook in Rumst verschijnen de lokale helden in interviews en een fotoreportage in het gemeentelijke informatieblad.

Neem dit jaar ook deel aan de Week van de Duurzame Gemeente van 18 tot 25 september! Alle informatie en de inschrijvingslink zijn binnenkort beschikbaar op www.duurzamegemeente.be.

ontwikkelt en concreet maakt, maar ook binnen en buiten de cel beleid concrete projecten op poten zet. 'Ik stel nu een duurzaamheidstoets op, maar tegelijk werk ik mee aan het klimaatpact en het burgemeestersconvenant.' Gemeenteraadslid Frank Nevens van Herne vindt dat iedereen zijn verantwoordelijkheid moet opnemen: 'Met het peter-en-meterproject willen we een netwerk creëren, opdat er een gemeenschap rond duurzaamheid ontstaat.' Dit externe netwerk is ook in Lommel belangrijk. Burgemeester Bob Nijs fungeert als ambassadeur bij de verschillende stakeholders. 'De SDG's bieden een gemeenschappelijke taal om met partners over duurzaamheid te spreken. Ik probeer ervoor te zorgen dat de SDG's door de stad breed worden uitgedragen binnen de eigen administratie, bij de Lommelse bedrijven en bij de inwoners.' Hiervoor ondernam Lommel al verschillende initiatieven. Het ondertekende de VVSG-engagementsverklaring 'global goals, local focus' en stapte recent in het VOKA-traject voor het charter Duurzaam Ondernemen. Om zijn internationaal netwerk te versterken diende Lommel een kandidatuur in voor het URBACT-project waarbij middelgrote lokale besturen binnen Europa SDG-ervaringen uitwisselen en nieuwe inzichten in de praktijk brengen.

Blijven inzetten op sensibilisering

Er bestaat weinig interne weerstand tegen duurzame ontwikkeling. Alleen vinden sommige medewerkers deze doelstellingen bijkomstig, omdat duurzame ontwikkeling geen deel uitmaakt van hun dagelijkse werking. Net daarom is het belangrijk om te blijven inzetten op sensibilisering en het creëren van draagvlak. Burgemeester Bob Nijs: 'De SDG's mogen niet beschouwd worden als extra planlast. Overtuig medewerkers dat duurzaam groeien

de enige manier van groeien is. Zie de SDG's als een middel om duurzaam beleid bespreekbaar te maken, af te toetsen en bij te sturen.'

'De duurzaamheidsambassadeurs worden niet verondersteld om korte termijn grote veranderingen teweeg te brengen. Ze zijn er om zaadjes te planten en om een draagvlak te creëren,' zegt Marit Baelus in Brasschaat.

Edegem wil nog meer inzetten op externe sensibilisering. 'We doen jaarlijks mee aan de Week van de Duurzame Gemeente, een initiatief van de VVSG. Hoewel we communiceren over onze lokale duurzame helden, zijn de inwoners nog te weinig op de hoogte van de SDG's en moeten we de duurzaamheidsreflex blijven stimuleren,' zegt Wim De Geest.

Verwachtingen doen uitkomen

Wanneer je ambassadeurs wilt aanduiden, spreek dan duidelijk af met je gemeentebestuur en managementteam wat de insteek is, waar je naartoe wilt en wat de verwachtingen zijn. Probeer zoveel mogelijk mensen en diensten bij de zaak te betrekken en spreek met de ambassadeurs duidelijk af waar ze wel en niet een mandaat voor hebben.

Ten slotte is het ook belangrijk dat je nadenkt over hoe je de SDG's als geheel meeneemt, hoe je verder kunt gaan dan de acties van de ambassadeurs. Kies je zoals Edegem voor een beleidsmedewerker duurzameontwikkelingsdoelstellingen, zorg er dan voor dat de beleidscel dat voldoende kan dragen. Als bestuur moet je goed nadenken over wie je op deze positie zet. Het moet iemand zijn die tijd en zin heeft om zich ervoor in te zetten en die met weerstand kan omgaan. De belangrijkste tip is misschien wel dat je ambassadeurs moet kiezen die het meest aansluiten bij jouw gemeentelijke strategie en context. Bij Herne werkt dit bijvoorbeeld via peters en meters, in Edegem via een beleidsmedewerker, maar het belangrijkste is dat je er iets mee doet. Volgens SDG-peter Frank Nevens bestaat er geen receptenboek, je moet het doen met je eigen 'couleur local' en verfdoo. 'Maak het ook gewoon plezant, want die 5 P's van duurzame ontwikkeling, die kunnen misschien vaag zijn, maar die P van plezant, die snapt iedereen.' ■

AMBER ROELAND IS STAGIAIR BIJ HET VVSG-TEAM INTERNATIONAAL

cahierreeks kinderopvang Buitenslapen

Door Evelyne Pauwels

Kinderen die buitenslapen. Je zult het misschien kennen uit verhalen over de Scandinavische landen. Of je las weleens een artikel uit Nederland waar kinderen **buitenslapen in de kinderopvang**. Wat je misschien nog niet weet, is dat er de laatste jaren steeds meer kinderopvanglocaties in België hiermee gestart zijn.

Eens gestart, zijn de **ervaringen vaak zo positief** dat er volop verder op ingezet wordt. Maar hoe start je hier nu eigenlijk mee in de kinderopvang? Hoe zorg je ervoor dat dit veilig verloopt? Wat heb je allemaal nodig? Hoe neem je dit mee in jouw team? En hoe bespreek je dit met de ouders?

In dit Cahier beantwoorden we al deze vragen. We voorzien **achtergrondinformatie**, een **stappenplan**, **praktische tips** en **lokale praktijken**. Alles om jou op weg te helpen bij het buitenslapen.

**Buitenslapen -
cahierreeks Kinderopvang**

Auteur: Evelyne Pauwels
ISBN (print): 9782509038685

Meer info & bestellen:
www.politeia.be

Bekijk de
hele reeks

Nederlandse Heerlen innovatief in energietransitie

De noodzakelijke energietransitie is geen evidente opdracht en vraagt een innovatieve manier van werken. De Nederlandse gemeente Heerlen toont hoe je daaraan begint. Ze gebruikt een minder evidente warmtebron om warmtenetten te voeden, mijnwater namelijk. Een methode die goed blijkt te werken, want al 4,1 procent van de woningen is aardgasvrij, daarmee is Heerlen koploper in Limburg.

Naar aanleiding van de aardbevingen in Groningen besliste de regering dat Nederland in 2050 aardgasvrij moet zijn. In 2030 zou al een op de vijf woningen aardgasvrij moeten zijn, oftewel zo'n anderhalf miljoen. Daarnaast ondertekende Nederland net zoals België het Akkoord van Parijs. Beide elementen waren een reden om een ambitieus energiebeleid op te zetten. De doelstellingen zijn er, maar de weg ernaartoe is niet evident. Net als in Vlaanderen duiken er financiële en wetgevende problemen op, maar er zijn ook gemeenten, zoals Heerlen, die wel al ver staan. De stad heeft al langer ambitieuze doelstellingen en ook de medewerkers geven duidelijk aan wat ze bereiken met de aangewezen middelen, zodat er geen onmogelijke verwachtingen worden geschapen. Dit alleen al is doorslaggevend.

Heerlen moet daarnaast net zoals alle andere Nederlandse gemeenten veel actie ondernemen van het Rijk. Zo moet de gemeente samen met de regio een programma 'Regionale Energie Strategie' (RES) en een 'transitievisie warmte' opstellen. Het doel van deze plannen is na te gaan hoe er ter plaatse duurzame energie kan worden opgewekt. Naast wind en biomassa wordt er ook gekeken naar bodemenergie. En net die bodemenergie speelt een belangrijke rol in het aardgasvrij maken van woningen.

Koploper door oude steenkoolmijnen

De gemeente Heerlen was in het verleden een mijnwerkersstad, ze zorgde voor de energievoorziening van Nederland. Jaren na de sluiting kunnen de mijngangen Heerlen helpen om weer een centrale rol te spelen in de energietransitie.

De mijngangen zijn intussen volgelopen met water. Met het project 'Mijn-Water' wil de gemeente nagaan hoe ze zowel het warme als het koude water uit de mijnwatergangen kunnen hergebruiken. Het idee ontstond om het waterreservoir te bekijken als een accu, een thermische batterij waar je 's zomers energie in opslaat en in de winter de energie van gebruikt. Het idee is eenvoudig, maar de toepassing is vernieuwend.

Het vijfdegeneratieprincipe

Voor het gebruik van mijnwater werd een nieuw concept ontwikkeld: het vijfdegeneratieprincipe, een warmtenet dat werkt op lage temperatuur. Door die lage temperaturen in het net kunnen veel verschillende bronnen worden gebruikt, want zodra een stroom een temperatuur boven 28°C bereikt, wordt die direct ingevoerd in een warmtebuis. Niet elke gemeente heeft uiteraard mijngangen, maar elke gemeente heeft wel pakweg een supermarkt met een koelsysteem of rioolwater. Dergelijke kleinere warmtebronnen worden in Heerlen ook benut.

Vijf principes voor het vijfdegeneratieprincipe

Sluit je kringlopen.

Gebruik je bronnen zo goed mogelijk.

Ga alleen warmte opwekken en plaatsen als er een vraag is.

Ga voor een geïntegreerde organisatie van energiestromen.

Gebruik eerst lokale, plaatselijke bronnen.

Als bronnen op een bepaald moment niet gebruikt worden, worden ze via het netwerk gemakkelijk gedeeld met andere gebruikers. Zo worden ze dus optimaal gebruikt. Waar hogere temperaturen nodig zijn (zoals voor sanitair warm water), wordt gewerkt met warmtepompen, zodat enkel elektriciteit en geen aardgas nodig is. ■

ELKE DE TAEYE IS VVSG-PROJECTMEDEWERKER DATA, TOOLS EN COMMUNICATIE BIJ HET NETWERK KLIMAAT

Wil je meer weten over dit project?

Herbekijk dan het webinar op vvsg.be.

Wil je je verder laten inspireren?

Schrijf je dan in voor het maandelijkse webinar van het Netwerk Klimaat. vvsg.be/netwerkklimaat

Verbouwen voor de toekomst

Vandaag telt de Vlaamse woonmarkt veel woningen van ondermaatse kwaliteit, waar vooral kwetsbare mensen wonen. Organisaties zoals Domus Mundi vzw willen specifiek die huizen leefbaarder en gezonder maken. Hiervoor vullen ze hun eigen bouwtechnische expertise aan met een unieke vorm van samenwerken.

Gent kende in 2012 al een serieuze wooncrisis, gedomineerd door het grote gebrek aan behoorlijke woningen. Daarom zette de stad in dat jaar de taskforce Wonen op. Vanaf 2014 konden noodkopers in het project 'Dampoort Knapt Op' terecht bij een rollend fonds. Voor de renovaties werkten het OCMW en de stad Gent samen met Domus Mundi. In het begin wilde deze vzw vooral ecologisch verantwoord verbouwen, maar gaandeweg groeide het besef dat de sociale sector op zoek is naar bouwtechnische expertise. Daarom kiest ze expliciet om woningen van slechte kwaliteit waarin maatschappelijk kwetsbare mensen wonen, te verbeteren. Daarbij komt de aandacht voor gezondheid almaar meer op de voorgrond.

Architect Alexis Versele is voorzitter van Domus Mundi, in 'Dampoort Knapt Op' zag hij de drie pijlers scherp: 'De wil bestaat om het woonaanbod van maatschappelijk kwetsbare groepen, zowel huurders als eigenaars, te vergroten. Daarnaast groeit het belang van begeleiding bij wijkrenovaties in stadsvernieuwingsprojecten. Ten derde is er, in de zoektocht naar goede en betaalbare aannemers,

de wil om de doelgroep zelf actief bij de werkzaamheden te betrekken. Uit dit laatste groeide het aannemersbedrijf Rewind cvso dat ex-gedetineerden en werknemers uit maatwerkbetrieben aanwerft met de bedoeling ze op termijn te laten doorstromen naar het normale economisch circuit in de bouw.'

Alexis Versele werkt samen met Hilde Maelsaf, een sociologe van AP Hogeschool in Antwerpen. Samen besteden ze aandacht aan gezondheid en sociaal welzijn, zonder ooit de bouwtechnische expertise uit het oog te verliezen. Hun bijbel is de publicatie *Renovatie op doktersvoorschrift* van het kenniscentrum Isos.

Renoveren in de praktijk

Ben Bleys, projectmedewerker bij Domus Mundi, steekt samen met andere medewerkers bij Domus Mundi de handen uit de mouwen bij 'Gent knapt op'. Met Europese subsidies en de ondersteuning van de stad Gent renoveren Domus Mundi, Samenlevingsopbouw en Sivi vzw (vereniging

Alexis Versele:
'Door huizen gezonder te maken zullen ook de bewoners gezonder zijn. En dat resulteert in minder ziektekosten voor de maatschappij.'

waar armen het woord nemen) samen 88 huizen op drie jaar tijd. Het gaat hierbij vooral om noodeigenaars. Dit zijn kwetsbare eigenaars die door een gebrek aan kennis, geld of netwerk noodzakelijke renovaties niet kunnen uitvoeren. Per woning wordt een team samengesteld met een technisch en een sociaal begeleider. De sociale

begeleiding ondersteunt de bewoners op het gebied van papieren, rechten en dergelijke. Daarnaast komen de bewoners maandelijks samen om hun ervaringen te delen. ‘Deze psychosociale ondersteuning is doorslaggevend,’ zegt Ben Bleys. ‘Op deze manier houden we goed zicht op onzekerheden of moeilijkheden om rekening mee te houden. Stap voor stap kan de renovatie voortgezet worden.’ Met deze geïntegreerde werkwijze kunnen vaak moeilijke verbouwingen tot een goed einde komen.

Levenskwaliteit

De gezondheidsimpact van renovaties in kaart brengen is moeilijk. Vanuit bouwkundig oogpunt wordt de Vlaamse Wooncode als startpunt genomen. ‘In ons renovatieproject “Dampoort knapt op” had honderd procent van de woningen vochtproblemen, zeventig procent van de bewoners liep gevaar op CO-intoxicatie, zestig procent op elektrocutie. Door de woningen te renoveren namen we die risico’s weg,’ zegt Alexis Versele. Deze indicatoren zijn vrij eenvoudig te meten. Maar gezondheid gaat over meer, ze gaat ook over levenskwaliteit. De stress van een slechte woning kan de mentale gezondheid ernstig belasten. De positieve langetermijneffecten van renovatie zijn niet eenvoudig te meten. Alexis Versele: ‘Daarom proberen we nu met een onderzoeksgroep van KU Leuven, UGent en AP

Hogeschool de impact te monitoren. Het is een multidisciplinair team dat ook de maatschappelijke kosten van goed/slecht wonen probeert te vertalen. Door huizen gezonder te maken zullen ook de bewoners gezonder zijn. En dat resulteert in minder ziektekosten voor de maatschappij.’

Ben Bleys: ‘Veel technische indicatoren zijn objectief te meten. Dat doen we dan ook vóór, tijdens en na de renovatiewerken. Daarnaast is er ook het subjectieve aspect, wij merken het verschil duidelijk. Noem het een soort ontvoogdingsproces, omdat er een pak stress bij de mensen wegvalt. De levenskwaliteit stijgt doordat ze beter en gezonder kunnen leven.’

Een leefbaar huis

Ook voor de kinderen in gezinswoningen is de impact van een renovatie groot. Wanneer er bijvoorbeeld aparte kamers gecreëerd worden, waar kinderen veilig en goed kunnen studeren. ‘Zo helpen we hen aan een leefbaarder huis,’ zegt Hilde Maelsaf. ‘Dat heeft een enorme invloed op hun toekomst en helpt hen op lange termijn om betere kansen te verwerven in de maatschappij.’ Door deze meer subjectieve parameters te monitoren en beter in kaart te brengen kan gezondheid als economisch gegeven scherper berekend worden. De maatschappelijke winst van goed wonen trekt overheden over de streep om te investeren in dergelijke woningen.

Domus Mundi slaagt erin oplossingen te formuleren voor de complexe problemen waarmee ze te maken krijgen. ‘Door mensen uit de publieke en academische sectoren samen te brengen met het middenveld en de bedrijfs-wereld kunnen medewerkers nieuwe vaardigheden ontwikkelen,’ zegt Alexis Versele. Het is de enige manier om stappen vooruit te zetten. Elke organisatie deelt dezelfde bekommernis en zoekt samenwerking, terwijl ze haar eigenheid en expertise behoudt. Zichzelf als Domus Mundi toeleggen op het zorgaspect zou nefast zijn, omdat Domus Mundi dan de bouwtechnische corebusiness verliest. ‘Door extern andere expertise aan te trekken slagen we erin grote stappen te zetten en het netwerk en draagvlak te vergroten.’

Zo zijn ouderen een van de doelgroepen binnen ‘Gent knapt op’. Bij de renovatie van hun woning worden alle aanpassingen doorgevoerd die het mogelijk maken zo lang mogelijk thuis te wonen. Het gaat dan over een inloopdouche en extra houvast in de woning. De aannemers en ergotherapeuten staan telkens voor de uitdaging om deze ergonomische aandachtspunten mee te nemen in de renovatieplannen. Zo is elk project een leerproces voor alle betrokkenen. ■

GORIK ZELDERLOO IS IVSFG-PROJECTMEDEWERKER PREVENTIE GEZONDHEIDSONGELIJKHEID. DEZE TEKST KWAM TOT STAND IN SAMENWERKING MET HET VLAAMS INSTITUUT GEZOND LEVEN

WIE

Patrick Segers

WAT

Diensthoofd toerisme voor Stad Dendermonde

HOE

Patrick stuurt diverse medewerkers aan, zowel administratief als baliemedewerkers van de dienst toerisme, maar ook de onderhoudsploeg voor het stadhuis en de stadsbeiaardiers. Hij werkt ook nauw samen met andere stadsdiensten en partners om Dendermonde als toeristische trekpleister in de kijker te zetten.

HOELANG?

Patrick is sinds 1999 een gevestigde waarde in het stadsbestuur van Dendermonde, maar diensthoofd toerisme is hij sinds 2007.

De coronacrisis betekende geen rustige periode voor de lokale toerismediensten. Ook al gingen veel evenementen niet door, de diensten toerisme zochten naarstig naar alternatieven om hun streek en stad te promoten met een nieuwe, coronaveilige invulling. Een hele uitdaging. Maar voor **Patrick Segers** en zijn medewerkers bij de dienst toerisme van Dendermonde was het ook een kans om de troeven van de Ros-Beiaard-stad extra in de verf te zetten: 'De boodschap luidde om in je achtertuin op verkenning te gaan. De mensen volgden die raad massaal op,' vertelt Patrick Segers.

Als diensthoofd toerisme jongleert Patrick met een flink pak verantwoordelijkheden. Zijn takenpakket is goedgevuld, uitdagend en divers. Natuurlijk stuurt hij de baliemedewerkers aan en ontwikkelt hij in samenwerking met de communicatiedienst wervende dragers en campagnes die Dendermonde tot bij de toerist in binnen- en buitenland brengen, maar ook de twee stadsbeiaardiers vallen onder zijn bevoegdheid en als secretaris bij de alom gekende Ros Beiaardommegang staat hij in nauw contact met het verenigingsleven en de wagen- en decorbouwers om deze volkse traditie in ere te houden. Want al maakt het Ros Beiaard maar eens om de tien jaar zijn tocht door de

stad, er kruipt bijzonder veel tijd, aandacht en denkwerk in. Waar vele andere bekende stoeten immers werken met losse groepen die gedurende een afgelijnde periode hun creativiteit de vrije teugel laten, staan de doortocht van het Ros Beiaard en de Reuzenommegang Katuit bekend om hun samenhang en duidelijke verhaallijn. De stadsdiensten, figuranten, decorbouwers en costumiers maken er allemaal samen van A tot Z een unieke belevenis van.

Dit samenspel tussen een divers takenpakket en rijke tradities maakt dat Patrick ook na een mooi parcours van veertien jaar binnen de dienst toerisme nog altijd voldoende uitdaging vindt: 'Er is zoveel variatie en impro-

STEFAN DE WICKEKE

Een nieuwe draai voor een bestaande functie

visatie mogelijk binnen mijn werk en dat werd nog eens extra benadrukt in deze vreemde coronatijden. Net als alle andere lokale toerismediensten werden we uitgedaagd en gedwongen om eens over onze functie na te denken en ons aan te passen aan de uitzonderlijke situatie. Normaal gezien hadden we in 2020 een tien- à vijftiental evenementen en de doortocht van het Ros Beiaard. Stuk voor stuk momenten waar je naartoe werkt en waarvoor je meteen ook feedback krijgt van het publiek. Dat viel allemaal wat weg nu, en dan kun je verkrampen en bij de pakken blijven zitten of de handen uit de mouwen steken en er het beste van maken. “Groeten uit”-filmpjes om Dendermondenaars aan te moedigen om de deelgemeenten te verkennen, coronaveilige beiaardconcerten aan zorginstellingen, vlinderfietsroutes, openluchtcinema’s en een artistieke make-over van ons militair patrimonium, we hebben alles uit de kast gehaald om onze dienst relevant te houden.’

Toen de slag van de eerste lockdown was binnengekomen, besloten Patrick en zijn collega’s van de vrijetijdendiensten samen te zitten om te kijken wat er

wel nog mogelijk was, steeds vertrekkend van een minimumscenario. Ze zaten toen al in de aanloop naar de Ros Beiaardomwegang van 2020 – wat de nodige tamtam met zich meebracht – en het werd dus al snel een kwestie om die nationale aandacht stevig vast te houden en tegelijk te zoeken naar een manier om iedereen constructief bezig te houden. Het resultaat was een uitgebreid aanbod aan unieke belevingen en projecten, met een virtuele Ros Beiaard Expo, een speciale editie van de Jommeke-stripreeks en spitsvondige acties die de inwoners van Dendermonde aanmoedigden om hun herinneringen te delen, huizen te beflaggen of het Ros Beiaardlied in te zingen. ‘Belangrijk hierbij was dat we het enthousiasme voor de ommegang brandende wilden houden, zonder in een plat commercieel verhaal te vervallen. Een Dendermondenaar zou trouwens niet toestaan dat zo’n monument van onze lokale geschiedenis gereduceerd wordt tot een verhandelbaar product. Zo ontstond het idee om ook een paardenkrachtroute uit te werken die inspeelde op de hervonden liefde voor het wandelen en de historiek van het Ros Beiaard. De wagenbouwers kregen de kans om een mal voor een paardenhoofd te ontwerpen dat door lokale en nationale kunstenaars – en bekende figuren als Axel Daeseleire en Jan Paternoster – beschilderd kon worden. Initieel werden elf hoofden verspreid in het straatbeeld, een symbool voor de elf jaar sinds de vorige ommegang, maar in de loop van het voorjaar zal

er nog een twaalfde hoofd toegevoegd worden, aangezien we jammer genoeg opnieuw op een uitstel afstevienen.

Wat klein begon is uitgroeit tot een unieke samenwerking tussen het bedrijfsleven, lokale kunstenaars, scholen en de technische dienst, met een overweldigend positieve respons,’ blikt Patrick terug.

De bezigheden van Patrick lijken op het eerste zicht misschien moeilijk te rijmen met zijn achtergrond, hij studeerde politieke wetenschappen aan de Vrije Universiteit Brussel, maar toch legde zijn opleiding de fundamenten voor zijn carrière bij de dienst toerisme. ‘In de aula leerde ik het grotere geheel zien en je verwerft al snel de vaardigheid om uit die brede vorming bepaalde facetten op te pikken die relevant zijn voor je professionele carrière. Gedurende mijn academisch traject kwam ik er al snel achter dat ik niet wou uitgroeien tot politicus, maar dat het beleidsmatige me wel oprecht boeide. Toen ik mijn eerste stappen op de arbeidsmarkt zette, keek ik dan ook uit naar een baan bij de overheid. Na een vrij korte flirt met het onderwijs trok een vacature voor projectmedewerker bij de Ros Beiaardomwegang mijn aandacht. Ik voelde al snel dat ik daar op mijn plek zat en dat is niet veranderd, sinds ik de switch maakte naar diensthoofd toerisme. Ik geniet ervan om mijn steentje bij te dragen aan de uitstraling en positionering van het mooie Dendermonde.’ ■

TOMAS COPPENS IS REDACTEUR VAN LOKAAL

Organisatiebeheersing is nooit af

Het geheim van goed lokaal bestuur

Elk moderne overheidsorganisatie moet weten hoe haar processen verlopen om integer, efficiënt, effectief en degelijk te functioneren. Dat geldt zeker voor het lokale bestuur. Steeds meer mandatarissen en medewerkers zien het belang in van goede organisatiebeheersing. Om de lokale besturen te ondersteunen hebben de vijf provinciale bestuursscholen, de VVSG en Audit Vlaanderen een nieuw samenwerkingsinitiatief op poten gezet.

Iedereen zag ooit wel hoe Diego Maradona zich opwarmde op de tonen van Live is Life. Zelfs met ongestrikte veters goochelde hij met de bal zoals alleen hij dat kon. Wat een beheersing. Maradona wist op elk moment waar de bal terecht zou komen en wat hij ermee kon doen. Organisatiebeheersing wil zeggen dat je ook een dergelijke controle hebt en wilt hebben over je eigen organisatie. De term kwam in de plaats van het negatief gepercipieerde 'interne controle'. Organisatiebeheersing legt het accent liever op weten hoe processen binnen een organisatie op elk moment verlopen en hoe je deze kunt aanwenden om als organisatie integer, efficiënt, effectief en degelijk te functioneren. Een moderne (overheids)organisatie moet daaraan werken. Dat geldt bij uitstek voor de lokale besturen als 'eerste bestuursniveau'. Gelukkig zijn steeds meer medewerkers en mandatarissen overtuigd van het belang van een degelijke beheersing van de eigen organisatie. Zo hebben ook Berlaar en Waregem de voorbije jaren grote stappen voorwaarts gezet in hun organisatiebeheersing. Het stadsbestuur van Waregem heeft in 2007 al zijn eerste kader opgemaakt voor wat toen nog internecontrolesysteem heette, ook het gemeentebestuur van Berlaar beschikt al geruime tijd over zo'n kader. Zowel in Waregem als in Berlaar was het gebaseerd op het COSO-model, een risicomanagementmodel waarmee je de relaties tussen risicocategorieën kunt

identificeren om te bepalen in hoeverre een organisatie controle heeft over de situatie. Op basis van dit model kun je aanbevelingen doen om het risicomanagement te verbeteren.

Met de introductie van de beleids- en beheerscyclus plannen lokale besturen veel beter. Maar zonder een degelijke interne organisatie die de plannen uitwerkt, uitvoert, opvolgt en evalueert,

De tijd dat de gemeente in de eerste plaats een 'uitvoerende' organisatie was, ligt achter ons. Elk modern lokaal bestuur moet degelijk plannen, opvolgen en bijsturen. De omslag kan alleen maar slagen, als lokale besturen werken aan een verdere professionalisering van hun organisatie.

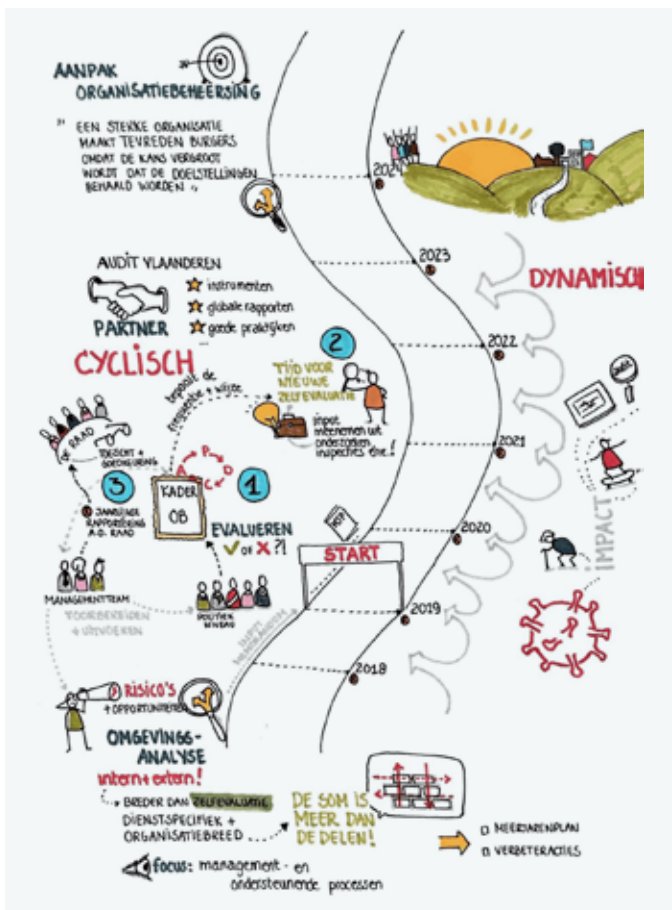
Het COSO-raamwerk was ontwikkeld voor private ondernemingen. Volgens Vic Barbary, de Waregemse coördinator interne werking, was het minder aangepast aan wat lokale overheden nodig hebben.

Professionalisering

Dat lokale besturen aan sterkere organisatiebeheersing werken, komt niet uit de lucht vallen. Het Vlaamse en het federale niveau kijken steeds meer naar de lokale besturen als oplossing voor maatschappelijke problemen. De tijd dat de gemeente in de eerste plaats een 'uitvoerende' organisatie was, ligt achter ons. Elk modern lokaal bestuur moet degelijk plannen, opvolgen en bijsturen. Detailregels worden, met wisselend succes, afgebouwd en het toezicht treedt minder restrictief op.

hebben die plannen weinig waarde. Die omslag kan alleen maar slagen, als lokale besturen werken aan een verdere professionalisering van hun organisatie.

Het decreet Lokaal Bestuur bezorgt lokale besturen de stimulans. Voor het luik organisatiebeheersing stelde Audit Vlaanderen een leidraad op. 'Op basis daarvan hebben we in 2014-2015 een nieuw kader opgemaakt,' zegt Vic Barbary in Waregem. 'Dit was het resultaat van een traject en een digitaal platform opgemaakt door de provinciale bestuursschool VONK en enkele gemeentebesturen en OCMW's uit de streek. De manier van werken en de ondersteuning waren precies op maat van ons bestuur. Dankzij de insteek en ervaring van de collega's van de andere besturen en de kennis van Audit

Nieuw: ondersteuningsaanbod

De voorbije jaren hebben lokale besturen tijd en energie geïnvesteerd in het opzetten van een organisatiebeheersingssysteem. En dat loont. Maar organisatiebeheersing is nooit af. Om de lokale besturen te ondersteunen hebben de vijf provinciale bestuurscholen, de VVSG en Audit Vlaanderen een stuurgroep op poten gezet om de lokale besturen via ondersteuning en opleiding maximaal bij te staan in het verder ontplooiën en versterken van hun organisatiebeheersing.

Goede praktijken zullen ze delen in workshops waarbij ze inspelen op de behoeften van lokale besturen en op de aanbevelingen van de analyses van Audit Vlaanderen. Dit jaar zijn dat bijvoorbeeld de opvolging van het meerjarenplan en de omgang met geld.

In 2021 starten de bestuurscholen met regionale interactieve collegagroepen voor iedereen die bezig is met de praktische uitvoering van de organisatiebeheersing. In deze groepen doen startende en ervaren collega's van verschillende steden en gemeenten nieuwe kennis op, ze wisselen ervaring uit en leren van elkaar. Waar mogelijk bieden de bestuurscholen ook een opleidingstraject aan, op maat van een bestuur.

www.vvsg.be - lies.vereecke@vvsg.be

www.Auditvlaanderen.be - steven.vanroosbroek@vlaanderen.be

In elke provinciale bestuurschool kun je aansluiten bij een collegagroep om een opleiding in organisatiebeheersing te volgen of om een begeleidings-traject op maat op te starten.

Vlaanderen bouwden we een volledig en efficiënt kader op.' Ook Berlaar nam het kader van Audit Vlaanderen over bij de omvorming van interne controle naar organisatiebeheersing. Volgens beleidsconsulent Eva Keirsmakers kun je hiermee gestructureerd aan organisatiebeheersing werken. 'Aan de hand van een zelfevaluatie gaan we op zoek naar mogelijke risico's. Daarbij worden er zelfevaluatieteams samengesteld over diensten en afdelingen heen die de mogelijke risico's binnen de organisatie beoordelen. We vullen dit aan met andere rapporten, zoals een IT-audit, een personeelstevredenheidsenquête of een SWOT-analyse.' Het model vormde ook een houvast om de kwaliteit van de dienstverlening te verbeteren. 'Bij de detectie van een risico formuleren we actieplannen om dit onder controle te krijgen. Die actieplannen worden geschreven door medewerkers die dagelijks met het thema werken, zodat we er zeker van zijn dat de maatregelen haalbaar en doeltreffend zijn,' zegt Eva Keirsmakers. In Berlaar wordt elke

maatregel opgevolgd aan de hand van een procentuele score. 'Halfjaarlijks rapporteren we op basis daarvan aan de raad.'

Blijvend risico's monitoren

Ondertussen heeft het bestuur in Berlaar al tweemaal een volledig traject van zelfevaluatie doorlopen en daarbij de nodige actieplannen uitgewerkt. 'Voor binnenkort staat er een nieuwe ronde gepland,' zegt Eva Keirsmakers. 'We gaan telkens op dezelfde manier te werk en gebruiken dezelfde systemen, zodat we een doorgedreven vergelijking kunnen maken. Op die manier blijven we de evolverende trends en bijhorende risico's monitoren. Elke volgende evaluatie levert ons weer nieuwe inzichten op, waarmee we aan de slag gaan. Het garandeert ons dat we de vinger aan de pols blijven houden in een maatschappij die razendsnel evolueert.'

Waregem stond vorig jaar voor de uitdaging om voor het eerst een geïntegreerd kader voor organisatiebeheersing op te maken. Vic Bar-

bary: 'Daarbij maakten we gebruik van meerdere gegevensbronnen: de openstaande punten van de vorige ICS- en OBS-kaders van de stad en het OCMW, de zelfevaluatie (op basis van de Leidraad Audit Vlaanderen en aan de hand van de digitale tool van VONK), de omgevingsanalyse voor het meerjarenplan; een screening van nieuwe wetgeving die we moesten toepassen zoals het decreet gemeentewegen, bestuursdecreet of het woonzorgdecreet en de resultaten van externe audits (van onder meer Audit Vlaanderen).' Voor Vic Barbary is de jaarlijkse rapportering de strenge motivator om alle acties waarmee prioritair risico's vermeden kunnen worden, gepast uit te voeren.

In beide besturen zijn ze blij met de samenwerking met de bestuurscholen. Volgens Vic Barbary heeft de samenwerking geleid tot een mature aanpak en een professioneler resultaat. Voor Eva Keirsmakers is het een goede, toegankelijke manier van werken. ■

LIES VEREECKE IS DIENSTHOOFD VAN DE VVSG-ACADEMIE

agenda

ONTDEK ONS OPLEIDINGSAANBOD OP WWW.VVSG.BE/OPLEIDINGEN

april

ONLINE 8 april
Dienstverlening aanpassen voor betere sortering

ONLINE 11 mei
De sorteeraanlyse van grofvuil
Lerend netwerk afvalbeleid

Om een circulaire economie te bereiken is het verminderen van restafval één maatregel. Hoe je dat doet kom je te weten in de lerende netwerken afvalbeleid waar kennisdeling, uitwisseling en vragen centraal staan.

vvsg.be/opleidingen

ONLINE 21 en 28 april
(Meer datums online)

Leidinggeven voor ploegbazen

Als leidinggevende een ploeg aansturen is een hele uitdaging. Elke medewerker is verschillend, met eigen sterktes en werkpunten, behoeften en persoonlijkheid. In deze opleiding leren leidinggevendenden hoe ze van hun medewerkers een gemotiveerd team maken.

vvsg.be/opleidingen

Kortrijk start 22 april
Hasselt start 6 mei

ONLINE start 31 mei
(Meer datums online)
Mentoropleiding zorgberoepen

Lokale besturen kunnen meebouwen aan bruggen tussen onderwijs en werk, want door hun vele functies zijn ze interessante leer-werkplekken voor jongeren. Deze opleiding biedt je inzicht in je coachende rol als mentor.

vvsg.be/opleidingen

Gent of ONLINE, start 26 april
(Meer datums online)

Mentoropleiding technisch uitvoerende beroepen

Lokale besturen kunnen meebouwen aan bruggen tussen onderwijs en werk, want door hun vele functies zijn ze interessante leer-werkplekken voor jongeren. Deze opleiding biedt inzicht in je coachende rol als mentor.

vvsg.be/opleidingen

ONLINE 28 april
(meer datums online)

Lerend netwerk Lokaal Voedselbeleid - Korte keten

In de transitie naar een beter voedselsysteem speelt het korteketenproces een rol in een weerbaarder voedselsysteem. Overheden, onderzoeksinstituten, burgers en bedrijven: allemaal kunnen ze meewerken aan de duurzame ontwikkeling van het korteketenproces.

ONLINE 16 juni
(meer datums online)

Lerend netwerk Lokaal Voedselbeleid - Voedselverspilling vermijden

We gooien een derde van al ons voedsel weg. Zowel bij de lokale horeca, voor sociale voedselverliesplatformen of grootkeukens kan het lokale bestuur zorgen dat er zo weinig mogelijk voedsel verloren gaat. We zoomen tijdens deze sessie in op distributieplatformen.

vvsg.be/opleidingen

VVSG Ronde van Vlaanderen

De VVSG Ronde van Vlaanderen is er weer. Wekelijks komen we langs in een provincie met een volledig digitaal programma.

We starten op maandag om 19 uur met een digitale uitzending. Onze gastvrouw Fatma Taspinar gaat in gesprek met burgemeesters van de streek over de regiovorming en over de impact van de coronacrisis. Vervolgens praten we met jou na over deze thema's. Op dinsdag en donderdag staan er van negen tot negen inhoudelijke sessies op het programma. We brengen de meest actuele dossiers tot bij jou!

Op woensdagavond van zeven tot half negen maak je kennis met collega's, met VVSG-medewerkers en met de VVSG-partners. Jij brengt het thema aan, wij zoeken interessante contacten.

derondevanvlaanderen.yellenge.nl/

ONLINE

mei-juni 2021
#VVSGronde

Op zoek...

naar nieuwe collega's?

De VVSG biedt verschillende tariefformules aan voor de plaatsing van vacatures, zoals een gezamenlijke formule met Poolstok. www.vvsg.be/vacatures.

mei

ONLINE driedaagse op 3, 6 en 10 mei van 10 uur tot 12 uur

Opleiding van interne taalcoaches

Taalcoaching richt zich tot werknemers die een andere moedertaal hebben en het Nederlands onvoldoende beheersen. Met deze interactieve opleiding worden de competenties van interne taalcoaches versterkt. vvsg.be/opleidingen

ONLINE 6 mei (meer datums online)

Verhoog je veerkracht en voorkom burn-out!

In deze interactieve vorming leer je hoe je meer veerkracht en weerbaarheid ontwikkelt en zo minder kans loopt op burn-out. Deze opleiding is aangepast aan omgaan met coronastress. vvsg.be/opleidingen

ONLINE 7 mei

Feedback geven en ontvangen

Voor organisatiepsychologe Ann Moreels is feedback een onderdeel van leidinggeven, samenwerken, elkaar motiveren, samen innoveren, samen zaken realiseren en zichzelf overtroeven door de kracht van samenwerking. vvsg.be/opleidingen

ONLINE driedaagse op 17, 20 en 27 mei van 10 uur tot 12 uur

Efficiënt intern taalbeleid binnen mijn lokaal bestuur

Taalbeleid is een belangrijke hefboom voor inclusief personeelsbeleid, je werkt er taaldrempels mee weg en je stimuleert Nederlands spreken op het werk. vvsg.be/opleidingen

ONLINE 25 mei en 1 juni

Hallo, is dit discriminatie? e-Div-tool

Unia ontwikkelde een instrument om aan de slag te gaan met de antidiscriminatiewetgeving, met oefeningen en feedback. vvsg.be/opleidingen

04-04-2021

STAD MECHELEN

Projectcoördinator 'Water voor Landbouw'

GEMEENTE STABROEK

- Financieel deskundige
- Maatschappelijk assistent
- Deskundige loonadministratie
- Informatieambtenaar

STAD IZEGEM

Deskundige stedenbouw

STAD ROESELARE

- Deskundige groen en biodiversiteit

GEMEENTE BUGGENHOUT

- Deskundige ICT

05-04-2021

STAD GEEL

Diensthofd patrimonium

GEMEENTE OLEN

Maatschappelijk werker (tijdelijk)

STAD SINT-NIKLAAS

- Adviseur circulaire economie
- Diensthofd economie

GEMEENTE LEBBEKE

Ingenieur/Projectcoördinator technische dienst

06-04-2021

GEMEENTE RIEMST

Diensthofd omgeving

STAD GENT

- Teamcoach speerpunten en acquisitie
- Programmaregisseur sociaal wonen

07-04-2021

CIPAL SCHAUBROECK

Consultant beleid en financiën

GEMEENTE KRAAINEM

Financieel directeur

STAD LEUVEN

Afdelingshooft duurzaamheid

09-04-2021

GEMEENTE LANAKEN

Diensthofd omgevingsvergunningen

10-04-2021

CEVI NV

Productbeheerder GIS

10-04-2021

IOK

Deskundige handhaving, milieu en ruimtelijke ordening

11-04-2021

STAD WAREGEM

Projectleider wegen- en waterinfrastructuur

STAD AALST

Diensthofd omgevingsbeleid

GEMEENTE WEMMEL

Halftijds bibliotheekassistent

12-04-2021

GEMEENTE OUD-HEVERLEE

Diensthofd burgerzaken

Bibliothecaris

SOLVA

Ruimtelijk planner

GEMEENTE EDEGEM

Deskundige milieu

OCMW ZOUTLEEUV

Maatschappelijk werker

GEMEENTE MAASMECHELEN

Jurist – diensthofd secretariaat

STAD BERINGEN

Deskundige ICT

14-04-2021

IVAGO

- Controller
- Diensthofd financiën
- Afdelingshooft facilitair beheer
- Afdelingshooft interne en externe communicatie
- HR-stafmedewerker

STAD SINT-NIKLAAS

Projectleider openbaar domein

15-04-2021

GEMEENTE OVERIJSE

Diensthofd kinderopvang en opvoedingsondersteuning

ETHIAS

Commercieel met juridische affiniteit

GEMEENTE ESSEN

Diensthofd communicatie en onthaal

15-04-2021

VENECO

- Ruimtelijk planner
- Adviseur voor vergunningen en ruimtelijk planner

16-04-2021

GEMEENTE BOORTMEERBEEK

Deskundige technische dienst, infrastructuur en gebouwen

STAD DEINZE

- Deskundige payroll
- Deskundige stedenbouw
- Projectleider fietsinfrastructuur

18-04-2021

WVI

Beleidsmedewerker energie

GEMEENTE OUD-TURNHOUT

Manager burger

GEMEENTE KONTICH

Deskundige handhaving

19-04-2021

GEMEENTE BORNEM

Algemeen directeur

GEMEENTE NIEL

Deskundige openbare werken

22-04-2021

WELZIJNSKOEPEL

WEST-BRABANT

Jurist

25-04-2021

LEIEDAL

Stafmedewerker financiën en boekhouding

INLEVERING
PERSENEELSADVERTENTIES
 Lokaal 5 (meinummer) - 19/04
 Lokaal 6 (juninummer) - 18/05

Uw personeelsadvertenties in **Lokaal** en onze **online media**

INFORMATIE
vacatures@vvsg.be

Zorgzaam twijfelen

Bij elk bezoek aan mijn moeder blijkt ze net terug te zijn van een huwelijksfeest. Altijd hetzelfde feest en altijd van dezelfde familie. Vervolgens vraagt ze hoe ik het met de patatten stel. Haar vader en broer handelden in aardappelen. Mijn moeder is dement en verblijft nu in een woonzorgcentrum.

Tot haar 84ste hield ze helemaal zelfstandig een wijnhandel open, dicht bij de markt van Poperinge. Ze deed alles zelf: de bestellingen, de boekhouding, de verkoop aan een trouwe en grote schare klanten, cadeautjes verpakken in de overdrukke nieuwsjaarperiode. De wijnhandel was iconisch. Iedereen kende haar en zij kende iedereen. Ze was een deel van het Poperingse erfgoed. Het roerend erfgoed dan, want ze kon geen minuut stilzitten. Er moest altijd dringend nog iets. Het was haar lang leven, daar in die prachtige winkel, in dat ondertussen veel te grote huis. Alles had zijn plaats, alles had zijn reden, haar reden. In de kelder lagen de bananen braaf rug aan rug. Elk voorwerp in elke kast was geordend, dubbel verpakt, de inhoud met een stift gemarkeerd. Het stof kon hier alleen maar kort van stof zijn. 'Ik ben snel moe, de winkel lukt niet meer zo goed,' zei ze eerst nog, berustend. 'Oud worden,' zei zij en dachten wij. 'Nog erger is niet oud worden,' lachten wij. 'Er is iets mis in mijn hoofd,' zei ze steeds vaker. De winkel ging dicht, de uitverkoop was een overrompeling. Tijdens het laatste kerstfeest in het ouderlijke huis zat ze meer dan een half uur aan tafel, dat was weer een slecht voorteken. Het waren de eerste alarmsignalen, dat weten we nu, achteraf. Het was de start van een reeks keuzes, telkens met gevolgen, telkens met twijfels. Op dat eenzame traject heb je niet veel aan beleidsnota's over ouderenzorg.

De zelfstandige werd afhankelijk. We vervelden van zonen tot mantelzorgers. Thuishulp 's morgens en 's avonds: eerst mochten er geen vreemden in huis, dan werd het routine. Na veel aarzelen koos zij, en kozen wij, voor de verkoop van het ouderlijke huis. Het huis waar zij 65 jaar eerder als pas gehuwde jonge vrouw kwam wonen. Toen huilend omdat ze het weidse zicht van haar dorp Abele moest ruilen voor wonen tussen stadsmuren, nu huilend omdat ze dat zo vertrouwde huis moest verlaten, waar elke tegel haar stappen herkende. Moeder als een brokje ellende zien zitten tussen de verhuisdozen. Was dat een goede keuze? Hebben we het daardoor niet nog slechter gemaakt? Tranen en twijfels.

De verhuis naar een mooie flat, honderd meter verder, in haar vertrouwde omgeving, met gezinshulp. De beste keuze, dachten wij, terwijl zij in haar hoofd al veel verder dan honderd meter was verdwaald. 'Maar wanneer kan ik terug naar huis?' Sleutels bleken pootjes te hebben, iedereen kon volgens haar in haar nieuwe slaapkamer binnen. Er kwamen angstige telefoons, steeds meer telefoons, om te vragen of het dag of nacht was en dat er weer iemand met haar geld weg was. 'Alzheimer,' zei de specialist uiteindelijk en zij gaf onze moeder punten, slechte punten. Hadden we haar die verhuis moeten besparen?

Het medisch advies was dwingend en vernauwde de keuzes: in de Westhoek is dat een keuze tussen dit of een ander woonzorgcentrum, wat ouder of wat nieuwer. Wij kennen dan nog onze weg doorheen wachtlijsten en wij kunnen mensen bellen. En hoe goed en attent de zorg daar nu ook is, toch doet het telkens pijn haar te zien op die paar vierkante meter waarin haar leven nu opgesloten is, in die kamer met dat veel te dominante bed. En dat dagelijkse antidepressivum maakt ons alvast niet vrolijker. Ze verdiende deze aftakeling in haar hoofd niet, ze verdiende het best mogelijke leven na alles wat ze voor ons deed, maar is dit nu het beste dat wij haar kunnen bieden? Konden we wel nog kiezen of kiest het beperkte zorgaanbod voor ons?

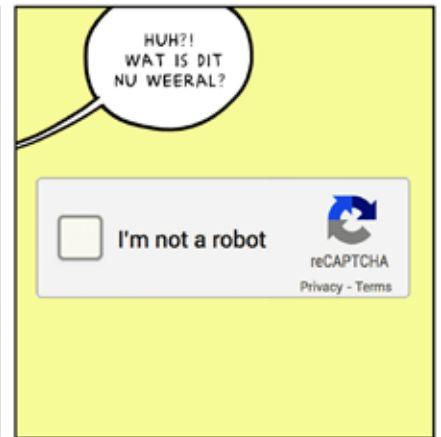
Dit nummer van Lokaal (p. 37) beschrijft het leven in het Leuvense Booghuys, waar mensen met dementie in een kleinschalige woongemeenschap leven in een huis dat op hun maat is gemaakt. Ik kan dat artikel niet zonder emotie lezen. Hadden we meer voor mijn moeder moeten doen, hadden we het anders moeten doen? Kon het anders? De discussie over de toekomst van onze ouderenzorg staat door en tijdens corona (weer) helemaal centraal: nood aan meer buurtzorg, kleinschalige zorg, op maat van de ouderen en niet van de instelling. Ik lees dat en ik zie het perspectief op lange termijn. Maar over de veelbelovende letters schuift het beeld van mijn moeder, die wel nu oud is en die nu zorgbehoevend is.

Mijn schoonmoeder stierf nagenoeg in haar eigen tuin. De dood maakt soms genadigere keuzes dan degene die wij tijdens het leven moeten maken. ■

FILIP DE RYNCK IS COLUMNIST VAN LOKAAL

burgemeester Triljoen

NIX

Pensioenverzekering van mandatarissen

Ethias, uw waarborg voor een kwaliteitsvol wettelijk pensioen en een unieke dienstverlening

De pensioenen van de mandatarissen en de ambtenaren van de openbare sector zijn meer dan ooit een actueel thema. Er zijn talloze oplossingen op de markt, maar u kan ervoor zorgen dat uw pensioenen **1ste pijler worden toevertrouwd aan een partner die sinds bijna een eeuw de specificiteiten van dit domein kent.** Welke diensten en tools voor de betaling en de berekening van uw pensioenen? Hoe de toekomstige engagements inschatten en beheren? Met Ethias kan u op beide oren slapen: **uw wettelijk pensioen is ons beroep.**

Meer info? sales.life@ethias.be

ethias
glimlach verzekerd